

Molitva za umirućega

Gospodine, koji poznaješ sve,

život i smrt,

mi te volimo,

oprosti grijehe našem prijatelju

koji nas sada napušta

da od tebe primi

čisto srce.

Ti znaš da sam vidjela umirati

desetke tisuća ljudi,

ali nitko od njih i nije bio tjeskoban i prestrašen,

jer svi su oni ispovijedali svoje grijehe,

a ti si im bio milosrdan.

Tako i našeg prijatelja

pusti u svoj mir,

da se čistim srcem

može vječno radovati s Tobom

u nebeskom Kraljevstvu.

Amen.

Maska Terezija

Zvonik

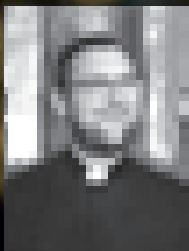
ISSN 1451-2149

GOD. XXVII. BR. 6-7 (319-320) | Lipanj-srpanj (jun-jul) 2021. | cijena 150 din

TEMA BROJA: **Vidjeti sve novo u Kristu**
Godina jubileja sv. Ignacija Loyolskoga

Ignatius
OBLJETNICA
OBRAĆENJA
SV. IGNACIJA

Koga slavimo svojim djelima?

Poštovani čitatelji, živimo u vremenu koje je obilježeno slavom i popularnošću koja naglo raste i opada na društvenim mrežama. Ideal je to koji svakim danom sve više prevladava u mladim glavama koje mnogo vremena darivaju smišljanju raznih načina kako privući veću pozornost na društvenim mrežama, trošeći pritom još više vremena prateći sadržaje koje pored raznih smicalica, šala, izazova, fitnes motivacija, prehrane, plesa, erotike itd., provlače snažnu motivacijsku poruku da ako si uporan, spreman na žrtvu i radiš do iznemoglosti, uz mnoge „hejtere“ uspjeh ćeš ostvariti veliki uspjeh (popularnost) koji će biti nagrađen odličnom zaradom. Rekli bismo da je način dobar, ali koja je svrha svega toga truda i odricanja?

Kao svojevrсни odgovor na to pitanje, kao i na mnoga druga, u ljetnom dvobroju *Zvonika* odlučili smo ponuditi vam ideal svetog Igancija Loyolskog čija je jubilara godina započela 20. svibnja ove godine i trajat će do 31. svibnja 2022. godine. Radi se o obilježavanju 500. obljetnice obraćenja sv. Ignacija Loyolskog, osnivača Družbe Isusove, kao i 400. obljetnice njegove kanonizacije. U povodu tog jubileja vjernici mogu dobiti potpuni oprost za sebe ili za mile pokojnike ako pohode jednu od jubilarnih crkava Družbe Isusove te se ispovjede, pričeste i pomole na nakanu Svetoga Oca. Jedna od tih jubilarnih crkava nalazi se u i Beogradu, crkva sv. Petra u Makedonskoj ulici. Tom prigodom porazgovarali smo s dvojicom poznatih isusovaca koje podrijetlo veže za područje naše biskupije, paterom Petrom Galanuerom, čiji su roditelji iz Filipova (Bačkog

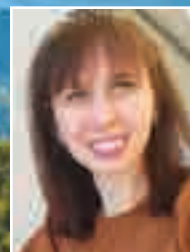
Gračaca), te Mihályom Szentmártonijem, koji je rodom iz Novoga Sada. U rubrici „Tema“ i „Intervju“ moći ćete pročitati njihove životne priče, kako ih je životni put odveo u Družbu Isusovu te njihova promišljanja povodom pastirske službe svećenika i redovnika.

Glavno geslo Družbe Isusove kao i osnovno načelo ignacijanske duhovnosti glasi: „Sve na veću slavu Božju“. U praksi to znači da sve što god činimo za čovjeka, prirodu, znanost ili ovaj svijet, ne činimo iz vlastite koristi, već da bismo Boga proslavljali u ovome svijetu.

No to ne znači da činimo bilo što pa to naknadno pripisujemo slavi Božjoj, nego je naglasak upravo na tome da se prije našeg djelovanja zapitamo prema čemu je usmjereno moje djelovanje? Važno je napomenuti da biblijsko poimanje „slave“ nije isto kao i današnje poimanje slave – popularnosti. Tu se ne radi o tome da se o nekome priča, to nisu naslovne stranice i popularnost, nego pojam „kabod“ u Svetom pismu doslovce označava težinu, u prenesenom smislu nešto što je objektivno važno, nešto što treba „od-vagati“. Zapravo to Ignacijevo geslo usmjerava prema svrsi našega života koja se ogleda u većoj slavi (važnosti) Božjoj. Nema kretanja nas u nekom smjeru ako nisam odlučio kamo ću ići. A kada odgovorim na pitanja koja se temelje na biblijskoj mudrosti: „Kamo me ovo vodi? Što imam od toga?“, onda sukladno tomu usmjeravamo svoj život prema svrsi koja daje snagu našem djelovanju.

Neka nam ovi topli dani urode prijeko potrebnim odmorom „od“ svakodnevnih obveza, da bismo se pripremili „za“ djelovanje na veću slavu Božju!

ODMOR, ali ne od Boga

Bliži se vrijeme ljetnih praznika, kada se želimo odmoriti od svega: od posla, od ljudi, od svakodnevnih obveza, od ustaljenih rutina. No ne možemo i ne smijemo uzeti odmor od ljubavi, od vjere, od Krista. Krist od ljubavi prema nama ne uzima odmor. Njegova smrt i uskrsnuće zavrijedili su za nas spasenje, ali samo ako to spasenje prihvatimo. A kada jednom Kristu kažemo „da”, On s tim našim pristanom računa dokle god živimo svoj zemaljski život.

NOVI STVOR

Apostol Pavao kaže: *Dakle, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastalo!* (2Kor 5,17). Onaj tko je u jednom trenutku svoga života uistinu upoznao Krista postaje novi stvor, jer susret s Kristom mijenja čovjeka. On tada spozna je svoju grješnost, svoju malečnost pred Bogom, ali i shvaća kako se mijenjati. Počinje drukčije gledati na Božje zapovijedi, na Njegovu riječ i vjerske propise. Ti propisi nisu za njega tek nametnute obveze, već sredstva kojima lakše dolazi bliže Bogu i lakše se bori protiv svoje grješnosti. Većina nas odgajana je u vjerskom duhu. Stoga nam je vjera postala dio životne rutine. Više je bila običaj i navika nego istinska vjera. Ali isto tako mnogi u nekim trenucima svoga života, potaknutim nekim događajima ili susretima s nekim osobama, shvatili su da vjera nije samo običaj i rutina, nije neka dodatna obveza. Vjera je naša usmjerenost na Boga koji nam prilazi i nudi spasenje. Vjera je stil života, a ne jedna u nizu obveza. Onaj tko u jednom trenutku počinje na vjeru gledati drugim očima, doživio je blizak susret s Kristom i postaje novi stvor.

Čovjek koji je doživio takvu promjenu zna da je vrijeme molitve vrijeme u kojem se susrećemo s Bogom i

Možda možemo ove ljetne praznike provesti u traganju za Bogom, možda se možemo više usredotočiti na molitvu i tražiti od Krista da dotakne naše srce i promijeni ga. Neka nam ljetni praznici posluže i za duhovnu izgradnju, kada nećemo trčati za poslom, tragajmo za Bogom u nadi da će nam dati osjetiti što znači postati novi stvor.

s Njim razgovaramo. Govorimo mu ono što nam je na srcu, ali govori i On nama. Također, onaj koji je doživio susret s Kristom zna da je sveta misa najsvetije vrijeme za čovjeka, jer tada Krist uistinu dolazi među nas, ali zna i da je ljubav prema Bogu i bližnjemu ono što nas izdvaja od ostalih i što nas čini Kristovim učenicima. Dakle, tko je susreo Krista živi drukčije, trudi se živjeti svetije i već sada priprema se za Nebo, dopušta Kristu da kroz njega djeluje u svijetu u raznim situacijama i na razne načine.

GODIŠNJI ODMOR OD VJERE

Tko postane novi stvor u Kristu, ne može uzeti odmor od te novosti koja je došla u njegov život. Ne može na par tjedana prestati biti Kristov učenik. Niti se može uzeti odmor od molitve i mise, jer tako gubimo kontakt s Bogom, od njega se udaljavamo te postajemo slabiji i sve manje sposobni odupirati se raznim napastima.

Kristov učenik mora uvijek biti Kristov učenik. Odmor možemo uzeti od svoga zanimanja, od svoje uloge u domaćinstvu, od ljudi, od svega što je ovozemaljsko. Ali ne od vjere, jer je vjera ono što nas veže s Bogom i omogućava nam život vječni. Ako nas vjera umara, ako nam molitva i misa predstavljaju opterećenje, a ljubav prema drugima gledamo kao dodatne obveze, onda u stvari i nismo doživjeli taj poseban susret s Kristom koji bi nas učinio novim stvorom.

Jubilarna godina Družbe Isusove

Vidjeti sve novo u Kristu

Isusovci po svem svijetu slave svoja dva značajna jubileja, 500. obljetnicu obraćenja sv. Ignacija, osnivača Družbe Isusove (21. svibnja 1521.) i 400. obljetnicu njegove kanonizacije koja se zbila 12. ožujka 1621. Jubilarnu godinu otvorio je vrhovni poglavar reda p. Arturo Sosa 21. svibnja ove godine u Pamploni, gdje nam je francusko topovsko tane „darovalo” Ignacija obraćenika. Svečana proslava kanonizacije bit će slavljen 12. ožujka 2022. Jubilarna godina završava na svetkovinu sv. Ignacija, 31. srpnja 2022., u nadi da će sv. misu zahvalnicu slaviti papa Franjo.

Jubilarna godina ima geslo: „Vidjeti sve novo u Kristu”. Tim riječima sv. Ignacije opisao je svoje obraćenje, promjenu koja mu se počela postupno događati nakon nesreće koja ga je zadesila u Pamploni. To je geslo vrlo zahtjevno za cijelu Družbu i za sve one koji se nadahnjuju na Ignacijevskoj duhovnosti. To je poziv, poruka i zahtjev na obraćenje, kojim je prožeto to jubilaro slavlje. Jubilarna godina dobra je prilika da i čitatelji *Zvonika* upoznaju sv. Ignacija, Družbu Isusovu, njezino djelovanje u današnjem svijetu i što znače za modernog čovjeka duhovne vježbe, taj Ignacijev najveći dar Crkvi sve do danas.

Životni put sv. Ignacija

Ignacije prije obraćenja

Prvih dvadeset šest godina svoga života (1491. – 1517.), Ignacije sažima u jednu jedinu rečenicu: „Do svoje dvadeset i šeste godine bio je čovjek odan taštinama ovoga svijeta, a nadasve je uživao u vježbanju oružjem, vođen velikom i ispraznom željom da slavu stekne”. Nešto više o Ignacijevu životu prije obraćenja saznajemo od o. Jakova Layneza, Ignacijeva kolege sa studija u Parizu. Poznat po svojoj staloženosti, kako povjesničari tvrde, „niti mane skriva niti kreposti uveličava”, napisao je opširno pismo u kojem gotovo sažima sav Ignacijev život. Na početku te prve Ignacijeve biografije, Laynez ističe njegovo plemićko podrijetlo. Baskijska obitelj Loyola bila je jedna od glavnih plemićkih obitelji. Ignacije je bio trinaesto, posljednje dijete svojih roditelja, bez kojih je ostao relativno rano.

Neobuzdani vitez

Zahvaljujući toj plemićkoj obitelji i njihovim vezama s kraljevskim dvorom, Ignacije je ušao u svijet svojih želja i snova, svijet koji mu je kroz desetak godina omogućio razviti svoje naravne darove, darove oštromnosti, mudrosti, hrabrosti, odlučnosti, usavršiti svoj lijep rukopis, razviti ukus i smisao za glazbu, ljubav za knjigu, steći odlike lijepog ponašanja, umijeće i sigurnost u ophođenju s velikima ovoga svijeta, istaknuti se u vojnim vještinama, viteškim igrama, natjecanjima, mačevanju, jahanju, kockanju, udvaranju dvorskim damama i drugim ludorijama (*travesuras*), kako ističe Laynez.

U vrijeme boravka u Arévalu, Ignacije je, doduše, pokazivao i privrženost vjeri, spjevao je čak i pjesmu u čast sv. Petru, ali „nije živio po propisima vjere”. Promjenom vladara na španjolskom prijestolju, Ignacijeva odgojitelj gubi svoj položaj i posjed u Arévalu te ogorčen umire 1517. godine. Ignacije je potresen. Odlazi u Pamplonu, glavni grad Navare. Napušta Arévalo s dvostrukim osjećajem: zahvalnosti za bogatu

izobrazbu i iskustvo života te osjećajem kajanja jer Arévalo je i mjesto njegovih padova. Tada mu je bilo dvadeset i šest godina i osvrće se na njih svodeći ih, kako smo već vidjeli, u jednu rečenicu. Kad god bi se Ignacije osvrtao na svoj prošli život i odvagnuo težinu svojih prijestupa (*crimina*), uvijek bi dugo lio gorke suze, primjećuje Laynez, dodajući da bi ga i skrupuli hvatali, tjeskobe, žalost i duhovne napasti mučile.

Ignacije nakon obraćenja

Početak novog života događa se na Duhovski ponedjeljak, 20. svibnja 1521. godine. Baneći kao časnik vicekralja od Navarre utvrdu grada Pamplone protiv nadmoćnih Francuza, Bog mu je francuskim topovskim tanetom smrskao ne samo koljeno nego i njegov dosadašnji svijet: svijet taštine, časti i slave, čime se zanosio punih trideset godina. Osvojivši utvrdu, Francuzi su s njim, zbog njegove hrabrosti, lijepo postupali. Prebacili ga u njegov rodni dvorac Loyolu u kojem se nanovo rađa novi Ignacije. Čitajući na bolesničkoj postelji *Kristov život* njemačkog kartuzijanca Ludolfa Saskog i *Flos sanctorum* (*Život svetaca*) dominikanskog biskupa Jakova de Voragine, Ignacije se doživljava kao ratište na kojem se sukobljavaju dva svijeta i svaki ga od njih želi za se osvojiti: novi svijet iz sadržaja čitanih knjiga i stari svijet iz njegove prošlosti. Primijetio je da bi ga razmišljanje o svjetovnim stvarima, o životu koji je dotada vodio, ostavljalo „praznim i nezadovoljnim“, a razmišljanje o promjeni života, o nasljedovanju svetaca „zadovoljnim i radosnim“. Počeo je razlikovati duhove. Ustanovio je da misli koje ga ostavljaju nemirnim, nezadovoljnim i žalosnim potječu od zloduha, a one koje ga čine mirnim, zadovoljnim i radosnim od Boga. Razlikovanje duhova polučilo je već na bolesničkoj postelji zaokret u njegovu životu. Spoznao je ispraznost svojeg dotadašnjeg života i odlučio za njega činiti pokoru. Što je više čitao i o pročitanom razmišljao, to je više osjećao poziv da, poput Franje i Dominika, čini velika djela. „Činiti velika djela“ temeljna je oznaka duhovnosti sv. Ignacija. Te dvije knjige ostavit će neizbrisive tragove u njegovu duhovnom životu i uvelike utjecati na strukturu i sadržaj njegovih duhovnih vježbi. Pod dojmom svega onoga što je doživio oporavljajući se u rodnom dvorcu Loyola, odlučio je da će, čim ozdravi, poći u Jeruzalem da tamo posjećuje sveta mjesta i pomaže dušama.

Ignacije hodočasnik

Nakon što je prizdravio, koncem veljače 1522., Ignacije napušta Loyolu i kreće na put prema Barceloni za Svetu Zemlju. Na putu dugom 600 km svraća u

Marijino proštenište Aranzazu, gdje pred Gospinom slikom provodi cijelu noć u molitvi „da prikupi snagu za svoj put“. Tu polaže i zavjet čistoće, kako će poslije povjeriti jednom od prijatelja. Stigavši, po svoj prilici najkasnije 21. ožujka 1522. godine, na sveto brdo Montserrat, odlučio je odložiti svu svoju prošlost do nogu Crne Madone i zamoliti je da ga zaodjene odorom svoga Sina. Pismeno obavlja životnu ispovijed koja traje tri dana. Uoči Navještenja Blažene Djevice Marije, bdije pred njezinim likom iz XII. stoljeća cijelu noć. Uredio je s ispovjednikom da samostan preuzme njegovu mazgu, „a da se njegov mač i bodež objese u crkvi na oltar Naše Gospe“. Svoje viteško odijelo već je poklonio nekom prosjaku.

Ignacije mistik

Pun dojmova, Ignacije napušta Montserrat i odlazi u obližnji gradić Manrezu da u nekoliko dana sredi svoje dojmove s Montserrata. Tih nekoliko dana proteglo se

na jedanaest mjeseci. Bog ga je zadržao u svojoj školi i postupao s njime „upravo onako kako učitelj postupava s djetetom koje poučava“. Proveo ga je svim stadijima duhovnog života, od radikalnog čišćenja (*via purgativa*), preko prosvjetljenja (*via illuminativa*) do mističnog sjedinjenja (*via unitiva*).

Pun oduševljenja, Ignacije se u Manrezi dao na pokornički život. Svaki je dan prosio, nije jeo meso ni pio vino, osim nedjeljom. Stanovao je u jednoj sobici dominikanskog samostana. Molio je na koljenima sedam sati na dan, ustajao bi u pola noći. Uslijed svega toga, počela ga je žestoko mučiti jedna misao i činilo mu se kao da mu iz duše govori neki glas: „Kako ćeš takav život moći izdržati sedamdeset godina, koliko još imaš živjeti?“ Uvidjevši da to dolazi iznutra, od neprijatelja, u

sebi je odgovarao velikom odlučnošću: „Jadničice, možeš li mi zajamčiti i jedan sat života?” Tako je nadvladavao napast i zadržavao unutarnji mir. Međutim, to nije dugo trajalo. Upao je u skrupule koje su ga mjesecima mučile. Dolazile su mu suicidalne misli. Spoznaja da je samoubojstvo grijeh spriječila ga je da to izvrši. Odlučio je po uzoru na nekog svetca da neće ni jesti ni piti dok mu se Bog ne smiluje. Ispovjednik mu je naredio da prekine. Poslušao ga je. Nakon kratkog mira „obuzelo ga je takvo gađenje prema životu koji je vodio da je pomišljao da ga napusti”. Iskusiivši da u duhovnom životu vlastitim silama ne može ništa, oslonio se potpuno na milosrđe Božje, i od tog dana oslobodio se svih skrupula, uvjeren da ga je Gospodin oslobodio po svom milosrđu.

Nakon tog bolnog čišćenja, u kojem je Ignacije doživio vlastitu nemoć i Božje milosrđe, slijedi drugi dio Ignacijeva boravka u Manrezi, a to je „put prosvjetljenja i sjedinjenja”. Ignacije govori o svojim mističnim doživljajima. Bog mu se objavio iznutra, prosvijetlio um, omogućio da gleda Presveto Trojstvo. Pokazao mu je način na koji je stvorio svijet i na koji je prisutan u euharistiji. Unutarnjim očima u molitvi često je i dugo gledao Kristovo čovječstvo i našu Gospu. „To ga je toliko ojačalo i toliku snagu njegovoj vjeri dalo da je često u sebi pomišljao: čak i kada ne bi bilo Svetoga pisma da nas pouči u tim istinama, on bi, na temelju onoga što je vidio, bio spreman za njih umrijeti”. Vrhunac mističnih doživljaja dogodio se na obali rijeke Cardoner. Idući iz pobožnosti u crkvu sv. Pavla, zaustavio se na obali rijeke promatrajući njezin tok. „Dok je sjedio, počeo se otvarati oči uma. Nije imao viđenje, nego je shvatio i spoznao mnoge stvari iz duhovnog života i s područja vjere i naobrazbe. A sve to u tako veliku svjetlu da mu je sve izgledalo k'o novo. Velika jasnoća je ušla u njegov um. I kad gleda kakve je sve pripomoći imao od Boga i sve što je spoznao u životu u prošle čak šezdeset i dvije godine, pa i uzevši sve to zajedno, ne čini mu se da je shvatio toliko koliko samo tom zgodom. Na rubu u bilješci dodaje: Um mu je postao tako prosvijetljen da mu se činilo kao da je drugi čovjek i da ima drugi razum, a ne onaj što ga je imao prije”. Milosne dane Manreze Ignacije će poslije prozvati svojom *Pracrkvom*. Uistinu, što su Duhovi za prvu Crkvu, Damask za Pavla, gorući grm za Mojsija, to je Manreza za Ignacija (p. Arrupe). U njoj je Ignacije postao novim čovjekom koji Božjim očima gleda na svijet i povijest, u njoj su nastale i *Duhovne vježbe* koje stvaraju nove ljude.

Pisac duhovnih vježba

Doživljaji iz Manreze imali su presudno značenje za nastanak knjižice duhovnih vježba. Knjižica duhovnih vježba prethodi iskustvo sv. Ignacija; u njoj nema ništa što on najprije nije sam doživio. Prema tome, duhovne vježbe nisu plod intelektualnog stvaralaštva sv. Ignacija,

nego prije svega put kojim ga je Bog vodio i kojim će on poslije druge usmjerivati. Ignacije je bio duboko uvjeren da njegovo iskustvo ima univerzalno značenje i to ga je ponukalo da piše duhovne vježbe. Nije ih pisao odjednom nego postupno, tj. nakon što bi u svojoj duši osjetio neke pojave i utvrdio da bi mogle i drugima biti korisne. Duhovne vježbe nisu literatura koja se čita i čitajući uživa, nego naporan put kojim se tijekom nekog vremena u ozračju povijesti spasenja hodi, probijajući se određenim molitvenim metodama do vlastitih dubina, odstranjujući ono što je zlo i neuredno sa željom da se potpuno opredijelimo za Krista, koji je za nas Istina, Put i Život.

Utemeljitelj Družbe Isusove

Izišavši iz Manreze kao novi čovjek, Ignacije 1523. hodočasti u Jeruzalem s nakanom da tamo ostane i radi među nevjernicima. Crkvene mu vlasti ne dopuštaju, i on se, uvjeren da je to volja Božja, vraća u Barcelonu, skuplja male skupine ljudi i uvodi ih u duhovni život, što mu crkvene vlasti, inkvizicija, brani jer je laik i nema teološkog znanja. Shvativši da je za pomaganje dušama nužna teološka izobrazba, Ignacije se s trideset tri godine života daje najprije na studij latinskog jezika u Barceloni, zatim studij filozofije i teologije na sveučilištu u Alcali i Salamanci. Kako je opet imao poteškoća s inkvizicijom, godine 1528. napušta Španjolsku i odlazi u Pariz, gdje studira tijekom sljedećih sedam godina. Uz studij, Ignacije je pojedinim studentima davao duhovne vježbe, okupio oko sebe šestoricu vrsnih studenata, koji će poslije zajedno s njime osnovati Družbu Isusovu. Kako im se nije ostvario prvotni plan da krenu u Sv. Zemlju, krenuli su prema Rimu i stavili se na raspolaganje papi. I tu je, na domaku Rima, u kapelici La Storta, Ignacije poput starozavjetnih proroka imao *viziju* i *audiciju*, vidio je Boga Oca koji ga stavlja uz svoga Sina i Krista s križem na ramenima i čuje Očev glas: „Bit ću vam u Rimu milostiv. Hoću da ovoga uzmeš u svoju službu”. Vidi Isusa koji ga uzima i čuje njegov glas: „Hoću da nam služiš”. I tako je Ignacije ohrabren viđenjem u La Storti, ljeti 1539. godine, došao papi Pavlu III. i pokazao *Formulu* tj. *program života i rada te nove svećeničke zajednice, bivših pariških studenata*. Papa je dao usmeno odobrenje riječima: „Spiritus Dei est hic” – „Duh je Božji ovdje”. Pismenim odobrenjem 27. rujna 1540. Družba Isusova krenula je na svoje povijesno apostolsko služenje Bogu na slavu i na dobro čovjeku na svim kontinentima, u najrazličitijim društvenim i političkim okolnostima.

Družba Isusova i školstvo

Sv. Ignacije dobro je znao kako je važno solidno intelektualno i duhovno oblikovanje mladih ljudi, za Crkvu

i za društvo općenito. U Rimu je osnovao Rimski kolegij, danas Sveučilište Gregoriana. Za najsposobnije mladiće iz njemačkih zemalja osnovao je kolegij Germanicum. Isusovci su posvuda osnivali škole, kolegije za mlade ljude s programom „Ratio studiorum”. Nije u prvom redu bila važna samo intelektualna naobrazba nego se vodila ozbiljna briga i za cjelokupni razvoj mladog čovjeka. Početkom XVII. stoljeća nastali su kolegiji i gimnazije i u Zagrebu, Varaždinu, Rijeci, Dubrovniku, Osijeku, Požegi i Petrovaradinu (1765.). U Beogradu osnovali su gimnaziju 1613. godine, prvu školu takve vrste u tim krajevima.

Međutim, u XVIII. stoljeću sve je više jačalo prosvjetiteljstvo koje je utjecajima na vladare ne samo nastojalo uništiti prestiž isusovaca nego su ih uspjeli protjerati iz svojih ustanova, u Europi i u prekomorskim zemljama, dok nisu postigli konačni cilj, ukidanje cijeloga Reda 21. srpnja 1773. godine. Tek nakon 1814. godine, kad je papa Pio VII. uspostavio Družbu, isusovci su nastavili vršiti svoje poslanje. U naše krajeve opet su došli u XIX. stoljeću, ponajprije u Bosnu na poziv nadbiskupa Josipa Stadlera i preuzeli vodstvo Nadbiskupijskog sjemeništa u Travniku i bogoslovije u Sarajevu. U XX. stoljeću preuzeli su vodstvo Nadbiskupskog dječakog sjemeništa u Zagrebu i biskupijskog sjemeništa u Dubrovniku, a nakon prestanka tih službi osnivali su koncem XX. stoljeća Isusovačku klasičnu gimnaziju s pravom javnosti u Osijeku. Kasnih tridesetih godina XX. stoljeća osnovan je na Jordanovcu Filozofski institut Družbe Isusove, danas Fakultet filozofskih i religioznih znanosti u sastavu Zagrebačkog sveučilišta. Postoji i Filozofsko-teološki institut, koji je afilliran Gregoriana u Rimu. U svim tim školama, u Rimu, Travniku, Sarajevu i Zagrebu uvijek je bilo vrijednih učenika i studenata iz Vojvodine, posebno iz Bačke, mnogih svećenika pa i biskupa.

Članovi Hrvatske provincije Družbe Isusove u XX. stoljeću podrijetlom iz Vojvodine

U prošlom stoljeću imali smo mnogo uglednih članova hrvatske provincije rodom iz Bačke, Banata i Srijema, od kojih su živi dvojica. O pokojnima navodimo najosnovnije podatke: ime i prezime, mjesto i datum smrti i godine života, uz dvije iznimke.

Iz Bačke su podrijetlom: Matija Kulunčić (+1945. Zagreb, 91), Wendelin Gruber (+2002. Zagreb, 89), Joseph Müller (+1988. Zagreb, 74), Phillip Johler (+1995. Bad Niedernau, 76). Posljednja trojica su bila iz Filipova. Tu su i: Stjepan Tumbas (+1999., Messina, 83), Marin Kovačev (+1998. Bolivija, 86), Gyula Pogány (+1985. Colombo, 76), Adam Periškić (+1991., Zagreb, 73), Anton König (+1996. Ravensburg, 82), Róbert Bácsvary (+2000. München, 78), Ivan Pal Sztrilich (+2014. Zagreb,

87), Mihály Szentmártoni i Ivan Vinkov. Iz Banata su podrijetlom: Peter Hess (+1985. Jersey City, 75), Lorand Kilbertus (+2005. Beograd, 78) i Grga Stojanov (umro kao dijecezanski svećenik). Iz Srijema su: Petar Božić (+1963. Dubrovnik, 68), Stjepan Krizin Flodin (+1974. Zagreb, 81), Ivan Nikolić (+1991. New York, 82), Antun Bauer (+1985. Zagreb, 77), legendarni i neumorni bolničar brat Josip Palaić (+1986. Zagreb, 83) i Ivan Hang (+2021., Zagreb, 81).

Wendelin Gruber, svetac i mučenik, iz slobode je otišao u logor Gakovo živjeti i umrijeti sa svojim sunarodnjacima. Dijelio je život logoraša, s njima patio i za njih se zauzimao. To mu je donijelo 14 godina teške robije, mučenja i iscrpljivanja u Srijemskoj Mitrovici, uz porugu: „Pope, ti se nećeš odavde živ izvući”. Božje iznenađenje, intervent iz Njemačke za pet logoraša, izbavio ga je iz logora. Ispočetka se oporavljao u Njemačkoj, ali zatim je otišao u Brazil pa u Paragvaj među urođenike i tamo misionario više od 40 godina. Kada je prešao 80, vratio se u Europu, a ubrzo i u Zagreb. Gruber je bio na ponos Družbe Isusove i svoje rodne Bačke. Više se o njemu može saznati iz njegove autobiografije „U kandžama crvenog zmaja”.

Lorand Kilbertus rođen je 1928. u Dužinama, u Banatu. Potječe iz učiteljske obitelji. Otac mu je nestao na koncu rata. Majka je nastavila raditi kao učiteljica. Imala je dva brata i dvojicu sinova svećenika. Od te četvorice, trojica su poginula u prometnoj nezgodi. Mlađi sin Ervin stradao je kao svećenik. Sve školovanje, Lorand je proveo u Zagrebu. Posebno se isticao kao orguljaš i skladatelj. Školovao se i kod Albe Vidakovića. Radio je kao učitelj glazbe u Nadbiskupskom dječakom sjemeništu u Zagrebu, poslije je bio glavni orguljaš u Svetišu Srca Isusova, sve dok nije prešao u Beograd. Tu je u teškim ratnim uvjetima bio župnik i poglavar kuće. Bio je neobično otvoren i pristupačan čovjek. Imao je mnogo sugovornika iz pravoslavlja te bio skriveni pastoralac bolesnika koji su болоvali od AIDS-a.

Petar Galauner rođen je 1929. blizu Đakova. Njegovi djedovi i bake na pragu XX. stoljeća napustili su rodno Filipovo (danas Bački Gračac) i došli blizu Đakova. Diplomirao je njemački i hrvatski u Sarajevu te proveo u sjemeništima i sjemenišnim gimnazijama oko 30 godina. Nakon službi prefekta, profesora, duhovnika, rektora i ravnatelja gimnazije, boravka u Rimu u Generalnoj Kuriji, umirovljenja, djelovanja u Osijeku i u Beogradu, 14 godina bio je uz Svetište Srca Isusova u Zagrebu. U tom razdoblju našao se 2015. u Sarajevu na dočeku pape Franje. Budući da su se poznavali od 1973. godine i češće susretali u Rimu, prepoznao ga je i prijateljski zagrljio. Taj zagrljaj obišao je cijeli svijet. S velikim poštovanjem pamti ga i prebire u srcu do danas. Nalazi se u isusovačkoj kući za starije i bolesne te se, ipak očuvanoga zdravlja, izravno pripravlja za konačni susret s Gospodinom.

RAZRJEŠENJA I IMENOVANJA na nove službe svećenika u Subotičkoj biskupiji

Subotički biskup mons. Slavno Večerin donio je tijekom travnja, svibnja i lipnja odluke o imenovanjima na nove službe i premještajima svećenika Subotičke biskupije.

Velečasni dr. **Endre Horváth** razriješen je službe župnika Župe Imena Marijina u Sivcu, upravitelja župa sv. Stjepana kralja u Krušćiću i Presvetog Srca Isusova u Crvenki te imenovan župnikom Župe sv. Ivana Krstitelja u Hajdukovu i upraviteljem Župe sv. Katarine Aleksandrijske u Šupljaku. Velečasni **László Hajdú**, upravitelj Župe Svih svetih u Čonoplji, imenovan je upraviteljem župe u Sivcu. Velečasni **László Magó** razriješen je službe župnika Župe sv. Pavla u Kanjiži i imenovan župnikom Župe sv. Margarete u Bečeju. Prečasni **Dániel Mester** razriješen je službe župnika Župe sv. Jurja u Molu te imenovan župnikom Župe sv. Pavla u Kanjiži. Velečasni **Miklós Világos** razriješen je službe župnika Župe sv. Margarete u Bečeju te imenovan župnikom u Molu.

Monsinjur **Ferenc Fazekas**, generalni vikar, razriješen je službe župnika Župe Pohoda Blažene Djevice Marije u Bačkoj Topoli i imenovan župnikom Župe sv. Jurja u Subotici. Velečasni mr. **József Szakály** razriješen je službe župnika Župe Isusa Radnika u Subotici i imenovan župnikom župe u Bačkoj Topoli. Mons. dr. **Géza Zapletán** razriješen je službe župnika Župe sv. Anđela Čuvara u Kanjiži te imenovan župnikom Župe Isusa Radnika u Subotici. Velečasni **István Palatinus** razriješen je službe župnika Župe sv. Jurja u Subotici te imenovan župnikom Župe sv. Anđela čuvara u Kanjiži. Velečasni **Arnold Lukács** razriješen je službe župnog vikara Župe Marija Majka Crkve u Subotici te stavljen na raspolaganje Zrenjaninskoj biskupiji na razdoblje od tri godine. Prečasni **Róbert Erhard** razriješen je službe župnika Župe Imena Marijina u Novom Sadu te imenovan župnikom Župe sv. Petra i Pavla u Bajmaku. Monsinjur **Attila Zsellér** razriješen je službe župnika župe u Hajdukovu te imenovan župnikom Župe Imena Marijina u Novom Sadu. Velečasni **József Koleszár** razriješen je službe župnika župe u Šupljaku te imenovan pomoćnikom ravnatelja Svećeničkog doma „Josephinum” i pomoćnikom u Ekonomatu biskupije. Velečasni **Zsolt Bende** razriješen je službe župnika u Bajmaku te imenovan župnikom u Krušćiću i upraviteljem župe u Crvenki.

Velečasni **Dražan Dulić** razriješen je službe župnika Župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu i imenovan župnikom Župe sv. Petra i Pavla u Monoštoru. Velečasni **Daniel Katačić** razriješen je službe župnog vikara Župe Imena Marijina u Novom Sadu te imenovan upraviteljem župe u Đurđinu. Velečasni **Nebojša Stipić** razriješen je službe župnog vikara Župe sv. Antuna Padovanskog u Čantaviru te imenovan župnim vikarom Župe Imena Marijina i Župe sv. Roka u Novom Sadu. Velečasni **Luka Poljak** razriješen je službe vikara Župe Presvetog Trojstva u Somboru te imenovan kapelanom u Molu. Prečasni **Josip Pekanović** razriješen je službe upravitelja župa Uzvišenja sv. Križa i sv. Nikole Tavelića u Somboru. Prečasni **Josip Štefković** razriješen je službe župnika Župe sv. Pavla u Baču s pripadajućim župama u Tovariševu i Deronjama te upravitelja Župe sv. Jakova u Plavni s pripadajućom župom u Bačkom Novom Selu, te imenovan župnikom Župe Uzvišenja sv. Križa u Somboru i upraviteljem Župe sv. Nikole Tavelića u istom gradu. Velečasni dr. **Marinko Stantić** razriješen je službe župnika Župe Marija Majka Crkve u Subotici te imenovan župnikom župe u Baču te upraviteljem župe u Plavni s pripadajućom župama Tovariševo, Deronje i Bačko Novo Selo, a istodobno i vršiteljem dužnosti dekana Bačkog dekanata.

Prečasni **Željko Šipek** razriješen je službe župnika Župe sv. Marka Evanđelista u Žedniku te imenovan župnikom Župe Marija Majka Crkve u Subotici i rektorom Biskupijskog svetišta na Bunariću. Prečasni **Franjo Ivanković** razriješen je službe župnika Župe Presvetog Srca Isusova u Tavankutu s pripadajućim vikarijama sv. Ane u Gornjem Tavankutu i Uzvišenja sv. Križa u Mirgešu te imenovan župnikom župe u Žedniku. Velečasni **Marijan Vukov** razriješen je službe župnika Župe Uskrsnuća Isusova u Subotici te imenovan župnikom župe u Tavankutu s pripadajućim vikarijama. Velečasni **Vinko Cvijin** razriješen je službe župnika Župe sv. Jurja u Vajskoj i upravitelja Župe sv. Ilije u Bođanima, te imenovan župnikom Župe Uskrsnuća Isusova u Subotici. Prečasni **Goran Vilov** razriješen je službe župnika sv. Petra i Pavla u Monoštoru te imenovan župnikom župe u Vajskoj i upraviteljem župe u Bođanima. Velečasni **Damjan Pašić**, mladomisnik, imenovan je župnim vikarom župe u Bajmaku. /**Ordinarijat Subotičke biskupije**/

Stoljeće crkve na Bikovu

Misa zahvalnica o 100. obljetnici početka gradnje crkve Uznesenja Marijina na Bikovu proslavljena je 21. svibnja skromno, euharistijskim slavljem koje je predvodio župnik preč. Julije Bašić.

Bikovo, najistočnije naselje bunjevačkih Hrvata, prije stotinu godina dobilo je svoju crkvu. „Želio sam svečano proslaviti ovu obljetnicu, ali zbog protuepidemijskih mjera obilježili smo je vrlo skromno. Osobito mi je drago prisjetiti se moga dolaska u tu župu, gdje sam župnik više od 42 godine. Proslavili smo mnogo toga zahvaljujući odazivu vjernika na svaki moj poziv, ali nažalost, 100. obljetnicu nismo mogli. Bilo nas je svega 47 na misi kada smo zahvalili za stotinu godina kako je ta crkva nabijena od zemlje, na kojoj se i nalazi”, kazao je preč. Bašić u izjavi za „Hrvatsku riječ”.

„Naime, 21. svibnja 1921. godine Senat Grada Subotice donio je odluku da se na Bikovu pokraj stare škole može graditi crkva. Kako su to vjernici s oduševljenjem dočekali, sami su se organizirali i počeli je graditi bez nekog posebnog odobrenja crkvenih dostojanstvenika. Zemljište na kojem je crkva izgrađena darovao je **Bela Malagurski**, a crkva je građena – nabijana kao što su nabijani i salaši”, kazao je župnik. Posljednja velika obnova rađena je 2000. godine, kada su bili narušeni temelji crkve, a i zid je počeo tonuti. Tada je uz dozvolu biskupa i pastoralnog vijeća župnik krenuo u ozbiljan posao izbijanja zidova i stavljanja betona u njih. Jedino je zadnji zid crkve ostao od nabijače. Crkva je, po riječima sugovornika, na početku nalikovala na

veliku salašarsku sobu, pravokutnog oblika, duljine 17 metara. Poslije su nadozidane niše i luk kod oltara te je promijenjen strop. U pročelju crkve nekada je bila slika Uznesenja Marijina, dok danas taj dio crkve krasi zidni kipovi u bunjevačkom „ruvu” koji idu prema Mariji.

Knjige matice vode se od 1926. godine, a prvi upravitelj župe, koji je dolazio iz grada do 1936. bio je **Franjo Bertron**, koji je skupa s vjernicima izgradio župni stan. Za prvoga župnika 1936. došao je **Lazo Križanović** i tu je bio do smrti 1978. godine. Tada je jedno vrijeme dolazio **Josip Pekanović** pa zatim **Blaško Dekanj**, da bi biskup **Matija Zvekanović** 1978. godine župnikom imenovao Bašića.

„Nemam točan podatak koliko je vjernika bilo kada se gradila crkva, ali kada sam ja došao na Bikovo, na popisu sam zatekao 2.138 duša na teritoriju župe. Danas ima svega 526 vjernika. Naši salaši i župe nestaju. Mladi odlaze vani. Djece nema. Do 1. lipnja nisam imao niti jedno krštenje, niti vjenčanje, samo jednu prvopričesnicu i devet sprovoda. Teško mi je to prihvatiti i žao mi je što je tako”, kazuje Bašić koji je još 2017. godine podnio zamolbu za umirovljenje, na koju je dobio odgovor da će Bikovo imati župnika dok god on mogao obnašati tu službu. /Ž. Vukov/

Proštenje u Apatinu

Blagdan Presvetog Srca Isusova proslavljen je svečano 6. lipnja kao patron crkve u župi Apatin II.

Svetu misu proštenja predslavio je župnik **Jakob Pfeifer**. Od više od stotinu vjernika koji su nazočili sve-toj misi, većina su bili apatinski Romi, čije je naselje na teritoriju te župe i koji tu crkvu smatraju svojom. Na misi su pjevali domaći pjevači o kojima brine i uvježbava ih časna sestra **Imelda Kovač**. /J. P./

DAMJAN PAŠIĆ – naš novi svećenik

Subotički biskup mons. Slavko Večerin zaredio je 26. lipnja u bazilici sv. Terezije Avilske za prezbitera Damjana Pašića. On je prvi svećenik kojega je Večerin zaredio za svojega pastirskoga služenja na subotičkoj biskupskoj katedrali.

Slavlje ređenja uveličala je rodbina ređenika iz Župe sv. Petra i Pavla u Monoštoru, a napose mladi u narodnim nošnjama Hrvata Šokaca. Za kandidata je zajamčio njegov župnik **preč. Goran Vilov**.

Ukazavši na sliku Božjeg poziva Mariji da bude majkom Njegova Sina, zaređitelj je u homiliji rekao da je to bila svojevrсна priprava za kušnje koje u Marijinu životu nisu nedostajale. „No, ona je ostala vjerna zahvaljujući molitvi i razmatranju Božje riječi. Mnogi, nažalost, ne ostanu vjerni. Kada Bog dođe s većim zahtjevima, onda često nadođu kolebanja, sumnje, nepouzdanja, sve do mogućih zataja i izdaja”.

„Damjane”, obratio se biskup ređeniku, „sve je to moguće kada u svećeničkom životu oslabi odnos s Bogom, kada oslabi molitva, kada se o Božjoj riječi u srcu ne razmišlja, kada sakramentalni život postane površan. Kada sve to prevlada u životu svećenika, onda se i ne može nešto drugo očekivati nego da se onaj početni žar pomalo počne pretvarati u pepeo, da osoba sve više hladi, da tajna snaga milosti koja vuče naprijed posve oslabi. Uvjeran sam da ti u ovom času imaš u sebi iznimno živom tu želju i da nosiš u sebi puno više nego li to itko od nas može izreći. Možeš imati i određenu sigurnost da ni u budućnosti ne može biti drugačije, da žar koji u sebi osjećaš može u budućnosti samo rasti i postati buktinja koja će trajno gorjeti i grijati. Nažalost, moguće je da sve bude i drukčije. Život zna pokazati i svoju oporu stranu. Nadođu teškoće i kušnje koje imaju snagu razbiti sve zanose, raspliniti sva oduševljenja, proizvesti neizdrživu monotoniju i prazninu. Za sve to postoji samo jedna sigurna obrana: jače prianjanje uz Isusa zauzetijom molitvom i razmatranjem Božje riječi”, kazao je biskup.

U zaključku homilije, biskup je poručio ređeniku: „Ostani čovjek po Isusovu srcu jer takvoga te Bog želi, takvoga te ljudi trebaju. Ali ne zaboravi da je to Isusovo srce bilo probodeno, da je krviralo. I baš ožiljak na tom probodenu Isusovom srcu bilo je najjače jamstvo i najjači dokaz za vjeru učenika. I vjera najtvrdokornijeg Isusova učenika zablistala je u trenutku kada je na boku Uskrsloga ugledao ožiljak. Ožiljci su od tada postali najautentičniji znaci vjernosti njegova učenika. I ljudi od tada najviše vjeruju ožiljcima, tj. onima koji imaju srce

koje se daje probosti, odnosno srce koje se zna iz ljubavi žrtvovati i trošiti za patnike i siromahe”.

„Kakav će biti Damjan”, poručio je biskup okupljenim vjernicima i rodbini ređenika, „ovisi i o svima nama. Nitko nije postao svećenik, a da iza njega nije bilo više duša koje su ga podupirale i nosile svojim molitvama i žrtvama. Ali nitko ne bi mogao niti ustrajati bez molitvene potpore braće i sestara. Stoga vam svima stavljam na srce i našeg Damjana koji će kao svećenik započeti novo poslanje. Pratite ga na tome putu svojim molitvama”, kazao je Večerin.

Tijekom mise, liturgijsku glazbu izveo je Katedralni zbor „Albe Vidaković” uz soliste: **Eminu Tkvički, Marka Križanovića i vlč. Dragana Muharema**. Za orguljama je bio i zborom ravnao **Miroslav Stantić**. /M. T./

In memoriam

S. M. Benedikta – Matilda Lučić (1932. – 2021.)

Svim našim sestrama, rodbini, prijateljima i znancima javljamo da je naša draga sestra M. Benedikta – Matilda Lučić, članica Družbe sestara Naše Gospe, 14. lipnja blago u Gospodinu preminula u 90. godini života i 66. godini redovništva. Neka joj Isus Krist bude vječna nagrada! Dragaa nam pokojnica sahranjena je 16. lipnja na Bajskom groblju u zajedničku grobnicu sestara Naše Gospe. /Družba sestara Naše Gospe, Zagreb-Subotica/

Izabran novi predsjednik KD „Ivan Antunović”

Katoličko društvo „Ivan Antunović” iz Subotice, 28. svibnja u Pastoralnom centru „Augustinianum” održalo je svoju godišnju i izbornu skupštinu. Novi predsjednik je vlč. Josip Štefković, župnik u Baču i Plavni, za potpredsjednicu izabrana je dr. med. Marija Mandić, a za tajnicu Emina Kujundžić.

Izabrani su i novi pročelnici odjela, rizničar, kao i dva neovisna člana Vijeća, koje broji ukupno 11 članova, od kojih, prema Statutu, trećina moraju biti svećenici Subotičke biskupije. Pred Skupštinom predstavljeno je izvješće o radu, financijsko izvješće za 2020., kao i plan i program rada za ovu godinu. Dosadašnji predsjednik vlč. dr. Ivica Ivanković Radak istaknuo je najvažnije aktivnosti Društva u proteklom razdoblju, naglasivši značaj podizanja spomenika biskupu Ivanu Antunoviću u Subotici, kao plod zajedničke inicijative Hrvatskog nacionalnog vijeća, Društva i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Potpredsjednik Lazar Cvijin izrazio je zahvalnost predsjedniku u svoje i u ime HNV-a i kazao da su uvijek imali dobru suradnju te da je ponosan na rezultate koje je Društvo postiglo u prethodnome razdoblju.

Skupštini je nazočio i subotički biskup mons. Slavko Večerin, koji je pozdravio članove Društva i čestitao

dosadašnjem predsjedniku na uspješnom vođenju. On je istaknuo značaj postojanja i rada toga Društva za Subotičku biskupiju i grad u kojem djeluje i podržao novog predsjednika u daljem radu. Dosadašnji je predsjednik uputio riječi zahvalnosti svim članovima koji su tijekom 30 godina radili u njemu, kao i svim udrugama s kojima ono surađuje. Kazao je i da je zahvalan svima koji su na čelu udruga i koji marljivo rade, uz velike žrtve. Novi predsjednik obratio se nazočnima i osobito zahvalio svima koji su prihvatili obnašati dužnosti u Vijeću. Iskazao je spremnost za suradnju i zamolio sve članove Društva za potporu. /J. Š./

Dove (Duhovi na sonćanski način)

Vjernici župe sv. Lovre iz Sonte tradicionalno su na duhovski ponedjeljak, 24. svibnja, hodočastili u svetište Marije Pomoćnice u Doroslovo.

I ove godine vjernici iz Sonte proslavili su drugi dan Duhova na sebi svojstven način. Proslava Marije Pomoćnice kršćana u Doroslovu je u dugoj tradiciji Sonćana. Nekada su taj dan pješačili stazom uz prugu od Sonte do Doroslova (oko šest kilometara), na čelu s raspelom, župnikom, kantorom i crkvenim zborom. Smatralo se to žrtvom Majci Božjoj. Cijeloga se puta pjevalo i molilo noseći u naručju odojčad i malu djecu, a stariju držeći za ruke. Oni koji su imali konje uredili su „vatrena kola” (drvena kola) šokačkim čilimima i povezli se do Doroslova, također pjevajući i moleći. Poljskim putem išle su zaprege, a po pruži i uz nju pješaci koji su htjeli učiniti veću žrtvu. Poslije se išlo špediterima, traktorima, autima, biciklima, a sve manje pješice. Cilj je ostao isti, pokloniti se, zahvaliti i moliti Majci Božjoj. Od kada Sonćani posjećuju kapelu Marije Pomoćnice, hodočašće je na drugi dan Duhova. Naši stari govorili su da je, „prvi dan Dova mađarcki, drugi dan šokački (rvatcki), a treći švapcki”.

Sonćani su se i ove godine organizirali, uz veliki angažman župnika vlč. Josipa Kujundžića. Putovalo se autobusom, moleći ružarij i pjevajući pjesme koje su se oduvijek pjevale na hodočašćima. Raspelo je bilo hodočasnička

zvijezda vodilja, kao i dva barjaka: na jednom je Marija s Isusom, a na drugom sv. Ana s malom Marijom. Prijašnjih godina vrvjelo je od vjernika, međutim, ove smo bili gotovo sami. Misu na hrvatskom jeziku nadahnuto je kazao preč. Josef Vogrinz uz asistenciju župnika Kujundžića. Za klavijaturom bila je orguljašica Klaudija Lukić. Po svršetku misnoga slavlja, ponovno smo išli na sveti bunar uzeti vode i pozdraviti se s Gospom, opet pjevajući. /Ruža Silađev; foto: Emina Krstin Lukić/

Prva ispovijed u Župi Rođenja Marijina u Subotici

U crkvi Rođenja BDM u Subotici 30. svibnja prvu ispovijed Une i Davora Kopilovića, proslavila je cijela zajednica.

Una i Davor marljivo su se pripremali na susret s Isusom. Primjer vjerskoga života nose od kuće. S roditeljima svake nedjelje redovito prisustvuju svetoj misi. Osim na školski, dolaze i na župni vjeronauk u crkvu sv. Roka, kao i u crkvu Rođenja BDM. Aktivno pomažu na svetim misama. Na toj svečanoj svetoj misi ispovjedili su svoju vjeru s krsnim zavjetom, što su na krštenju njihovi roditelji i kumovi ispovjedili. Crkvena zajednica ih podržava svojim molitvama. /s. M. Hermina Kovács/

Za svećenika zaređen fr. Saša Stjepan Bukvić, OP

U crkvi Kraljice sv. krunice u Zagrebu 29. lipnja pomoćni zagrebački biskup mons. Mijo Gorski zaređio je za svećenika dominikanca fr. Sašu Stjepana Bukvića.

Za svećenike su zaređeni i dominikanci fr. Matej Trupina i fr. Karlo Alan Kevo. Fr. Saša Stjepan rođen je 26. listopada 1973. u Subotici. Kršten je u Tavankutu, a

krizman u Žedniku. Osnovnu školu i srednju Kemijsko-tehnološku školu završio je u Subotici, diplomirao na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, a zatim i na Filozofsko-teološkom Institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Prve zavjete u Redu propovjednika položio 26. kolovoza 2017., a svečane (doživotne) 18. studenoga 2020. godine. /Zv./

50 godina crkve sv. Nikole Tavelića u Somboru

Misu zahvalnicu o 50. obljetnici izgradnje i blagoslova župne crkve sv. Nikole Tavelića na salašima Bezdanski put, na periferiji Sombora, predslavio je 27. lipnja mons. Stjepan Beretić, župnik subotičke katedrale, a koncelebrirali su vlč. Lazar Novaković, preč. Josip Pekanović i vlč. Luka Poljak.

Crkva je bila puna zahvalnih župljana i njihovih gostiju koji su se sjetili radosnih događanja iz 1971. godine. Te je godine župnik Župe Presvetog Trojstva u Somboru, preč. Ivan Juriga, isposlovao dozvolu za gradnju na njivi koju su darovali Petar i Aranka Gromilović, a subotički biskup Matija Zvenaković 13. lipnja blagoslovio je kamen temeljac. Za nekoliko

mjeseci, izgrađena je crkva potporom mnogobrojnih darivatelja, koja je na blagdan sv. Nikole Tavelića blagoslovljena. Budući da je zajednica vjernika prije izgradnje crkve kao dan proštenja slavila Petrovo, ostao je običaj da se „ljetno“ proštenje proslavlja u tjednu u kojem se slave i sv. Petar i Pavao.

Zahvalnost za ono što se u 50 godina događalo i dogodilo i molitvu da salašare Gospodin i dalje prati svojim blagoslovom, unutar euharistije izrekao je mons. Beretić. „Kako je bila velika vjera graditelja ove crkvice. Blago čovjeku koji ima povjerenja u Boga i u dobru i u zlu! Zato danas zahvaljujemo Bogu za žive i pokojne graditelje ove crkve slavljenice“, kazao je on. Prisjetio se života na salašima i vjernosti Crkvi koju iskazuje ovdašnji živalj: „Ovaj kraj i grad Sombor bio je darežljiv prije 50 godina. Znam kako su u župni ured dolazili Somborci i donosili darove za crkvu. Dužionice na Bezdanskom putu bili su skupovi zahvalnosti, duboke vjere i narodnog ponosa, kola i veselog pjevanja. Godine 1974. iz razgovora s prijašnjim župnicima čuo sam samo pohvale o vjernicima koji se ovdje okupljaju. Zaslužili ste veliko ime i ponos ste cijele biskupije“, kazao je propovjednik.

Na misi su nazočili izaslanici gradonačelnika Szilárd Jánkovics i Ivan Šimunov. Nakon mise, župljani su goste počastili i na sudjelovanju zahvalili u crkvenom dvorištu. Pristigli svećenici i gosti obitelji Perice i Sandre Tucakov, obitelji koja je nasljednik darodavaca zemljišta za izgradnju crkve, ugošćeni su na agapeima. /M. T./

Prva pričest u Župi Isusovo Uskrsnuće

Na blagdan Presvetoga Trojstva, 30. svibnja, 12 prvopričesnika Župe Isusova Uskrsnuća s uzbudjenjem je pristupilo prvoj pričesti.

Ponosno su ušli u crkvu držeći za ruke svoje roditelje, pred oltarom su se obratili dragom Isusu prigodnom

recitacijom „Danas smo sretni što smo tvoji dragi gosti...”. Djecu je za tu svečanost pripremila katehistica **Mirjana Ivanković**, a u liturgiji su sudjelovala čitanjem, recitiranjem, pjevanjem i prinosom darova. Župnik **vlč. Marijan Vukov** na zanimljiv način obratio se djeci. Tajnu Svetog Trojstva objasnio im je po primjeru svetog Patrika: „Kao što je djetelina jedna, a ima tri lista, tako je i Bog jedan, a tri su božanske osobe. Može li se ljubav vidjeti ili uhvatiti, može li se plamen uhvatiti? Tako je i tajna svete euharistije na oltaru nevidljiva, možemo je samo vjerom prepoznati”, kazao je župnik Vukov. Djeci je poželio da ih sveta pričest u životu prati, štiti i govora. /E. K./

Slavlje podjele sakramenta svete potvrde u Somboru

Krizmanici župa Presvetoga Trojstva i Uzvišenja svetog Križa okupili su se 23. svibnja u župnoj crkvi Presvetoga Trojstva u Somboru na euharistijsko slavlje, da bi potvrdili svoju vjeru primanjem darova Duha Svetoga u sakramentu potvrde: mudrost, razum, znanje, savjet, jakost, pobožnost i strah Božji.

Za taj događaj posebno su se pripremali na župnom vjeronauku. Učili su da nije dovoljno samo slušati Kristove riječi već da po njima trebaju i živjeti. To su izrazili simbolom živoga drveta koji je ukorijenjen u Sveto pismo na kojem su ispisani navodi obrađivani na vjeronaučnim susretima. Ono što su od Isusa naučili da trebaju živjeti, stavili su kao plod na drvo.

Potvrdivši svoju krsnu vjeru po rukama **preč. Mirka Štefkovića** u nazočnosti župnika **preč. Josipa Pekanovića** i kapelana **vlč. Gábora Drobine**, koji je prikladnom glazbom s **Andrejem Kukuzarom** na violini obogatio misno slavlje, te **vlč. Luke Poljaka** i u nazočnosti karmelske zajednice, udijeljen im je pečat Duha Svetoga. Time su postali punopravni članovi naše kršćanske zajednice. /R. M./

Prva pričest u Baču i Plavni

Djece koja su ove godine, 6. lipnja, prvi put primila svetu pričest u župama kojima upravlja **preč. Josip Štefković** bilo je sedmero: troje u Baču i četvero u Plavni.

U Župi sv. Pavla u Baču prvoj svetoj pričesti pristupili su: **Martina, Vedran i Ivana**. Oni su se za tu prigodu temeljito pripremali pohađajući župni vjeronauk i sudje-

lujući u nedjeljnim i blagdanskim misama. Na slavlju su čitali misna čitanja. Tom se događaju radovala cijela župna zajednica, jer smo prošle godine imali tek jednog prvopričesnika, koji je ovaj put ministrirao. Crkva je bila lijepo okićena, raspjevana i popunjena nego inače.

Istoga dana veličanstveno je proslavljena prva sveta pričest u Župi sv. Jakova u Plavni, gdje je ove godine bilo četvero prvopričesnika: **Lana, Luka, Srđan i Karla**. Nadamo se da će i oni, poput prošlogodišnjeg slavljenika i ministranta **Antuna**, i nadalje redovito sudjelovati na nedjeljnim i blagdanskim misama. Mame prvopričesnika spremale su i kitile crkvu, a na slavlju, svojoj djeci predale upaljene prvopričesničke svijeće. Mnogi su došli sudjelovati na tom slavlju te svojom nazočnošću uveličati taj, svima nama katolicima, tako drag događaj. Župnik nije propustio priliku naglasiti da su za duhovni rast i izgradnju najbolja sredstva ispovijed i pričest. /J. Š./

Prva pričest u Župi Rođenja BDM u Subotici

Misa na hrvatskom jeziku pod kojom je trinaestero mladih iz Župe Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici primilo prvi put svetu pričest slavljen je 16. svibnja u župnoj crkvi.

Radost i ponos, oduševljenje i zahvalnost, pomiješali su se 16. svibnja u našoj župi, kada su učenici trećih razreda primili prvu pričest. Sedam djevojčica i šest dječaka stajalo je skrušeno u klupama i po prvi put primilo Tijelo Kristovo. Župnik **Szilárd Bálczak** i katehistica **s. Hermina Kovács** pripremali su ih strpljivo i polako. Misno slavlje toga dana uzveličao je i **preč. Mirko Štefković**, uvijek drag gost u našoj župi. Nakon svečane mise, djeca su se poslužila užinom koju su im pripremile župljanke. Istoga je dana u našoj župi 20 prvopričesnika primilo prvu pričest pod misom na mađarskom jeziku. /T. Š./

Spomen-dan o. Gerarda Tome Stantića u Somboru

Na dan kada se karmelski red i Bačka spominju 65. obljetnice preminuća s. B. o. Gerarda, 24. lipnja, svečanu svetu misu predvodio je provincijal hrvatskih karmelićana o. Dario Tokić, a dan prije misu na mađarskom jeziku subotički biskup mons. Slavko Večerin.

Svetoj misi na Gerardovo prethodio je program u karmelićanskoj crkvi sv. Stjepana, koji su vodile vjeroučiteljice Subotičke biskupije **Kristina Ralbovsky** i **Zorica Svirčev**. Tijekom programa proglašeni su pobjednici među školskim vjeroučenicima koji su sudjelovali u likovnom natječaju u prigodi ovogodišnjega Gerardova, na temu „Škapular”. Posebno nagradno putovanje osvojili su **Martin Dulić** iz Đurđina, **Nina Bobinac** iz Vajske i **Davor Kopilović** iz OŠ „Szechényi István” iz Subotice. Prvu nagradu podijelilo je 14 vjeroučenika: **Martina Tikvicki**, **Ana Perčić** (iz OŠ „Matko Vuković” iz Subotice), **Emil Nosal**, **Edvin Nosal**, **Alena Slonka**, **Jana Joha**, **Loris Sabo** i **Jakob Petraš** (Selenča), **Una Kopilović** (OŠ „Szechényi István”, Subotica), **Jovan Ring** (Plavna), **Ines Vasić** (Bač), **Mina Bala** (Novi Sad), **Mihaela Saulić** (OŠ „Majšanski put”, Subotica), **Laura Prčić** (OŠ „Jovan Mikić”, Subotica), **Sintija Bodić** (OŠ „10. oktobar”, Subotica) i **Hana Šimunović** (Vajska). Drugu nagradu podijelilo je osamnaestero vjeroučenika, a treću njih šesnaestero.

„Bog je milostiv kada nas po svim ljudima poziva da mu budemo bližnji, da budemo dio njegove nebeske obitelji i njegove slave”, istaknuo je u svojoj homiliji o. Dario Tokić. „Da bismo to postigli, trebamo mnogo oslonaca. Često se ono što mislimo da su oslonci pokazuju da ne može izdržati naš teret. U koga se pouzdati?

Kaže o. Gerard da je najbolje pouzdati se u onoga na koga je Bog svoje blago, svoga Sina oslonio, a to je sv. Josip, kome je on povjerio brigu za Isusa”, kazao je on, citirajući misli o. Gerarda o svetome Josipu te upoznajući vjernike sa bogatstvom josipovske pobožnosti o. Gerarda.

Nakon mise, predvoditelj slavlja s koncelebrantima uputio se na grob o. Gerarda i predmolio molitvu za njegovu beatifikaciju. Liturgijsko pjevanje predvodio je katedralni zbor „Albe Vidaković” iz Subotice kojim je ravnao **mo. Miroslav Stantić**. Na koncu mise, **o. Tiho Radan**, vicepostulator kauze o. Gerarda, zahvalio je svećenicima i hodočasnicima, kojih je iz subotičkih župa mnogo pristiglo.

Dan prije, svečanu misu o ovogodišnjem Gerardovu na mađarskom jeziku predvodio je subotički biskup mons. Slavko Večerin, koji je također molio molitvu za beatifikaciju o. Gerarda. /M. T./

Proštenje u Aleksandrovu: „Marija daje život Crkvi”

Užupi Marije Majke Crkve u subotičkom predgrađu Aleksandrovo, misom proštenja 24. svibnja proslavljen je župni god.

Koncelebriranu misu predvodio je vlč. Luka Poljak, vikar Župe Presvetoga Trojstva u Somboru, uz domaćeg župnika vlč. Marinka Stantića i ostale svećenike.

U svojoj homiliji vlč. Poljak dao je odgovor na pitanje zbog čega častimo Blaženu Djevicu Mariju kao Majku Crkve, i to odmah nakon Duhova. „Biti majkom jedna je od najuzvišenijih zadaća i službi cijeloga čovječanstva. Biti majkom znači biti nositeljicom života svijeta. Uloga je to nezamjenjiva u časti, milosti i blagoslovu. No biti Majkom Crkve – pripadajuća je čast samo jedne žene: Marije, Bogorodice. Možemo li, osim na Isusa Krista, ukazati na ijednu drugu osobu, koja je uspjela prenijeti Božju Riječ i Božju Volju iz teorije u praksu, poput Marije iz Nazareta? Bivajući Isusovom majkom, biološki i duhovno, pripremila ju je svemoćna Providnost na tu časnu titulu kojom je slavno ovjenčana, a ta župna crkva posvećena – Marija Majka Crkve. To je uzor najuzvišenije razine majčinstva: one, koja je u istovremeno i biološka i duhovna. Ako je, prema riječima sv. Pavla, Krist glava Crkve, a mi (Crkva) Tijelo Kristovo – Marija je srce. Kada

se želi ustanoviti život nekog bića, što se instinktivno prvo učini? Poslušaj se srce, oslušne bilo. Baš kao što srce daje krv u svaki dio tijela, tako i Marija daje život Crkvi. Kao što je tijelo bez srca beživotno, tako bi i Crkva

bez Marije bila beživotna. Zato i slavimo taj radosni dan odmah nakon svetkovine Pedesetnice. Da nije bilo Marije – ne bi bilo ni Crkve. Kao što je po Duhu Svetom začela Božjeg Sina, tako je po Duhu Svetom postala i majkom svih koji smo u Kristovu imenu kršteni”, kazao je Poljak. /Zv./

Bračni jubileji u Sv. Roku

Pod misom, koju je u crkvi sv. Roka u Subotici 20. lipnja predvodio župnik mons. Andrija Anišić, petnaest bračnih parova zahvalilo je Bogu na bračnoj ljubavi i vjernosti i molilo za budućnost svojih obitelji.

Ovogodišnje slavlje bračnih parova bilo je posebno jer se održalo u znaku Godine jubileja župe i crkve sv. Roka u Subotici, u Godini sv. Josipa i Godini obitelji – *Amoris laetitia* – stoga je geslo slavlja bilo: „Radost ljubavi”. Župnik je naglasio da je u proteklih 180 godina u toj župi bilo mnogo vjenčanja. Godine 1901. godine, otkad se vode Matice vjenčanih, bilo je 88 vjenčanja. Godine 1946., prigodom proslave 50. obljetnice crkve, bilo je 78 vjenčanja, 1996. prigodom jubileja 100. obljetnice crkve 17 vjenčanja, a u tekućoj godini 2021., za sada samo jedno i još nekoliko zakazanih vjenčanja.

„Taj podatak je porazan, zato su slavlja jubileja i značajnih obljetnica bračnih parova vrlo važna

kao svjedočanstvo mladima da je bračna vjernost i ljubav lijepa i moguća. Godina jubileja prigoda je da Bogu zahvaljujemo na svim milostima u protekloj povijesti župe i crkve sv. Roka, ali i poticaj na žarku molitvu za ustrajnu vjernost svih onih koji redovito dolaze na nedjeljne mise i za one koji još Krista nisu upoznali, da nam se pridruže, a za one koji su se od Boga i Crkve udaljili, da se ponizno vrate”, kazao je Anišić.

Bračne jubileje proslavili su: **Josip i Jelisaveta Dulić** (57 godina braka), **Pavao i Katica Bešlić** (50), **Grgo i Blaženka Bašić Palković** (45), **Ivan i Đula Vojnić Purčar** (45), **Ivan i Blaženka Miljački Matak** (35), **Vojislav i Slavica Temunović** (25), **Dejan i Biserka Petin** (25), **Nikola i Georgina Matković** (15), **Nikola i Martina Jaramazović** (10) te bračni parovi koji slave pet godina vjenčanja: **Petar i Ana Gaković**, **Ljubica i Darko Jurić**, **Nikola i Anita Bašić**, **Marin i Adrijana Dulić**, **Anđelka i Vladimir Horvacki** te **Adrijan i Đurđa Pletli**. /A. A./

O starozavjetnim slikama Trojstva uoči proštenja u Maloj Bosni

Jubilarno 90. proštenje proslavljeno je na svetkovinu Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni, u istomenoj župnoj crkvi. Svečanu svetu misu proštenja predvodio je fra Ilija Alandžak, župnik Župe sv. Antuna Padovanskoga u Beogradu i beogradski dekan.

Proslavi proštenja prethodila je trodnevnica. Svete mise trodnevnice predvodio je vlč. Patrik Tvorek, katedralni kapelan, dok je propovijedao župnik vlč. Dragan Muharem. Tema ovogodišnje duhovne pripreve bili su starozavjetni nagovještaji otajstva Trojedinoga Boga. Prvoga dana župnikova tema bila je „Elohim – množina

tog tajanstvenog teksta u Knjizi postanka.” Trećeg dana duhovne obnove tema je bila Izaija i njegov svečani *trishagion*. Iako je prorok Izaija živio 500 godina prije Krista, mnoge je situacije iz Novog zavjeta predvidio i bez njega mnoge situacije ne bismo mogli razumjeti. Mogli smo čuti tumačenje o uskliku *Svet, svet, svet, Gospodin Bog Sabaot* kojeg svaki put izgovaramo na misi te smo čuli nešto više o anđelima i o njihovim redovima.

Na dan proštenja prvu svetu misu predvodio je župnik, dok je propovijedao đakon vlč. Damjan Pašić. Svečanu svetu misu predvodio je fra Alandžak koji je radosno prihvatio župnikov poziv na proštenje i istaknuo

je da se tu osjeća kao kod kuće, „kao u svojoj velikoj Bosni”. „Teško je govoriti o Trojstvu, stoga se ponašamo kao da se radi o jednoj obrednoj formulaciji. Da bismo nešto živjeli ili da bismo nekoga voljeli, moramo to poznavati. Poznavanje Boga mora proći i kroz cjedilo, kroz filter naših riječi. Do Isusa, Božje je otkrivanje ljudima neprestano raslo, unatoč svim grijesima naroda, unatoč ljudskom nemaru i neposluhu, On je neprestano išao uza svoj narod. Bog je išao k ljudima i onda kada se činilo da njima do Njega

imenice Bog”. Protumačio je prijevod hebrejske riječi „Elohim” i njenu povezanost s Trojstvom. Iako starozavjetni pisci nisu ni znali ništa o Trojstvu, na mnogim mjestima mogu se naći poveznice s Trojedinim Bogom. Prvi dan bilo je riječi i o početku Knjige Postanka. Drugoga dana tu nam se pridružio Abraham. Abrahamov hrast, koji i danas postoji, bio je mjesto događaja o kojem je župnik govorio. „Tko su bile osobe koje su posjetile Abrahama? Najčešće tumačenje je da su to bili anđeli, pogotovo jer su anđeli Božji glasnici. Veliki ruski ikonopisac Andrej Rubljov naslikao je ikonu Presvetog Trojstva koja se u Pravoslavnoj Crkvi smatra ikonom nad ikonama. Presveto Trojstvo predstavio je u likovima trojice anđela kako sjede za stolom u hladovini velikog hrasta. Jedna je to od najljepših i najdubljih prikaza Presvetog Trojstva, puna simbolike i vjere te sinteza

nije bilo stalo. Svojom ljubavlju i vjernošću, On ih je stalno zvao, vodio k Sebi. U Isusu Kristu konačno nam je i potpuno pokazao kakav je On, naš Bog. On nam se otkriva u slikama iz našeg života na koje nailazimo u svakom svojem danu.”

Crkva prepuna vjernika mogla je posvjedočiti kako vjernicima zaista znači Trojstvo i kako rado dolaze u crkvu. Župnik je na kraju zahvalio najprije Trojedinom Bogu bez kojega tog proštenja ne bi bilo, vjernicima i župljanima koji su marljivo dolazili na trodnevnice i koji su pomogli oko organiziranja proštenja. Istaknuo je da se konačno vidi i kraj pandemije jer je zaista mnogo ljudi pohodilo proštenje, više nego prijašnjih godina. Neka nam Trojediti Bog da snage da još takvih proštenja tako radosno i pobožno možemo slaviti. /Larisa Skenderović, Foto: Snežana Vujković Lamić/

Proslave primanja sakramenata u Žedniku

U Župi sv. Marka u Žedniku 16. svibnja slavljen je sakrament svete potvrde, a 6. lipnja prva sveta pričest.

Na slavu Božju i veliku radost župljana, kršćanska je punoljetnost proslavilo trinaestero krizmanika. Svetu misu predvodio je **preč. Mirko Štefković** u koncelebraciji sa župnikom **preč. Željkom Šipekom** i **vlč. Miroslavom Orčićem**. U ime krizmanika i cijele župne zajednice, krizmatelja je pozdravila ovogodiš-

nja krizmanica **Milica Biro**. U propovijedi, Štefković je potaknuo krizmanike da se aktivno uključe u život Crkve. Istaknuo je da je Isus u svojoj oporuci ostavio nešto itekako važno za nas – molitvu Ocu te da samo onaj koji ostaje u molitvi i u Božjoj blizini može imati istinsku radost. „Istinska radost razmjerna je veličini žrtve koja se iz ljubavi podnosi, a primjer nam je dao sam Isus da ga u tome nasljedujemo”, kazao je on.

Prvi put presveto Isusovo Tijelo blagovalo je jedanaestero djece iz žedničke župe. Misno slavlje predvodio je župnik Šipek, a koncelebrirao je vlč. Orčić. Sveta misa započela je svečanom ulaznom procesijom u kojoj su sudjelovali prvopričesnici sa svojim roditeljima. Kao što su ih, kada su bili mali, donijeli do oltara da prime krštenje, tako su ih sada dopratili na njihovu prvu pričest. Prigodnim recitalom, roditelje i sve vjernike u ime prvopričesnika pozdravila je **Dajana Vizin**. Maleni prvopričesnici aktivno su se uključili u slavlje te euharistije. Na svetoj misi čitali su Božju riječ, kao i molitve vjernika te prigodne meditativne tekstove uz prikaznu procesiju. Obnovili su svoja krsna obećanja željno iščekujući trenutak kada će prvi put u svojem životu primiti Isusovo Tijelo. Na to ih je u propovijedi podsjetio i Šipek, osvrnuo se ponajviše na Isusove riječi iz evanđelja: *Pustite malene k meni*. „Ako djeca budu tako dobra kao što to Isus želi, On će uvijek rado biti njihov gost”, kazao je on. Sveta misa završila je prvopričesničkom zahvalom za radost susreta s Gospodinom. /**Mirela Varga**/

Hodočašće u kapelu sv. Antuna Pustinjaka

Svake godine na duhovski ponedjeljak, vjernici Župe sv. Pavla iz Bača i drugih župa okolice Bača hodočaste u kapelu svetoga Antuna Pustinjaka, koja se nalazi duboko u šumi Vranjak, na obali nekadašnjega toka Mostonge. Tako je bilo i ove godine, 24. svibnja.

Hodočasničku svetu misu predslavio je vlč. **Marijan Vukov**, župnik Župe Isusova Uskrsnuća u Subotici, a u koncelebraciji je bio domaći župnik i dekan **preč. Josip Štefković**, župnik Vajske i Bođana vlč. **Vinko Cvijin**, Selenče vlč. **Siniša Tumbas Loketić**, duhovni asistent Dekanata vlč. **Dominik Ralbovsky** te bački gvardinan **p. Josip Špehar OFM**. Sveta misa slavljen je u gotovo potpuno obnovljenom enterijeru kapele. Na njezinu je vanjskom dijelu tijekom 2020. godine postavljena i posvetna ploča. Sve radove na obnovi te hodočasničke kapele, za koju postoje dokazi da označuje mjesto hodočašća vjernika katolika još iz turskog vremena, u svim njihovim etapama realizirao je preč. Štefković, čijom su inicijativnom i hodočašća dobila na zamahu. /**M. T.**/

Prvi ovdašnji katolički podcast

Svakog tjedna pojavljuju se novi sadržaji na katoličkom podcastu koji uređuje somborski karmelićanin o. **Tiho Radan**.

Taj novi medij, koji predstavlja svojevrstni tematski obrađen audio materijal koji se može slušati na zahtjev, dostupan je internetom na nekoliko audio platformi gdje se mogu pronaći *podcasti*. „Trenutno čitamo i komentiramo knjigu *Zamak duše* sv. Terezije Avilske. *Podcast* se može slušati na više platformi, a nova epizoda postavlja se svakog tjedna. Svi linkovi na pojedinačne epizode mogu se pronaći na mrežnoj stranici: <https://anchor.fm/zamak-d>, a također i na *Youtube* kanalu hrvatskih karmelićana”, kaže o. Tiho. /**M. T.**/

Prva sveta pričest u Somboru

Prva sveta pričest u župi Sombor I. slavljenja je 29. svibnja. Pričesti je pristupilo 17 prvopričesnika.

Spremajući se za prvu pričest, pokušali smo simbolima pokazati što smo sve naučili i razumjeli. Time je naše slavlje bilo promišljenije i doživljajnije. Evo kako su to doživjeli prvopričesnici: „Sve je u znaku križa koji je simbol naše vjere u Isusa. On je pun boja koje označavaju naše raspoloženje: crvena za ljubav, plava za nebo, žuta za radost, zelena za nadu, ljubičasta za iščekivanje, a bijela za čistoću” (**Iva Petreš**). „Anđeo trubom od davnina navješćuje sve o Isusu. To je zapisano u knjizi, u Svetom pismu. Isus je naše sunce koje nam svijetli, koje nas grije i prema kojem se svi okrećemo” (**Alen Joža**). „Barka nas podsjeća na buru na moru, kada je Isus stišao oluju. On i nama pomaže kada nam je oluja u životu. A znak *pax* podsjeća nas da nam je Isus donio mir. Tako je pozdravljao svoje učenike nakon uskrsnuća: *Mir vama*” (**Ivan Čeljuska**). „Voda nas podsjeća na naše krštenje, kada smo postali Isusovi, ali podsjeća nas i na Kanu Galilejsku, kada je Isus pretvorio vodu u vino. Vodu ulijeva svećenik u vino pod misom, u čašu koja se zove kalež. Iz nje su učenici pili na posljednjoj večeri. Tada je Isus pretvorio vino u svoju krv” (**Alen Joža**). „Svijeća je simbol svjetla. Isus želi da hodamo po svjetlu, da dobro vidimo. To Njegovo svjetlo roditelji su u crkvi na krštenju primili od svećenika umjesto nas. Danas će nam oni dati to svjetlo da mi držimo i sami kažemo što vjerujemo. Zato je tu i križ kao simbol naše vjere” (**Ivan Čeljuska**). „Od žita se pravi kruh. On je simbol hrane kojom nas Isus hrani. Jedanput je s pet kruhova i dvije ribe nahranio mnogo ljudi. Kada ga svećenik blagoslovi, mi primamo u kruhu Isusa. To zovemo Tijelo Kristovo. A od grozda nastaje vino. Blagoslovljeno vino zovemo Krv Kristova. I sve je to zato što nas Isus voli i mi trebamo druge voljeti. Srce je simbol te ljubavi” (**Iva Petreš**).

Župnik **preč. Josip Pekanović** osvrnuo se u propovijedi na simbole, predvodio obnovu krsnih obećanja prvopričesnika i roditelja. Prvopričesnici su molili svoje molitve sa zajednicom da bi na koncu pjesmom „Bog je stavio malo sjeme u zemlju moga vrta” zaokružili slavlje i izrazili potrebu za rastom u Kristu. /**R. M.**/

Obnovljena vjeronaučna dvorana u centru Novog Sada

Objekt služi za razne potrebe župljana Župe Imena Marijina.

Unutar kompleksa zgrada koje pripadaju Župi Imena Marijina, u centru Novog Sada, nalazi se velika vjeronaučna dvorana s tri prostorije, čija je temeljita obnova započela tijekom zime, a privedena koncu u lipnju ove godine. Kako naglašava **preč. Róbert Erhard**, župnik

novosadske centralne župe, dvorana, osim za vjeronauk, služi i kao mjesto susreta župljana u raznovrsnim prigodama, za sastanke molitvenih skupina, predavanja i druge potrebe župljana i župe. Obnova vjeronaučne dvorane posljednja je etapa obnove župnoga doma Župe Novi Sad I., kojem je dvorana pripojena. /**Zv.**/

Blagoslov kipa Presvetoga Trojstva u Sonti

Obnovljeni kip Presvetoga Trojstva ispred crkve sv. Lovre u Sonti blagoslovio je 30. svibnja župnik vlč. Josip Kujundžić.

Sončanska župna crkva sv. Lovre, zajedno sa župom obnavlja se od 2014. Sve radove predvodi župnik

Kujundžić u suradnji sa stručnim osobama i sa vjernicima. Posljednja obnova urađena je na kipu Presvetog Trojstva koji se nalazi na ulici ispred crkve. Na blagdan Presvetoga Trojstva, 30. svibnja, poslije „velike” mise vjernici su se zajedno sa župnikom poklonili Ocu, Sinu i Duhu Svetom, a vlč. Kujundžić blagoslovio je obnovljeni kip. /**Ruža Silađev**/

Novi potpredsjednik i tajnik biskupske konferencije

Članovi Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda (MBK), pod predsjedanjem mons. Ladislava Nemeta SVD, biskupa zrenjaninskog i predsjednika MBK, održali su svoje 38. plenarno zasjedanje 31. svibnja i 1. lipnja u Zrenjaninu. Na zasjedanju su bili apostolski nunciji u Srbiji, mons. Luciano Suriani, u Crnoj Gori, mons. Luigi Pezzuto te preč. Mirko Štefković, generalni tajnik MBK.

Biskupi su razmijenili iskustva pastoralnog djelovanja tijekom pandemije. U zemljama koje obuhvaća MBK, Katolička Crkva činila je, i još uvijek čini, sve što je u njezinoj moći da bi zaštitila zdravlje vjernika u crkvama i crkvenim prostorima, gdje je još uvijek obvezno nošenje maski, držanje propisane udaljenosti te dezinfekcija ruku na ulazima. Biskupi su pozvali na strpljenje i ustrajnost da bismo se zajedničkim naporima, poštivajući mjere nadležnih državnih tijela, izborili s izazovima koje pandemija stavlja pred sve nas kao pojedince i kao društvo.

Biskupi su razgovarali o prigodnim programima u okviru proslave Godine obitelji, koju je proglasio papa Franjo, pet godina nakon objave postsinodalne pobudnice *Amoris laetitia*. Na taj način želi se pomoći obiteljima da iskustvima zajedništva bolje razumiju crkveni nauk o obitelji i njezinoj ulozi u društvu. Rodna ideologija, rastući trend rastave brakova i drugi izazovi koji danas opterećuju obiteljski život, jesu teme o kojima će se razgovarati na biskupijskim susretima obitelji – zaključili su biskupi.

Biskupi su usvojili izmjene Smjernica za zaštitu maloljetnika u Crkvi, koje je na pripravljeni tekst MBK predložila Kongregacija za nauk vjere. Nakon što Kongregacija bude odobrila konačnu verziju Smjernica,

one će biti objavljene na mrežnim stranicama pojedinih biskupija.

Biskupi su službu predsjednika na još jedno petogodište povjerali mons. Ladislavu Nemetu, dok je za potpredsjednika izabran mons. Rrok Gjonlleshaj, barski nadbiskup, a za tajnika mons. Róbert Pastyik, svećenik Subotičke biskupije.

Biskupi u Srbiji drugog dana zasjedanja osvrnuli su se na vjersku nastavu u školama. Još uvijek postoje velike poteškoće, pa su biskupi naložili izradu analize stanja na terenu, da bi pred mjerodavnim državnim tijelima tražili odgovarajuća rješenja.

Na kraju dnevnog reda našla se tema o restituciji oduzete crkvene imovine. Biskupi su razmotrili trenutno stanje te su uputili apel nadležnim državnim tijelima da se proces restitucije ubrza te na taj način pridonese ispravljanju povijesne nepravde, a ujedno Katoličkoj Crkvi omogućiti nesmetano vršenje svoga poslanja, pri čemu je osobito bilo naglašeno karitativno djelovanje i drugi oblici pozitivnog doprinosa napretku cijele društvene zajednice. /Tajništvo MBK/

Posjet evangeličkog pastora i susret u Somboru

Humanitarnu udrugu „Gerhard“, Njemačko nacionalno vijeće i Župu Uzvišenja sv. Križa u Somboru 3. lipnja posjetio je Michael Decker, novoimenovani pastor njemačke evangeličke zajednice u Srbiji sa sjedištem u Beogradu.

Susret se odvio u prostorijama Udruge u Somboru, koja sjedište ima na prostoru župe Uzvišenja sv. Križa. Nakon obilaska i upoznavanja s čelnicima Udruge, Njemačkog nacionalnog vijeća, radom spomenutih ustanova, prostorom župe te vlč. Lukom Poljakom,

župnim vikarom na službi u župi, uslijedio je neformalni sastanak i prijam, a potom obilazak Muzeja podunavskih Švaba.

Lijepom gestom zainteresiranosti za pastoralni rad i prisustvovanja svečanoj svetoj misi u župnoj crkvi, Decker je završio svoj posjet Somboru. Velečasni Poljak je pri oproštaju izrazio zadovoljstvo i zahvalnost na mogućnosti sudjelovanja u tom susretu, koji je osim od važnosti za njemačku manjinu, dobio također svojevrсну ekumensku poruku otvorenog i srdačnog dijaloga. /L. P.; Foto: Milica Lalić/

Tijelovo u Subotici: „Otajstva se ne otkrivaju, ona se objavljuju”

Subotički biskup mons. Slavko Večerin predslavio je svečanu euharistiju na svetkovinu Tijelova, 3. lipnja, u subotičkoj katedrali. Na koncu mise katedralni župnik mons. Stjepan Beretić predstavio je ovogodišnji bandaški par.

„Euharistija je otajstvo, a ne zagonetka”, rekao je biskup u homiliji. „Zagonetke se rješavaju, otajstvo nikada. U otajstvu se može boraviti, kretati svim čuvstvima, dušom i tijelom, razumom i vjerom. Otajstva se ne otkrivaju, ona se objavljuju. Euharistija nije nagrada za nešto, jer nitko ne zaslužuje euharistiju koja je dar. Bilo bi loše da euharistiju primamo zato što mislimo da smo savršeni, jer se smatramo dobrima. Pružiti ruke ili usta prema euharistiji znači priznati svoje ograničenosti i

potrebe, nedostatnosti i nedosljednosti. Ne osjećamo se savršenima, nego obdarenima, pomirenima, voljenima, bez obzira na svu bijedu u sebi. Živim, dišem, ponovno počinjem hodati zahvaljujući spomenu na zagrljaj koji se svakodnevno obnavlja i koji obnavlja čovjeka”, kazao je on.

„Hraniti se Isusovim Tijelom i Krvlju”, zaključio je propovjednik, „znači postati preobražen, biti drukčiji. Primajući taj kruh, prožet Božjim Duhom, prihvaćamo odgovornost da se predajemo drugima. Nismo li toliko puta svjedoci oštrih kritika na svoj račun: da netko ide na misu i prima pričest, a živi u suprotnosti sa značenjem tih gesta? Uistinu, pričest nema smisla ako se ne predaje ono što se prima, ako se ne živi euharistijski. Uzalud nam je vjerovati da je Isus stvarno prisutan u prilikama kruha i vina, ako mi tu prisutnost ne očitujemo u svojim životnim prilikama”, zaključio je biskup.

Na svršetku misnog slavlja mons. Stjepan Beretić predstavio je bandašicu i bandaša ovogodišnje Dužijance: **Kristinu Matković** i **Daniela Kujunžića**.

Tijelovska procesija izostala je zbog protuepidemijskih mjera. /Zv./

Nove službe vlč. Róberta Pastyika

Subotički biskup mons. Slavko Večerin imenovao je vlč. Róberta Pastyika novim kancelarom Subotičke biskupije, te je on 15. lipnja preuzeo službu. Dana 22. lipnja Pastyik je preuzeo i službu generalnog tajnika Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda.

Pastyik, svećenik Subotičke biskupije, rođen je u Vrbasu 1978. godine. Matična mu je župa u Kuli. Teologiju je studirao u Segedinu i Rimu od 1997. do 2007. godine. Za svećenika ga je zareadio umirovljeni subotički biskup **Ivan Péntes** 2009. godine. Prvo mjesto svećeničkog služenja bilo mu je Župa sv. Antuna u Bečeju, a od 2010. bio je službenik Apostolske nuncijature u Beogradu. Od 2011. do 2015. bio je upravitelj Župe Uzvišenja sv. Križa u Borči, a od 2015. do 2019. župnik u Pančevu, Debeljači i Opovu (Zrenjaninska biskupija). Od 2019. godine do 1. lipnja ove godine bio je župnik u katedralnoj župi u Zrenjaninu, a od listopada 2019. i

generalni vikar Zrenjaninske biskupije. Osim materinskog mađarskog, govori i hrvatski, engleski i talijanski jezik, a služi se njemačkim. Nakon imenovanja, Pastyik je 15. lipnja preuzeo novu službu, položivši ispovijest vjere i prisegu vjernosti pred biskupom u kapeli sv. Pavla u Domu biskupije.

Službu generalnoga tajnika Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda (MBK), Pastyik je preuzeo je 22. lipnja u sjedištu Konferencije u Novom Sadu. Činu primopredaje službe, uz dosadašnjeg generalnog tajnika **preč. Mirka Štefkovića**, nazočio je mons. **Ladislav Németh SVD**, zrenjaninski biskup i predsjednik MBK. On je dosadašnjem tajniku zahvalio na desetogodišnjoj službi te je Pastyika ohrabrio pred izazovom nove službe, obećavši mu svesrdnu potporu. Németh je tom prigodom istaknuo da je to prva primopredaja službe generalnog tajnika u sjedištu MBK, koje je uređeno prije tri godine, te je izrazio nadu da će ono uskoro dobiti veće značenje kako za MBK, tako i za Katoličku Crkvu u Srbiji. /M. Š. – Zv./

Prva Sinoda Zrenjaninske biskupije:

Dobro nam je ovdje (Lk 9,33)

Prva biskupijska Sinoda Zrenjaninske biskupije otvorena je 2. prosinca 2017. godine, a zatvorena sinodskim danima održanim u Zrenjaninu od 28. do 30. svibnja 2021.

Nakon mise otvaranje Sinodskih dana, koju je zrenjaninski biskup mons. **Ladislav Német** slavio u zrenjaninskoj katedrali 28. svibnja skupa sa svećenicima svoje biskupije i sa sinodskim ocima i majkama, počelo je zasjedanje sinodskih radnih skupina koje su pripremile 10 dokumenata, nakon trogodišnjega aktivnog sudjelovanja svih vjernika u svim župama te biskupije u njihovu stvaranju. U Ured Sinode pristiglo je više od 800 primjedbi. Na temelju tih odgovora pripremljen je *Instrumentum laboris* te, nakon rasprave, koja je povremeno bila žustra, ali vođena u duhu zajedništva i ljubavi, konačni tekst Sinode.

Svetu misu zatvaranja Sinode, koja je slavljena na mađarskom, hrvatskom i latinskom jeziku u zrenjaninskoj prvostolnici sv. Ivana Nepomuka 20. svibnja, predvodio je biskup Német u koncelebraciji s budipeštansko-ostrogon-skim nadbiskupom kardinalom **Péterom Erdőm**, apostolskim nuncijem u Srbiji **Lucianom Surianiem**, ostalim biskupima članovima Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda i Mađarske biskupske konferencije, riječkim nadbiskupom koadjutorom **Matom Uzinićem** te nadbiskupom Oradea Marea **Lászlóm Böcskeiem**. Tijekom mise, mons. **Lászlo Gyuris**, biskupski vikar za Sinodu – skupa s predsjednicima radnih skupina, predao je biskupu završni dokument Sinode.

U svojoj homiliji, biskup Német osvrnuo se na tijek sinodalnog procesa. „Dobro nam je ovdje! Ovim sloganom i mi smo krenuli na put s Isusom, s Ocem i Duhom Svetim. Prešli smo dugačak put, ali smo ustrajali. No i s razočaranjima, išli smo naprijed. Nikada toliko ljudi u Zrenjaninskoj biskupiji nije sudjelovalo u organiziranom

pastoralnom radu kao u tom sinodalnom procesu. Svaki glas bio je važan. Željeli smo čuti jedni druge, mišljenja, snove, strahove drugih. Skupa smo se željeli moliti za sadašnjost i budućnost naše biskupije”, rekao je propovjednik.

„Kada je Isus pozvao jedanaestoricu na goru, nije samo želio vidjeti ih, već im je i zapovjedio: *Podite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!* Isusova posljednja zapovijed dala je životima nesigurnih, sumnjičavih učenika novu svrhu. *Podite!* Rekao sam prije da smo se molili za našu sadašnjost i budućnost. Našu prošlost i osobnu prošlost stavili smo u Božje ruke. I, priznajmo, imali smo mnogo toga predati! Neprestano se žalimo da nas je malo, stalno gledamo natrag, osvrćemo se da vidimo kako je bilo ranije, koliko toga se stalno ruši pred našim očima, koliko je nekada bilo bolje. Ako ne izađemo iz tog stalnog citiranja prošlosti, izgubit ćemo se u samosažaljenju, plaču i depresiji, kako je to pokazala pastoralna sociološka studija koja nas je sve stavila pred zrcalo. Kršćanstvo ostaje samo moda tamo gdje tvrdoglavo vezujemo sebe za prošlost, gdje je očuvanje zgrada najvažnije, dok u međuvremenu zaboravljamo što znači biti katolik i živjeti kao kršćanin”.

„Zbog toga je”, zaključio je propovjednik, „bila važna Sinoda Biskupije. I na kraju ove Sinode, evo Isusovog poslanja: *Podite!* Isus je u više prispodoba govorio je o malome: o malim zajednicama, malom stadu, o soli, gorušičinu zrnju, o kvascu. Bio je svjestan, a svjestan je i danas, da nisu potrebni brojčano mnogi, već ljudi koji su posvećeni. Ljudi koji prožimaju sve, cijelu Biskupiju, cijeli Banat. Ljudi koji odražavaju svjetlost Kristovu i žive na način koji razgони tamu”, kazao je biskup Nemet.

Konkretna pastoralna smjernica na osnovi Sinodskog dokumenta sačinjit će biskupski ordinarij i propisati način njihova provođenja u idućih godinu dana. /Zv. – Sz.K/

Svečano obilježen Papin dan u Apostolskoj nuncijaturi u Zagrebu

Apostolski nuncij u RH nadbiskup Giorgio Lingua upriličio je u ponedjeljak 7. lipnja svečano obilježavanje Papina dana u Apostolskoj nuncijaturi u Zagrebu. Na svečanosti su bili pozvani predstavnici svjetovne i crkvene vlasti.

Mons. Lingua svečanost je povezao s povijesnim sjećanjem na 7. lipnja 879. godine, dan kada je papa Ivan VIII. blagoslovio hrvatskog kneza Branimira i priznao mu vlast

nad cijelom Hrvatskom, što se smatra prvim diplomatskim priznanjem hrvatskoga naroda. Zbog toga je 7. lipnja u Hrvatskoj i Dan diplomacije. Mons. Lingua istaknuo je da vjernost Hrvatske Svetoj Stolicu seže još iz toga vremena pape Ivana VIII. i kneza Branimira: „Od onog znamenitog 7. lipnja 879. godine do danas, vaša blizina i vaše zajedništvo sa Svetim Ocem vrijedni su divljenja. To ste dokazali nebrojeno puta tijekom stoljeća.” Na svečanosti bili su hrvatski biskupi, redovnički poglavari i poglavarice, patrijarh SPC-a gospodin Porfirije, predsjednik Mešihata Islamske zajednice muftija Aziz Hasanović i glavni rabin Židovske zajednice u Zagrebu Luciano Moše Prelević. /IKA/

Prof. Nikola Vranješ predstavio novi dokument Kongregacije za kler o župi

„Pastoralno obraćanje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve” naziv je novog dokumenta Kongregacije za kler o župi, a predstavio ga je prof. dr. Nikola Vranješ na 60. svećeničkom danu Zadarske nadbiskupije.

Novi dokument Kongregacije za kler prožet je teologijom pape Franje, osobito njegovim programskim dokumentom *Evangelii Gaudium* (Radost evanđelja). „Nakana je obnoviti i unaprijediti župnu zajednicu, a Papa smatra da župa itekako i dalje ima potencijal, samo joj treba unijeti novi duh, duh evangelizacije, misionarski polet. To preko župe treba unijeti u život cijele Crkve”. Župa će se obnoviti koliko bude više misionarska, evangelizacijska. Važno je ne zatvoriti se u sebe, ne baviti se samo uobičajenim aktivnostima koje jesu važne, nego sve aktivnosti usmjeriti evangelizacijski. Onda će to biti ono za što župna zajednica i postoji”, poručio je dr. Vranješ. Dokument polazi od

važnosti zajedništva u župi. Dokument naglašava i „važnost inkulturacije vjere u župi, kao djelovanja koje će biti više kreativno i poticajno u susretu evanđelja i kulture”. Moraju se uzeti u obzir dijelovi suvremene kulture, povećana mobilnost i digitalna kultura koje župa „treba uvidjeti i usvojiti za drukčije pastoralno djelovanje”. Pred društvenim i kulturalnim promjenama župa ne bi trebala uzmicati niti ih se bojati. One su nužni dio čovjekova razvoja. U procesu obnove i restrukturiranja župa mora izbjeći opasnost da upadne u pretjeranu i birokratsku organizaciju događaja i pružanje usluga koje ne izražavaju dinamiku evangelizacije, nego kriterij samoočuvanja. U Dokumentu se navodi da procesi reorganizacije župnih, a nekad i biskupijskih zajednica trebaju biti „fleksibilni i postupni”. U vezi s pastoralnim povezivanjima više župa, potiče se da „dijecezanski biskup, koliko god je to moguće, sačuva identitet svake pojedine župe. „Dokument snažno ističe zauzetost svih aktera pastoralne stvarnosti u njenom poslanju. Potiče se suodgovornost, suradnja svećenika i vjernika i zajedničko djelovanje župnih zajednica. Rješenje za opstanak župa nikada se ne bi smjelo tražiti samo u smjeru njihovog dokidanja, nego primarno u smjeru njihove revitalizacije i povezivanja”, poručio je dr. Vranješ. /IKA/

Papina poruka Organizaciji UN-a za hranu i poljodjelstvo

U poruci sudionicima 42. zasjedanja Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljodjelstvo (FAO), koje je 14. lipnja počelo u Rimu, papa Franjo istaknuo je važnost održivosti u poljoprivredi.

Za novi početak nakon pandemije mora se intenzivnije razviti „kultura skrbi” koja će se suprotstaviti „individualističkim i agresivnim tendencijama bacanja”, upozorio je Papa, referirajući se na svoju „Fratelli tutti” u kojoj je skicirao svijet nakon pandemije koronavirusa, osobito na području gospodarstva poljoprivrede i prehrane gdje traži veću podršku malim seoskim gospodarstvima i ruralnim regijama. Papa od politike očekuje ciljanu borbu protiv strukturalnih uzroka siromaštva, gladi i nepravde. Sukobi, ekstremni klimatski uvjeti ekonomske krize i posljedice pandemije uzrok su gladi milijuna ljudi, upozorio je Sveti otac. /IKA/

U Mozambiku otete stotine djece i mladih

Na sjeveru Mozambika brojne su otmice djece i mladih, izjavio je glasnogovornik Biskupije Pemba Kwiriwi Fonseca za papinsku zakladu Crkva u potrebi.

Sjever Mozambika od 2017. godine trpi napade džihadista, a prema mjesnim izvorima ubijeno je 2500 osoba i protjerano oko 750.000 ljudi. Fonseca napominje da su žrtve otmice često i crkveni djelatnici, tako su se u kolovozu prošle godine među desetina otetih našle i Brazilka s. Eliane da Costa i njezina susestra. /IKA/

Duhovski koncert u subotičkoj katedrali

Nakon gotovo godinu i pol dana, zbog pandemije koronavirusa, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, 20. svibnja održan je Duhovski koncert duhovne glazbe.

Bilo je to pravo glazbeno osvježanje, ali i duhovna priprava za blagdan Duhova. U programu su sudjelovali Katedralni zbor *Albe Vidaković, Collegium musicum catholicum*, vokalna solistica – mezzosopran **Izabella Guzsvány**, *Garden quartett* te instrumentalni solisti **Zsiga Pál** na violini i **Kornelije Vizin** na orguljama. Kao solisti u zbornom kvartetu, nastupili su i **Emina Tikvicki**, **Nataša Kostadinović**, **Bela Anišić** i vlč. **Dragan Muharem**. Koncertom je dirigirao katedralni orguljaš i zborovođa **mo. Miroslav Stantić**. Na programu su se našla djela E. Commettea, B. Antonića, I. Andrića, M. Martinjaka, A. Vidakovića, J. S. Bacha, T. Vitalia, L. Kozinović, C. P. Wushinga i P. Ebena, a među skladbama izvedena je *Missa brevis* op. 117, *Terra tremuit*, *Magnificat*, *Ciacona*, *Veni creator spiritus*, arija iz hvalospjeva *Magnificat*... Kao posljednja točka koncerta bila je praizvedba skladbe *In te Domine speravi* mladog autora Bele Anišića. Po riječima zborovođe **mo. Miroslava Stantića**, s obzirom na to da je koncert održan u devetnici pred blagdan Duhova, nazvan je duhovskim, ali je nastavak uskrsnih koncerata koji se u Subotici održavaju već 30 godina zaredom.

Dani hrvatske kulture u Somboru

Udruga građana „Urbani Šokci” iz Sombora organizirala je *Dane hrvatske kulture 2020./21.* koji su održani 21. svibnja u Mađarskoj građanskoj kasini u Somboru.

Program je započeo otvorenjem izložbe *Razglednice – litalice*, nakon čega je uslijedilo predstavljanje knjige **Marije Šeremešić** *Monoštor u riječi, slici i pjesmi*. O knjizi je govorila autorica uz prikaz monoštorskih fotografija i nastupa ŽPS-a *Kraljice Bodroga*. Na početku su se predstavili mali tamburaši iz Monoštora, koji pohađaju nastavu tambure, pod vodstvom profesorice **Milice Lerić**.

Običaj kraljica u Subotici i Tavankutu

I ove godine održan je običaj *kraljica* u subotičkoj Župi sv. Roka, kao i u Tavankutu. Taj običaj u bunjevačkih Hrvata veže se uz blagdan Duhova, tj. blagdan silaska Duha Svetoga na apostole, koji se slavi pedeset dana nakon Uskrsa na Dove.

Tako je 23. svibnja, na blagdan Duhova, nakon sudjelovanja na misi u crkvi sv. Roka, ulicama subotičkog naselja Ker „Ijeljalo” (karakterističan oblik pjevanja) deset kraljica, u pratnji dvaju dječaka – pastira. Sudionice i sudionike za tu prigodu pripremile su **s. Silvana Milan** i **Senka Horvat** iz HKP-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice. Nedjeljnoj ophodnji prethodila je radionica izrade kraljičkih kruna koju je u prostorijama centra vodila **Nada Sudarević**.

Običaj *kraljica* ima lijepu tradiciju i u Tavankutu, koju danas čuva mjesni HKPD „Matija Gubec”. Kraljice, skupina od osam djevojaka i dvaju pastira, i ove godine sudjelovale su na blagdanskoj misi, a nakon toga pjevale kraljičke pjesme ispred crkve. U popodnevrim satima „Ijeljale” su tavankutskim sokacima te obišle nekoliko obitelji.

Monografija o šokačkim Hrvatima i topoteka predstavljena u Plavnoj i Vajskoj

Nakon Monoštora, Sonte i Berega, monografija *Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca* predstavljena je 23. svibnja u Plavnoj, u prostorijama mjesnog HKUPD-a „Matoš”, a potom 30. svibnja u prostorijama *Šokačke kuće* u Vajskoj gdje je domaćin bio HKU „Antun Sorgg”.

Ta značajna knjiga plod je terenskog istraživanja koje su proveli studenti etnologije i kulturne antropologije zagrebačkoga Filozofskog fakulteta pod mentorstvom **prof. dr. sc. Milane Černelić**. U knjizi su obrađene brojne teme o kojima je tijekom istraživanja govorilo oko 190 kazivača iz svih šokačkih mjesta u Bačkoj.

I tom je prilikom u Plavnoj i Vajskoj predstavljen projekt virtualne arhivske zbirke Baština Hrvata u Srbiji na međunarodnoj suradničkoj digitalnoj platformi Topoteka (<https://hrvatisrbija.topoteka.net/>) te su uspostavljeni kontakti s mještanima koji čuvaju fotografije iz života tih lokalnih zajednica.

U Novom Sadu održano Preprekovo proljeće 2021.

HKUPD „Stanislav Preprek” 29. svibnja je pred sedamdesetak posjetitelja u Franjevačkom kulturnom centru *Bonaventurianum* u Novom Sadu organiziralo pjesničku manifestaciju *Preprekovo proljeće 2021.*

Bogat program namijenjen ljubiteljima poezije, koji je vodila glumica **Željka Jelić**, započeo je uručenjem nagrada prošlogodišnjim pobjednicima istoimena natječaja, s obzirom na to da *Preprekovo proljeće 2020.* zbog epidemije nije održano. Treću nagradu za pjesmu *Među zidovima* dobila je **Mirjana Kiževski** iz Kaća, drugu, za pjesmu *Berba* **Davorka Črnčec** iz Varaždina, a prvu nagradu dobila je

pjesma **Branke Dačević** *Buđenje prirode*. Tijekom večeri proglašeni su i pobjednici ovogodišnjeg natječaja koji je završen sa 17 prijavljenih pjesama autora i autorica iz Srbije i Hrvatske. Treća je nagrada dodijeljena pjesmi *Preljepi dane* **Ivana Gaćine**, druga nagrada pjesmi *The Story from London* **Antuna Kovača**, dok je prva nagrada pripala sonetu *Kada preostala je samo strava* **Denisa Peričića**. Manifestaciju su pjesmom tradicionalno uljepšale članice ženske pjevačke skupine udruge *Preprek*.

Nove izvedbe Avaških godina

Književno-teatarski kružok HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice izveo je 29. svibnja poetski prikaz *Avaške godine* u velikoj dvorani Centra.

Po tekstu Milovana Mikovića, dramaturziju i režiju uradila je **Nevena Mlinko**. Nakon izvedbe u Subotici, ta se glumačka ekipa poetskim prikazom po prvi put uspješno predstavila i izvan Subotice. Predstavu su odigrali 6. lipnja u Somboru u Hrvatskom domu kao gosti HKUD-a „Vladimir Nazor”.

Predstavljanje novih brojeva Godišnjaka i Nove riječi

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s NIU „Hrvatska riječ” priredilo je 3. lipnja u dvorištu Zavoda predstavljanje novih brojeva dvaju časopisa: *Godišnjaka* za znanstvena istraživanja ZKVH-a (br. 11) i *Časopisa* za književnost i umjetnost *Nova riječ*.

O publikacijama su govorili urednici, članovi uredništva i autori zastupljeni u časopisima. Tijekom predstavljanja *Godišnjaka* i *Nove riječi* svoju su liriku pročitali **Darko Baštovanović**, **Nevena Mlinko**, **Tomislav Žigmanov** i **Katarina Čeliković**. Predstavljanje je održano uz poštovanje važećih protuepidemijskih mjera.

Dani Matoša u Beogradu i Plavni

Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice priredili su od 10. do 13. lipnja 5. *dane Antuna Gustava Matoša* s programom u više mjesta: Toverniku, Vinkovcima, Zagrebu, Plavni i Beogradu.

Pokrovitelj manifestacije je Ministarstvo kulture i medija Hrvatske. U rodnom Toverniku, 10. lipnja položen je vijenac kod biste Antuna Gustava Matoša, ispred istoimene osnovne škole. Istoga dana u Gradskoj knjižnici Vinkovci priređeno je predstavljanje novih knjiga o **Antunu Gustavu Matošu**: *Moderato dolcissimo, pjesničke posvete Antunu Gustavu Matošu* (DHK Osijek / ZKVH, Subotica 2020.), **Dubravka Oraić Tolić**: *Pjesme i epigrami, Matoševo pjesništvo* (Matica hrvatska, Zagreb 2021.) i **Tomislav Zagoda**: *Gustl, ilustrirana biografija Antuna Gustava Matoša* (Opus Gradna, Zagreb 2021.). Ove godine prvi put priređen je i program pod nazivom „Beogradski Matoševi dani” u suorganizaciji i u prostorijama Fondacije Antun Gustav Matoš 12. lipnja. U župnoj crkvi sv. Jakova u Plavni, mjestu rođenja Matoševa oca, u kojemu mjesna hrvatska udruga nosi ime *Matoš*, 13. lipnja služena je sveta misa za pokojnog pjesnika. Isti dan je u Zagrebu izaslanstvo DHK-a položilo vijenac na Matošev grob na Mirogoju. Na taj je način u nekoliko gradova, iznimno važnih u Matoševoj biografiji, govorilo i podsjetilo se na velikog hrvatskog pjesnika, pripovjedača, esejista, kritičara, polemičara, novinara A. G. Matoša.

In memoriam Prof. László Patócs

Neočekivano nas je napustio naš profesor László Patócs. U najljepšem mjesecu svibnju i u najljepšim godinama (35), Gospodin života i smrti iznenada je pozvao k sebi našeg mladog i omiljenog profesora mađarskog jezika. Dan prije nego je preminuo, raspoloženo i s osmijehom pozdravio nas je rekavši: „Mir vama, vidimo se sutra”.

Sljedećega dana rano jutro primili smo vijest da je naš profesor preminuo. Ta nas je vijest pogodila, ali morali smo se suočiti sa stvarnošću. Ravnatelj je još isti dan služio za njega misu zadušnicu pod kojom je komemorirao život i rad prerano odlazećeg profesora. Profesor Patócs bio je rođeni Senčanin, gdje je završio osnovno i srednje školovanje. Na Sveučilištu u Novom Sadu diplomirao je mađarski jezik i književnost. Nakon diplome završio je master studij, a zatim je kao asistent primljen na Filozofski fakultet, odsjek mađarski jezik i književnost. Isto vrijeme je radio u Izdavačkoj kući „Forum”, na RTV Novi Sad i za novine „Mgyar Szó”. Od školske 2020./2021. godine bio je naš profesor mađarskog jezika za grupu A. Za kratko vrijeme učenici su ga zavoljeli i cijenili, jer je uistinu živio za svoje zvanje. Sprovodne obrede predvodio je naš rektor, a mi smo mu svi odali dužno poštovanje.

Blagoslov spomenika u centru grada

Još 2020. godine na sjednici Gradskog vijeća donesena je odluka da će naš grad biti bogatiji za tri spomenika. Prvi će spomenik biti podignut u čast biskupu Ivanu Antunoviću, drugi bivšem gradonačelniku Károlyu Biróu, a treći kralju Petru I. Karađorđeviću. Biskupu Ivanu Antunoviću dostojanstveni spomenik podignut je još prošle godine, koji stoji na čast pokraj katedrale. Dana 28. svibnja podignut je spomenik dugogodišnjem gradonačelniku i graditelju sadašnje Gradske kuće Károlyu Biróu. Svečani čin otkrivanja kipa obavio je **István Pásztor**, predsjednik Skupštine Vojvodine i predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara, a spomenik je blagoslovio naš rektor mons. József Miocs. Rektor nam je rekao da je rado posvetio spomenik Biróu, jer su

njegovom oporukom Paulinumu ostavljena dva umjetnička ormara i jedan veliki stol u stilu mozarapske secesije. Ta ostavština i danas krasi zbornicu naše gimnazije.

Misa zahvalnica i Te Deum

U školskoj 2020./2021. godini posljednji put zazvonila su zvona 11. lipnja za učenike prvog, drugog i trećeg razreda naše gimnazije. Istog dana je slavljena sveta misa zahvalnica i Te Deum za proteklu školsku godinu. Svetu misu su služili odgojitelji sjemeništa, rektor **mons. József Miocs**, duhovnik **mons. Marko Forgić** i prefekt

László Tojzan. U svom govoru rektor je naglasio važnost zahvale, vrijednost stečenog znanja i iskustava na intelektualnom i duhovnom planu. Zahvalnici u kapeli Paulinuma su, osim učenika, nazočili i profesori, roditelji i gosti-vjernici. Prije blagoslova, na kraju sv. mise, slijedio je kratki program sastavljen od recitacija, sviranja i pjevanja. U ime učenika zahvalne riječi izgovorili su učenici trećeg razreda **Ivan Halić** i **Samuel Varga**.

O upisu u gimnaziju „Paulinum”

Biskupijska klasična gimnazija „Paulinum” jedina je obrazovna ustanova koju je osnovala Katolička Crkva. Škola je akreditirana kao društveno-jezična gimnazija. Od prošle i od ove godine gimnaziju je ponovno potvrdilo Ministarstvo prosvjete iz Beograda. Predmeti su isti kao i u drugim gimnazijama, osim što je veći naglasak na materinskim jezicima, klasičnoj kulturi, vjeronauku i povijesti. Nakon položenog ispita zrelosti, može se upisati bilo koji fakultet, a napose filozofsko-teološki. Osim što „Paulinum” nudi intelektualno oblikovanje, velik je naglasak na kršćanskoj kulturi i na duhovnom oblikovanju. To znači da „Paulinum” poučava, odgaja i jedina je takva katolička ustanova na našim prostorima, u koju se, osim mladića, mogu upisati i djevojke.

Sve detaljne obavijesti u vezi s upisom i potrebnim dokumentima mogu se dobiti telefonom: +381 (0)24 555- 340, e-poštom: paulinum@tippnet.rs ili pogledati na mrežnoj stranici Paulinuma: www.paulinum.edu.rs

Caritasaovo savjetovalište za povratnike

Više od stotinu tisuća povratnika vratilo se po Sporazumu o readmisiji u Srbiju, otkako je postala „sigurna zemlja porijekla” 2014. godine. To su ljudi koji su izgubili ili nikada nisu ni imali legalnu osnovu za boravak u zemljama Europske unije, a najčešće je riječ o tražiteljima azila u Njemačkoj.

U okviru projekta „Integracija povratnika na osnovu Sporazuma o readmisiji u Srbiju” koji realizira Caritas Srbije, a koji je 2017. godine finansijski podržalo Ministarstvo za unutarne poslove i sport pokrajine Donja Saksonija i Caritasa Njemačke, u Beogradu je otvoreno Caritasaovo savjetovalište za povratnike. Savjetovalište je namijenjeno povratnicima u Srbiju, kao i članovima njihovih obitelji koji su doputovali s njima, a koji su izgubili ili uskoro gube osnovu za legalni boravak u SR Njemačkoj ili u nekoj drugoj zemlji, članici Europske unije. Uslugama savjetovališta koristilo se dosad više od 2.500 osoba.

Posvećenim i predanim, ali prije svega stručnim radom, savjetnice pri savjetovalištu, Jelena Mićović i Kristina Šnajder Deak, pružaju svojim korisnicima usluge savjetovanja, orijentacije i nematerijalnu podršku i pomoć u vezi sa socijalnim, administrativnim, obiteljskim i osobnim pitanjima. Kako bi svoje usluge učinile još dostupnijim i povratnicima u što većoj mjeri izašle u susret, savjetnice su svojim korisnicima dostupne kako u prostorijama savjetovališta, tako i telefonom, e-poštom i društvenim mrežama. Naravno, sve usluge koje savjetovalište pruža potpuno su besplatne.

„Mnogo je problema kada je riječ o povratnicima. Mnogo njih živi u dubokom siromaštvu i pripada najranjivijim kategorijama stanovništva. Većina po povratku

nema gdje živjeti i zbog nedovoljnog obrazovanja, stvarnu mogućnost zaposlenja. Često postoji jezična barijera, jer su mnogi od njih pripadnici romske manjine koji su godinama živjeli u zemljama zapadne Europe, gdje su i zasnovali obitelji. U mnogo slučajeva djeca su im tamo i rođena i često ne znaju ni riječ jezika koji se govori u mjestu povratka. Međutim, svakako najveći problem s kojim se suočavaju nedostatak je osobnih dokumenata, tj. osnova za prijavu prebivališta. Mnogo tih ljudi nema osobnu iskaznicu pa čak ni jedinstveni matični broj građana, a time ni mogućnost ostvariti svoja osnovna prava u Srbiji. Sustav ih jednostavno ne prepoznaje. Pravno su nevidljivi. Mi u savjetovalištu polazna smo točka u njihovoj reintegraciji u sustav, a potom i u društvo. Pružamo im pomoć oko pribavljanja dokumentacije, rješavanja obiteljsko-pravnih pitanja, pokušavamo spojiti razdvojene obitelji, povećati njihovu zaposlivost... Vrlo često se radi o samohranim roditeljima kojima je pomoć osobito nužna. U svakodnevnom smo kontaktu sa socijalnim i drugim relevantnim službama u Njemačkoj, ali i s tuzemnim nadležnim ustanovama, kao i organizacijama koje se bave tim problemima. Surađujemo izravno s mnogim ustanovama i savjetovalištima u zemljama Europske unije – kako prije, tako i poslije povratka povratnika u Srbiju – da bi se spriječile ili otklonile sve poteškoće koje sprječavaju njihovu reintegraciju u Srbiju”, objasnila je Jelena Mićović, socijalna radnica po struci i koordinatorica projekta.

Caritas Srbije nastavlja s pružanjem pomoći svim ljudima u potrebi i zalaganjem za unaprjeđenje položaja svih ranjivih kategorija ljudi, bez obzira na njihovu vjeroispovijest, nacionalnost, rasu ili drugo osobno svojstvo.

Razgovor s prof. dr. Mihályem Szentmártonijm SJ

Naći Boga u svemu

Mihály Szentmártoni, isusovac, rođen je u Novom Sadu 22. veljače 1945. Osnovnu školu završio je u Novom Sadu, gimnaziju u Zagrebu, studij filozofije, teologije i psihologije u Zagrebu, a postdiplomski studij i doktorat iz psihologije u Rimu. U Zagrebu je bio profesor psihologije i voditelj Obiteljskog centra. Od 1991. bio je profesor na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu, duhovnik Zavoda sv. Jeronima u Rimu i teološki savjetnik Kongregacije za kauze svetih. Davao je duhovne vježbe i napisao mnogobrojne knjige i članke na raznim jezicima. Sad je profesor u miru, ali dalje nastavlja službu ispovjednika u nekim rimskim zavodima gdje se školuju budući svećenici.

Izravni povod za intervju s veleučeničkim članom Družbe Isusove bila su dva jubileja sv. Ignacija Loyolskoga, no nismo mogli ne učiniti da svako naše pitanje upućeno elektronički u daleki Rim „zamiriše” na Bačku, ne samo iz razloga što je upućeno iz patrova rodnoga Novog Sada.

Zvonik: Što smatrate važnim smjernicama u sakramentalnom životu vjernika našega podneblja koje se, s jedne strane bori očuvati znakove kršćanskoga, a s druge ima prilično veliki kršćanski potencijal?

Mihály Szentmártoni: Sakramentalni život širok je pojam. Uključuje sudjelovanje kod svete mise nedjeljom i blagdanima, primanje svete pričesti, svetu ispovijed po potrebi. Rekli bismo da je to „redoviti sakramentalni život”. Postoji, međutim, sakramentalni život i u širem smislu. To je primanje sakramenta svete potvrde, življenje sakramenta braka, svećeništva, a tu pripada i primanje sakramenta bolesničkog pomazanja. Mislim da nam nedostaje početna, ali i trajna kateheza važnosti takvoga shvaćanja sakramentalnog života: on je trajno življenje svoje vjere.

Zvonik: Kako današnji svećenik, a volio bih da pred očima imamo svećenika koji djeluje u Bačkoj, može pomiriti zahtjeve za modernim pastoralom, pristupačnošću vjernicima i duhovnom pomoći sa

životnom stvarnošću u kojoj se najviše susreća sa zajednicom događa na katoličkim sprovodima i u kojima su zahtjevi upravljanja s više zajednica sve veći?

Mihály Szentmártoni: Moje pastoralno iskustvo uglavnom je stečeno u Engleskoj. Trideset godina svako ljeto proveo sam jedan ili dva mjeseca na jednoj župi. Tu sam primijetio pojavu koja možda kod nas nedostaje: svećenik bi rado pohodio svoje župljane. To je činio u prvom redu nakon sprovoda kojeg člana obitelji, a pohod bi nastavio tijekom nekog vremena, a ne samo jedanput. Svaki prvi petak obilazili smo sve bolesnike u kućama i u domovima, i to ne samo da ih ispovijedamo i podijelimo svetu pričest nego bismo posvetili neko vrijeme u razgovoru s njima. Moje uspomene kad sam još bio mali ministrant u Novom Sadu su da je posjet obiteljima bio isključivo u sklopu blagoslova kuće, i to zapravo samo da se obavi blagoslov, a ne da se razgovara s članovima obitelji. U Engleskoj sam naučio to razlikovanje: župnik nije i ne smije biti „činovnik” koji sjedi u svom uredu i čeka „mušterije”, već je pastir koji obilazi svoje župljane. Rado se sjećam pokojnog

p. Adama Periškica, isusovca s naših strana (rođen u Monoštoru), a bio je moj župnik u Novom Sadu, na Telepu. Prvo što je učinio kada je preuzeo župu bilo je da je u Matici krštenih pronašao datum rođenja svih svojih župljana i poslao bi im čestitke za rođendan. Ljudi su se uvijek ugodno iznenadili: „Gle, župnik me se sjetio!” A pater je sam pripovijedao sa smiješkom, da on u župi nema neprijatelje, nego samo prijatelje. Danas ta metoda može biti još jednostavnija, jer župnik bi mogao slati rođendanske čestitke s računala. A možda bi bilo korisno i ono što papa Franjo češće ponavlja: sjetiti se i slaviti svečano datum svog krštenja, kao što to činimo s rođendanom. Mislim da bi takva poruka mogla biti kao jedan novi oblik prosvješćivanja kršćanskog identiteta vjernika, koji istovremeno u župniku vide svećenika koji se zanima za njih.

Zvonik: Zastrašujuće su informacije o „crnim statistikama” u vezi s osobnom ispovijedi u zapadnome svijetu. Možete li nam približiti iskustvo koje imate u pastoralnom djelovanju – kako točno spriječiti krizu ispovijedi tamo gdje još nije toliko očita? Što su zadatci svećenika ispovjedatelja, a što penitenata?

Mihály Szentmártoni: Kriza svete ispovijedi općenita je pojava na Zapadu, ali i kod nas. Mislim da bismo trebali imati više kateheze o svetoj ispovijedi, ne samo za djecu koju spremamo na prvu svetu pričest nego i za odrasle. Pokušao sam ponuditi smjernice za takav novi pristup svetoj ispovijedi u knjižici *Sveta ispovijed – osobno doživljeno spasenje* (izd. Zagreb: Oko tri ujutro, 2017.). Osnovna poruka te knjižice je, kao što sam naslov poručuje, da sveta ispovijed nije samo nabranje grijeha i propusta već je to radosni susret s Bogom bezuvjetne ljubavi koji prašta, s milosrdnim Isusom koji je živio, uskrsnuo i umro upravo zbog opraštanja grijeha. To se živi na osobnoj razini u svakoj svetoj ispovijedi. Ako čovjek to shvati, onda sveta ispovijed postane ne samo potreba već upravo radosni susret s izvorom Božje milosti.

Zvonik: Kada počinje duhovni život čovjeka i kako ga oblikovati u sadašnjem vremenu da bude po evanđelju? Kako ga, ustvari, ne zanemariti?

Mihály Szentmártoni: Pojam „duhovni život” ima razna značenja. Možemo ga shvatiti kao dio našeg života, ali postoji opasnost da postane nešto sporedno. Danas radije govorimo o „holističkoj duhovnosti”. Ta grčka riječ znači sveukupno. Moj duhovni život sam ja. To, inače, vrijedi na svakom području života: moj brak sam ja, moje svećeničko zvanje sam ja. To praktično znači da sve ulazi u duhovni život, u smislu kako je to sveti Pavao poručio svojim vjernicima, da što god radili, jeli ili pili, neka to čine u ime Isusovo.

Zvonik: Meditaciju, duhovni razgovor i duhovno vodstvo, duhovne pouke i propovijedi, molitvu, duhovne vježbe smatrate pozitivnim asketskim vježbama, naspram šutnje, žrtvi, mrtvljenja i drugih tjelesnih djela pokore. Zašto nam je potrebna

askeza i što od asketskih praksi ipak najviše preporučiti obiteljskim ljudima sadašnjega vremena?

Mihály Szentmártoni: Askeza je zapravo općeljudska pojava, a ne samo kršćanska praksa. Askeza u biti znači borbu za slobodu. Postoje dvije vrste slobode: *sloboda od* i *sloboda za*. Sloboda od navezanosti, od navika, od strahova: razne asketske vježbe kao post, nemrs, odricanje, bdijenje jest borba da se osvoji sloboda. *Sloboda za* znači rasti u ljubavi, u nesebičnosti, u radosti. Osnovna logika askeza je, dakle, želja čovjeka da ne bude rob ili ovisnik, nego gospodar svojih čina. Konkretno askeza govori ovim jezikom: „Nisam ovisan o hrani, nego jedem kad i koliko odlučim jesti; nisam ovisan o pospanosti, nego odlučujem kada i koliko ću spavati”.

Zvonik: Isus je toliko snažno govorio o molitvi i davao sasvim osobite osobne primjere raznih oblika molitve da bismo mogli zaključiti da bi prosječni vjernik samo iz evanđelja morao moći naučiti dovoljno od Njega i da mu drugi učitelji molitve ne trebaju. Kako otkriti radost molitve?

Mihály Szentmártoni: Imate pravo, naš izvorni primjer za molitvu je Isus. On je molio i danju, ali i noću znao se povući na molitvu, molio je javno, a molio je i privatno, molio je spontano, ali molio je i službene molitve. Mislim da nam ovdje nedostaje poznavanje naravi molitve. Katekizam Katoličke Crkve jasno razlikuje pet vrsta molitava: molitva hvale, molitva slave, molitva prošnje, molitva kajanja, molitva zahvaljivanja. Bilo bi korisno nanovo otkriti neke zaboravljene oblike molitve, npr. litanije, usmene molitve, strelovite molitve. Jedan od kriterija za molitvu vrijeme je posvećeno molitvi. To daje smisao npr. devetnici, jer to znači da devet dana ustrajemo u istim mislima i nakanama; to osmišljava molitve litanija s mnogo zaziva, jer znači da smo u to vrijeme u molitvenom raspoloženju.

Zvonik: Što bi konkretno vjernici u našim župama morali učiniti da se postigne sukladan, bratski i plodotvorni odnos sa svećenicima koji vode njihove zajednice, ako uzmemo u obzir sve poteškoće koje danas prate kler? Što bi u tome smislu bili zadatci za biskupe?

Mihály Szentmártoni: Vraćam se na moje iskustvo iz Engleske, gdje sam doživio da su vjernici smatrali svećenika članom svoje obitelji. On je „naš svećenik”. A imam jedno drugo sjećanje, koje mi je dalo mnogo razmišljati. Prije nekoliko godina švicarski su biskupi poslali javno pismo svim vjernicima sljedećeg sadržaja: „Vi tražite da vam damo svećenike, ali kad vas pitamo biste li vi dali svog sina za svećenika, odgovarate da biste ga radije vidjeli mrtva nego kao svećenika. S kojim pravom onda smatrate da imate pravo tražiti svećenika za vašu župu?” Ako sam ranije rekao da bi župnik morao smatrati svoje vjernike kao „svoje”, ovdje bih dodao da i vjernici moraju mijenjati mentalitet i smatrati župnika „svojim” svećenikom.

Zvonik: „Nema šanse da onaj tko je prepoznao poziv na njega ne odgovori”. Tako je jedan redovnik jednostavno odgovorio na brojna pitanja o pastoralu zvanja i zvanjima uopće. Kako ga danas uspješno organizirati, u situaciji sve malobrojnijih obitelji i ostalih brojnih izazova vezanih za duhovna zvanja?

Mihály Szentmártoni: Pitanje svećeničkog i redovničkog zvanja je „vruće pitanje” sveopće Crkve. Dobro ste primijetili: nema zvanja, jer nema djece. Ali to može biti i izazov za Crkvu, da promislimo moraju li sve službe u jednoj župi stvarno vršiti svećenici ili mnogo toga mogu obaviti i laici. Evo jedan primjer. Nemojte mi zamjeriti ako se i treći put vratim na svoje iskustvo u Engleskoj. Na prvi petak, skupina laika sudjelovala bi na svetoj misi, onda nakon što su primili svetu pričest, uzeli bi posudicu s posvećenom hostijom, objesili svatko oko vrata i krenuli u posjet bolesnicima i starcima. Do izlaznih vrata pratila bi ih dva ministranta s upaljenim svijećama, a svećenik čekao dok nisu izašli iz crkve; htjeli smo time naznačiti da je sveta pričest bolesnika zapravo nastavak svete mise. Laici su bili odgovorni i za

za spašavanje drugih ljudi. Jesmo li spremni, jezikom svetog Ignacija, izreći tu smionu rečenicu: „Bog je prisutan i u koronavirusu? Mogu li prepoznati prisutnost dragog Boga u ovoj situaciji patnje i kušnje?”

Zvonik: Zašto biste preporučili ignacijevsku duhovnost vjernicima laicima? Što su točno duhovne vježbe, u smislu ignacijevske pobožnosti?

Mihály Szentmártoni: Druga velika novost u kršćanskoj duhovnosti bile su duhovne vježbe koje je razradio sveti Ignacije na temelju vlastitog iskustva. Duhovne vježbe imaju različite oblike: od originalnih

Askeza je zapravo općeljudska pojava, a ne samo kršćanska praksa. Askeza u biti znači borbu za slobodu. Postoje dvije vrste slobode: *sloboda od* i *sloboda za*. Sloboda od navezanosti, od navika, od strahova: razne asketske vježbe kao post, nemrs, odricanje, bdijenje jest borba da se osvoji sloboda. *Sloboda za* znači rasti u ljubavi, u nesebičnosti, u radosti. Osnovna logika askeza je, dakle, želja čovjeka da ne bude rob ili ovisnik, nego gospodar svojih čina.

financijske dijelove župe i za mnogo toga što u našim krajevima još obavljaju svećenici.

Zvonik: Crkva i Družba Isusova u cijelome se svijetu spominju velikih isusovačkih jubileja, 500. obljetnice obraćenja sv. Ignacija Loyolskoga, osnivača Družbe (ove godine) i 400. obljetnice njegovog proglašenja svetim (godina je započela u svibnju, a završava se u ožujku 2022.). Što ne bismo trebali propustiti znati o životnome putu sv. Ignacija?

Mihály Szentmártoni: Svetci su uvijek Božji dar cijeloj Crkvi, a ne samo pojedinim redovima. Sa svetim Ignacijem ušla je jedna nova karizma u Crkvu koju je naš vrhovni poglavar Družbe Isusove stavio kao moto jubilarne godine: „Naći Boga u svemu”. Velika je to poruka, osobito u ovim teškim vremenima kada smo se osjećali izgubljeni zbog koronavirusa. Velik je izazov vidjeti u toj situaciji Božju prisutnost: koronavirus nije Božja kazna, nego dragi Bog pokazuje svoju ljubav prema nama na taj način da budi u dušama mnogih ljudi, liječnika i bolničara, svećenika i redovnica, ljubav i velikodušnost

30 dana koje se obavljaju jedanput u životu; redovnici i svećenici svake godine obavljaju osmodnevne duhovne vježbe, a postoje i duhovne vježbe u svagdanjem životu koje znače nekoliko mjeseci svaki dan po jedno razmatranje. U biti, duhovne vježbe vrijeme su prisluškivanja Božjih poruka u tišini, a struktura je takva da vodi osobu od promatranja vječnih istina, preko istina o našem otkupljenju, prema uskrsnuću.

Zvonik: Rođeni ste i djetinjstvo proveli u Novom Sadu. Kako je započeo Vaš svećenički i redovnički put i kako ste došli do znanja o isusovcima? Kako je izgledao katolički milje Novog Sada polovicom prošlog stoljeća?

Mihály Szentmártoni: Rano sam postao ministrant. Sveta misa slavila se na latinskom. Kad me pitaju kako

sam postao isusovac, odgovaram da nisam ja tražio isusovce nego su oni tražili i našli mene. Moje se svećeničko zvanje raslo u ozračju liturgije. Isusovce nisam poznavao do svoje 14. godine, kad su preuzeli župu Telep u Novom Sadu. Ja sam im ministrirao i zavolio patre te odlučio da bih mogao biti poput njih. Primili su me kao kandidata, otišao sam u Zagreb u sjemenište, a godinu dana nakon toga, isusovci su napustili i župu i Vojvodinu. Koji put to tumačim da ne biramo mi zvanje, već Gospodin pa sve učini da se to zvanje ostvari. Isusovci

su imali zadatak pronaći me, nakon toga su se povukli, jer su izvršili poslanje.

Moja crkva svete Elizabete Ugarske na Telepu u Novom Sadu stoji u temeljima moje vjere. Nisam bio tu kršten, nego u „velikoj crkvi“, kako mi zovemo novosadsku „katedralu“, ali bio sam ređen u „svojoj crkvi“. Bio je to veličanstveni događaj. Biskup Matiša Zvekanović predložio je da moje ređenje bude a crkvi, rekavši da je narod vidio toliko puta mlade mise, ali nikad svećeničko ređenje. Bilo je prisutno 70 svećenika i bezbroj naroda. Istina, kiša je padala i bilo hladno (ređen sam 16. studenog, na blagdan svete Elizabete), ali to nije uspjelo pokvariti veličanstveno raspoloženje.

Iz moje mladosti rado se sjećam polnoćki, tijelovskih procesija, listopadskih pobožnosti, svibanjske krunice,

klanjanja pred Presvetim, hodočašća u Tekije na blagdan Gospe Snježne, križnih puteva. Ukratko, pučka pobožnost bila je jaka. Prije nekoliko godina sudjelovao sam na Sinodi biskupa ovdje u Rimu o novoj evangelizaciji, i to upravo kao predstavnik Srbije i naših krajeva pa se na toj Sinodi jako naglašavala uloga pučke pobožnosti u novoj evangelizaciji. Pučka pobožnost zapravo je utjelovljeno kršćanstvo u svagdašnjem životu.

Duhovne vježbe vrijeme su prisluškivanja Božjih poruka u tišini, a struktura je takva da vodi osobu od promatranja vječnih istina, preko istina o našem otkupljenju, prema uskrsnuću.

Zvonik: U čemu je prednost služenja Crkvi u redovničkome staležu u odnosu na biskupijsko svećeničko služenje? Zbog čega se događa da kandidati za dijecezanske svećenike odluče ući u redovničke družbe, a zbog čega obratni slučajevi, čak i kod već zaređenih svećenika?

Mihály Szentmártoni: Mislim da se u oba slučaja radi o pozivu. I jedan i drugi oblik života ima svoju prednost i svoju cijenu. Biti dijecezanski svećenik pretpostavlja široko polje apostolata. Župnik se mora brinuti o svim kategorijama vjernika, od djece do staraca, mora se brinuti i za materijalna dobra svoje župe, za crkvu. Redovnici se obično bave takvim apostolatima koje zahtijevaju suradnju više svećenika: pučke misije, škole, svetišta. Kad su isusovci stigli u Novi Sad (patri Adam Periškić, Mirko Polgar, Lorand Kilbertus), počelo se razmišljati o široj prisutnosti isusovaca u Bačkoj. Razmišljalo se o preuzimanju sjemeništa koje se tada radalo, o preuzimanje velike crkve u Futogu i pretvoriti je u svetište Presvetog Srca Isusova. Naime, osim te trojice, bilo je još možda desetak isusovaca iz naših krajeva, Bačke i Banata. Onda smo počeli ulaziti u novicijat, nažalost, ja sam jedini ostao, ali sam uvijek sanjao o „povratku u Bačku“. Taj se moj san nije nikad ostvario. Ali ipak smijem priznati da sam Bačku uvijek nosio u srcu i mislima, davao sam duhovne vježbe, pisao, odgajao neke naše mlade svećenike koji su studirali ovdje u Rimu.

Zvonik: Vraćate li se Novome Sadu? U kojim prigodama bismo Vas mogli susresti ovdje?

Mihály Szentmártoni: Posljednji put bio sam u Novom Sadu 1991. Sad više ne putujem. Nemam ništa u planu, ali ako Gospodin odluči da me pošalje u Novi Sad, prihvatit ću.

Zvonik: Što znači i kako izgleda biti svećenik u mirovini? Što on ne smije prestati raditi, a u čemu se mora zaustaviti?

Mihály Szentmártoni: Ja nisam svećenik u mirovini, već profesor u miru! Više ne predajem, ali radim u Kongregaciji za svetce, ispovjednik sam u raznim svećeničkim zavodima (mađarski, rumunjski, kanadski). Kad nema više akademskih obveza, čovjek nanovo otkrije svoju „svećeničku dušu“.

4. 7. 2021.**XIV. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** Ez 2,2-5; Ps 123,1-4; 2Kor 12,7-10; Mk 6,1-6

U prvom čitanju Gospodin šalje Ezekiela naviještati Njegovu riječ među onima koji su se odmetnuli od Njega, a u evanđelju Isus, Sin Božji naviješta istu tu Očevu poruku onima koji su prividno već prionuli uz nju. O reakciji odmetnutih ništa se ne govori u prvom čitanju, dok evanđelje o „vjernima”, koje se poziva na obraćenje, govori da odbijaju Božju poruku. Ne čini li se to vrlo često i danas – Gospodin je u našoj sredini, osobito po sv. misi, a mi se pravimo kao da već sve to znamo, da znamo čak i njega i da ga ne moramo baš u svemu slušati.

11. 7. 2021.**XV. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** Am 7,12-15; Ps 85,9ab.10-14; Ef 1,3-14; Mk 6,7-13

Bog nas je po Kristu pozvao na svetost – poručuje drugo čitanje. Svetost se mora očitovati u našem svakodnevnom životu. I muškarac koji svoj dan provodi u tvornici, na njivi ili u brizi za obitelj pozvan je biti svetac. Žena – bila ona domaćica, majka ili zaposlena, također ima poziv na svetost. Učenici i studenti marljivo učeći izvršavaju svoju dužnost koja ih uči disciplini i posvećuje. Tajna svetosti jest svoje svakodnevne dužnosti izvršavati savjesno i s velikom ljubavlju.

18. 7. 2021.**XVI. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** Jr 23,1-6; Ps 23,1-6; Ef 2,13-18; Mk 6,30-34

Prvo čitanje iz knjige proroka Jeremije upozorenje je svima onima kojima je povjerena zadaća naučavanja. Zadaća pastira jest okupljati stado oko Gospodina, tražiti izgublenu ovcu i dovesti ju u ovčinjak, biti svjedok vjere. Isus se u evanđelju sažalio nad narodom jer bijahu kao ovce bez pastira. Pastir mora mirisati na svoje ovce rekao je papa Franjo. Upravo je to Isusova želja: biti s ovcama. Samo pastir po uzoru na Njega jest pravi pastir.

25. 7. 2021.**XVII. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** 2Kor 4,42-44; Ps 145,10-11.15-18; Ef 4,1-6; Iv 6,1-15

Riječ Gospodnja iz prvog čitanja: „Jest će i preostat će”, kao i ona iz psalma: „Ti otvaraš ruku svoju, do mile volje sitiš sve živo” pronalaze svoje ostvarenje u evanđelju. Isus je umnažanjem kruha htio navijestiti nešto puno veće, u čemu se u punini ostvaruju sva proroštva o tome kako će u Mesijanska vremena vjerni biti okrijepljeni čudesnom hranom koje neće nestati. Ta hrana jest sv. pričest. Gospodin svakodnevno na oltarima čini čudo umnažanja kruha koje postaje Njegovo Tijelo.

1. 8. 2021.**XVIII. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** Izl 16,2-4.12-15; Ps 78,3.4bc.23-25.54; Ef 4,17.20-24; Iv 6,24-35

Reče im Isus: *Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjeti; tko vjeruje u mene, neće ožednjeti nikada.* Na prvom mjestu sv. pričest nas suobličava Kristu. Redovito primanje sv. pričesti jača našu vjeru. „Jedini lijek protiv slabljenja vjere jest sveta pričest” (Tolkien). Redovito primanje sv. pričesti pomaže nam da ostanemo u milosti

Božjoj. Kad oslabi vjera u svetu euharistiju, slabi i naš zemaljski život, sve više udaljavamo se od Boga i idemo prema vječnoj propasti.

8. 8. 2021.**XIX. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** 1Kr 19,4-8; Ps 34,2-9; Ef 4,30 – 5,2; Iv 6,41-51

Iliju Gospodin čudesno hrani i on kreće na put. U toj hrani sveti oci prepoznali su navještaj svete pričesti. Tako je cilj tog putnika slika neba, razdoblje od 40 dana jest slika našeg zemaljskog života, a hrana kojom je prorok nahranjen jest slika i navještaj svete pričesti. Ilija je jeo običnu hranu, koja je, iako s neba, ipak raspadljiva. Kršćani u svetoj pričesti primaju Krista – Njegovo pravo Tijelo i Njegovu pravu Krv. To je hrana koja ne zna za raspadljivost i pomaže nam biti u stanju milosti i tako ne umrijeti, nego zadobiti život vječni.

15. 8. 2021.**VELIKA GOSPA****ČITANJA:** Otk 11,19a; 12,1-6a.10ab; Ps 45,10-12.16; 1Kor 15,20-27a; Lk 1,39-56

Marija uzlazi na Božju goru i ulazi u nebeski Jeruzalem da bi susrela svoga Stvoritelja. Hvalospjev „Veliča” mogli bismo nazvati Marijinom oporukom. Stoga je prikladno da se na dan kada Crkva slavi njezino slavno uznesenje čita taj evanđeoski odlomak. Taj hvalospjev uči nas koje vrline trebamo njegovati da bismo zavrijedili doći u nebesku slavu. Marijina sudbina očekuje svakog od nas, svi mi imamo mogućnost u svome tijelu gledati Božje lice ako budemo poput Marije živom vjerom vršili Božju volju kao njegovi neznatni, ponizni službenici.

22. 8. 2021.**XXI. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** Jš 24,1-2a.15-18b; Ps 34,2-3.16-23; Ef 5,21-32; Iv 6,60-69

Gospodin Isus ima riječi života vječnoga. Ponekad ili vrlo često lakšim nam se čini poput nekih učenika iz evanđelja proglasiti Isusovu besjedu tvrdom i otići od Njega. Ne računajući s Njim i misleći da možemo sve sami, ta nam se oholost obije o glavu te moramo s Petrom priznati da samo Isus ima riječi života vječnoga. U drugom čitanju, Pavao prikazuje ideal obiteljskog života – muž je glava obitelji, a žena njezino srce. Za svaku obitelj nužno je da u njoj bude Krist, onda s lakoćom može razumjeti i Pavlove upute.

29. 8. 2021.**XXII. NEDJELJA TIJEKOM GODINE****ČITANJA:** Pnz 4,1-2.6-8; Ps 15,2-4ab.5ab; Jak 1,17-18.21b-22.27; Mk 7,1-8.14-15.21-23

„Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene”. Vrlo često smo u crkvi jedna osoba, a izvan crkve druga. Vrlo često ispunjavamo uredbu ljudske, a zane-marujemo Božje. Ovdje primjer može biti crveni konac koji se bebi stavlja oko ruke čim izađe iz majčine utrobe, a krštenje na koje Gospodin poziva odgađa se do tko zna kada. Tako napuštamo zapovijed Božju, a držimo se pre-daje ljudske. Budimo vršitelji riječi, a ne samo slušatelji. Neka se po našim djelima prepozna i naša vjera.

Euharistijska služba, VIII. dio

Osnovna pravila kod kađenja

Govor o tom važnom i pomalo zapostavljenom liturgijskom znaku iziskivao bi mnogo više prostora nego što nam je na raspolaganju, zato ćemo se u ovom prilogu zadržati na praktičnim uputama kod kađenja u liturgiji.

– U svim ophodima (procesijama) u kojima se nosi kadionica, kadioničar ide na čelu. To nije zato jer bi bio važniji od križa, nego da bi križ postao „stup od oblaka i ognja” narodu koji stupa za njim (usp. Izl 13,21). To se odnosi i na ophod prije navještaja evanđelja.

– Prije svakog kađenja, bilo da se radi o osobama ili stvarima, treba se prethodno nakloniti. O nekim iznimkama ćemo čemo poslije.

– S tri zamašaja kadionice (3x3) kâde se: a) *Kristovi simboli*: Presveti sakrament, križ ili svečano izložena

slika Gospodinova, darovi na oltaru, evanđelistar, uskrsna svijeća i jaslice; b) *Počasne osobe*: biskup ili predvoditelj bogoslužja, narod, pokojnikovo tijelo.

– S dva zamašaja kadionice (2x3) kâde se relikvije ili likovi svetaca izloženi javnom štovanju, i to samo na početku slavlja pošto se pokadi oltar.

– Jednim zamahom kâdi se oltar kad se obilazi.

REDOSLIJED KAĐENJA BI BIO SLJEDEĆI...

Na početku slavlja: križ (ako je na oltaru), oltar (bez naklona), križ (ako je smješten pored). Ne zaustavlja se na sredini druge strane oltara da bi se naklonilo ili da bi se pokadila oltarna slika ili kip kojemu je posvećena crkva (time bi se prekinuo slijed kađenja oltara jer nam se, eto, nešto drugo ispriječilo usput).

Kod navještaja evanđelja: kad počne pjevanje usklika „Aleluja”, kadioničar pristupa slavitelju staviti tamjan u kadionicu kojom će navjestitelj evanđelja okaditi evanđelistar (3x3). Napomenimo usput da je najstarija

posvjedočena upotreba kâda u kršćanskoj liturgiji upravo kađenje knjige evanđelja kao znak vjere u prisutnost Gospodinovu u evanđeoskoj riječi.

Kod prinosa darova: kâde se pri-nosi kruha i vina (bez naklona) i to na dva načina: a) 3x3 ili b) tako što se nad njima napravi znak križa (OURM, 277). Pravljenje krugova nad darovima – koje je bilo znak odvajanja prikaznih darova od profanosti – više se ne spominje u liturgijskim uputama, premda se ponegdje još susreće takva praksa (i pritom još izvodi nepravilno). Nakon što je pokadio darove, slavitelj nastavlja kaditi oltar obilazeći ga u pravcu suprotnom od kretanja kazaljke na satu. Križ kâdi kad prolazi ispred njega, ako nije na oltaru. Isto tako vrijedi maloprije rečeno da se ne zaustavlja na sredini druge strane oltara da bi se naklonio ili kadio oltarnu sliku ili kip. Nakon toga se kâdi slavitelj, koncelebranti i narod (3x3). Kod kađenja koncelebranata, pa makar oni bili i biskupi, nije potrebno svakoga pokaditi posebno (CE, 96), nego ih se kâdi skupa.

Kod podizanja hostije i kaleža nakon posvete: đakon ili kadioničar stavlja tamjan u kadionicu za vrijeme pjevanja „Svet”. Klečeći na stubama oltara ili prezbiterija, kâdi s 3x3 zamašaja kad slavitelj podigne hostiju ili kalež. Nakon toga kadioničar obično odnese kadionicu u sakristiju, iako bi se moglo razmišljati da li bi bilo prikladnije ostaviti je uz oltar, barem do kraja euharistijske molitve (kanona).

Kađenje za vrijeme molitve Časoslova: kad se svečano mole Jutarnja i Večernja, može se okaditi oltar, predvoditelj i narod tijekom pjevanja evanđeoskih kanticija „Blagoslovljen” i „Veliča”.

PRAKTIČNE UPUTE ZA KADIONIČARE

* Dok se kâdi slavitelj ili podignuta hostija i kalež, nije potrebno mahati malo u sredinu, pa onda malo lijevo, pa desno. Dapače, to je i „nekulturno”, jer ako se nekom obraćamo, gledamo u njega, u njegovu pravcu, a ne okolo. Dakle, kâdi se 3x3 u pravcu onoga što se kâdi.

* Kod podizanja hostije i kaleža slavitelj ne bi trebao brzati jer onda nema smisla da kadioničar maše s kadionicom ako je slavitelj već spustio hostiju ili kalež. Ako se to dogodi, bolje je onda prekinuti s kađenjem u trenutku kad je spuštена hostija ili kalež, a svećenik već kleknuo.

* Žar se najčešće pravi od briketa pa bi bilo dobro malo usitniti tamjan, jer pri stavljanju krupnijeg tamjana na brikete, više padne sa strane nego na ugalj. Osim što će slabo ili nikako dimiti, neiskorišteni tamjan poslije će se baciti.

* Nakon korištenja kadionice, valjalo bi odmah izbaciti žar jer će, u suprotnom, kadionica brže pocrnjeti ili se oštetiti.

Ivanovo evanđelje

(V. dio – Mir vam ostavljam)

Kada se govori o miru, uglavnom mislimo na svjetski poredak: mir među državama i narodima. To pitanje dira čovjeka jedino kada negdje izbije rat ili je sam iskusio takve užase, kao na tere-nima bivše Jugoslavije... Pitanje mira – u svagdašnjem životu – najčešće se odnosi na materijalnu sigurnost, na ono da se svaki dan na „vagi” mjeri gdje trošiti, gdje uštedjeti, uvijek novi i neočekivani računi i problemi...

Od gore navedenih problema nešto je suptilnije kada uz neimaštinu dolaze nemiri u ljudskim odnosima. Nesuglasice zbog plamtećih osjećaja, zbog iracionalnog uzroka ili zbog vrednota koje se ne mogu suglasiti. Kako smo vidjeli: iz makrokozmosa približavamo se mikrokozmosu. Na kraju, najteže je kada se u čovjekovoj nutрини javljaju nemiri u vezi s moralom, vjerom, neuspjesima, pogreškama u praktičnom životu.

Bog nikada ne prezire čovjekovo hrvanje s problemima ni na kojem terenu. Ali kada nam po svojem Sinu poručuje: *Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem* (Iv 14,27), onda želi ostvariti „ozdravljenje u korijenu”, tj. uspostaviti temelj mira. Temelj na kojem katolik s velikim mirom zna riješiti svoje obiteljske i druge međuljudske probleme.

Koji je mir ostavio Isus svojim? Tu rečenicu izrekao je na Posljednjoj večeri. Te noći ga je čekala muka i smrt... I ondje se može otkriti put iz makrokozmosa u mikrokozmos: apostoli su vidjeli njegovo držanje u svagdašnjim događajima života. Njegove vrednote, mudrost, ustrajnost, naučavanje. To je odnos roditelja i djece. Otac i majka tijekom godina, bez riječi, 90 % blago presađuju njihovo nutarnje u svoju djecu svojim ponašanjem koje pokazuju pred novom generacijom. Isus je mislio na taj mir: dvanaestorica su vidjela da je u izopačenim ljudskim odnosima moguće ostvariti dobro. Taj proces donosi relativni uspjeh: neki prihvaćaju, a neki ne prihvaćaju onoga koji nastupa u ime Boga. Za dobročinitelja nutarnji mir uvijek dolazi od toga jer zna da je u sebi oblikovao i ostvario dobru volju prema bratu čovjeku. Kršćanin nije komad kamena: ako njegovu pozornost netko odbija to boli. Ali je toliko samosvjesna osoba da zna: odbijeno djelo ljubavi ne nestaje, nego je napisano u Knjizi života, i to kao ostvareno dobro. Zato njegov mir raste i u „neuspjehu!”

Mir – nama katolicima – sasvim je konkretan: sv. misa i pričest. Primanje Uskrsloga. Već u nama živi onaj koji je na desnici nebeskog Oca. Budimo kao dobri roditelji i svojim ponašanjem poklonimo i drugima to iskustvo, da se u svakom srcu ostvari taj fundamentalni mir i iz tog mikrosvijeta proširi se na druge osobe i na narode: jer doista posjedujemo božanski i vječni mir.

No Nazarećanin je na Posljednjoj večeri taj *Mir vam dajem...* ispunio doslovce – vječnim životom. Tijekom Velikog tjedna apostoli su doživjeli najveći nemir svoga života: Učitelja ljubavi pogubili su sramotno na križu. Opečaćen je u svom moralu, u svojoj vjeri, jer na križ ide samo onaj koji u svom životu radio protiv Jahve. U tom događaju je i vrednota apostola stavljena pod pitanje: „Kome smo mi to vjerovali?”. Njihova nutrina je uzdrmana! No to je trajalo samo tri dana.

Uskrsli svojom pojavom u nedjelju njihov mikrokozmos, njihovu nutrinu stavlja na božanske temelje. Od uskrsnuća Isusa Krista ljudski život temelji se na vječnom fundamentu, ne na prolaznom ljudskom. Nitko neće propasti u moralnoj i u vjerskoj smrti, ni u kakvoj, ako slijedi svojega Otkupitelja. Budući da smo na Posljednjoj večeri pri tim riječima, onda smo već zaključili da Isus to obećanje nije dao u riječima, nego u obliku kruha, tj. u euharistiji. Apostoli te noći nisu shvatili da je njihov Učitelj sebe dao u sakramentu. Poslije njegove pojave otvara se njihov razum, duša i shvaćaju: nema križa, nema neprijatelja koji bi njihov život mogao uništiti. Ni u dobroti (moralu), ni doslovce tjelesno. Sve ide prema životu, prema božanskom životu. Uskrsli je njihovom iskustvu dodao zemaljske ograničenosti i jedno novo iskustvo, na Nazarećaninu vidjeli su da Otac vraća život i poslije najkrvavijeg križa. *Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem!* – to je Očev poklon uz sve ono što imamo iz svijeta. Sve je istina što je pogodilo Isusa: ali posljednja istina je da će svi živjeti ako ga slijede u zemaljskom životu.

Isusova NAJLAKŠA zapovijed?

Umnogim odlomcima evanđelja slušamo pozive na djelovanje, obraćenje, pomaganje i rad. Isusova zapovijed koju čitamo u Mk 6, 31 čini se prilično neuobičajenom. Nakon što su naporno radili, Isus svoje učenike šalje na samotno mjesto da se odmore. Na malo mjesta u evanđelju zapisano je da Isus nekoga šalje odmoriti se. Iako se čini da je tu zapovijed vrlo lako izvršiti i vrlo lako poslušati, ipak nam valja posvetiti joj pozornost, jer čini se da je ipak potreban velik trud da bismo u odmoru uživali onako kako Bog zapovijeda. Evo nekoliko savjeta koje možemo pročitati u evanđeoskom odlomku o događaju slanja učenika na odmor.

HAJDETE I VI U OSAMU NA SAMOTNO MJESTO I OTPOČINITE MALO

Učenici se nakon završetka poslanja vraćaju Isusu. Izvješćuju ga o čudesima i o svemu što se po njima i njihovom djelovanju dogodilo. Isusu podnose račun *o svemu što su činili i naučavali* (Mk 6,30). Prepoznaju da je Isusov nauk djelotvoran, da su njegove riječi i djela istinita. Shvaćaju da su dionici ostvarivanja Isusovih riječi i djela. Djelovali su kao Isusovi svjedoci. Isus je djelovao po njima. Bila je to za njih iznenađujuća promjena. Nakon napornog rada i djelovanja, učenici su krenuli biti nasamo s Isusom. Međutim, tu zamisao nisu mogli ostvariti jer se promjena nije dogodila samo u njihovu životu. Isusovi učenici i njihovo djelovanje izazvalo je u ljudima veliko zanimanje. Mnogi su u njihovu djelovanju prepoznali djela Božja i krenuli za njima (Mk 6,33). Zbog gladi i žeđi da upoznaju Isusa, ljudi su snalažljivi i kreću se brže od lađe. Trče i žure. Predmnijevaju mjesto kamo su se učenici uputili. Sustižu ih pješice i dočekuju na osamljenu mjestu kamo su krenuli. Iako iscrpljeni radom, učenici se od mnoštva ljudi ne mogu odmoriti i biti s Isusom nasamo.

ODMOR OD POSLA NIJE ODMOR OD LJUDI

Za dobar i pošten odmor valja nam priznati da u svojem djelovanju nismo mi sve sami postigli i da plodovi djelovanja nisu samo naši. Evanđeoski odlomak o slanju učenika na odmor predlaže da se već prije odmora vratimo Isusu i ispriopovjedimo mu što smo sve radili i što smo sve doživjeli. Valja nam prepoznati da je Bog u nama i kroz nas djelovao. Kad se vraćamo k Isusu

i u zahvalnosti ga izvješćujemo o svojim uspjesima i postignućima, drugi ljudi nas slijede. Idu za nama i nalaze Isusa. To čine vrlo snalažljivo, brzo i domišljato. Da bismo se ispravno odmorili moramo prvo priznati da mi sami ne možemo spasiti svijet i druge ljude. Mi sami moramo prepoznati da je Isus Spasitelj. On je izvor našeg spasenja i izvor spasenja kojemu mi upućujemo druge ljude. Isus će ih, dok se mi odmaramo, poučavati o mnogočemu. Oporavak i odmor od posla nije odmor od ljudi koji su nam povjereni i dani da zajedno s njima putujemo životom. I naš rad i naš odmor vodi druge ljude k Isusu.

NA ODMOR NE IDEMO SAMI

Jednako kao i učinci rada, ni odmor se ne postiže vlastitim silama, nego Božjim djelovanjem u nama i kroz nas. Istinski odmor ne postiže se bez pronalazanja ispravnog odnosa s Isusom. Cilj odmora nije samo pronaći vlastito mjesto uz Isusa. Već na putu nadolaze razne napasti i prometne gužve kao najčešća prepreka našem odmoru. Samo putovanje s Isusom u tišini i bez galame može nas dovesti do uživanja i odmora, a naše mirno i strpljivo putovanje na odmor pomaže drugim ljudima da postignu susret s Isusom. Samo putovanje je mjesto uživanja na osami s Isusom, početak pravog odmora. Jedino samotno mjesto gdje su učenici najčešće mogli biti s Isusom bila je lađa kojom su plovili.

I DRUGI ZASLUŽUJU ODMOR

Odlazak na putovanje da bi se stiglo na neko mjesto i da bi se ondje odmarali često se pretvori u još veću gužvu kad tamo stignemo. Ne možemo radi svojega odmora i želje boraviti na osami zlostavljati druge ljude i gurati ih od sebe, laktašiti se za svoje mjesto na plaži ili u prirodi. I drugi ljudi žele biti malo sami! Dok tražimo odmor za sebe, sjetimo se da i drugi imaju pravo odmoriti se od nas! Tko nasilno buči i razbija tišinu i mir u svojoj potrazi za Isusom samo je dio mase i gomile ljudi koji dolaze i odlaze, iscrpljuju i sebe i druge. Tko se ponaša sebično i bezobzirno tražeći vlastiti odmor, ne može ga pronaći niti će drugima biti putokaz prema izvoru odmora i spasenja. Poniznost je priznati drugim ljudima pravo na tišinu i čisto mjesto za odmor.

Čudima protiv svetogrdne svete pričesti

Svećenici, ponekad, na razne načine upozoravaju okupljene vjernike na misi tko ne smije ići na svetu pričest. U župnim obavijestima povjerene mi župe za svaki mjesec stoji sljedeće upozorenje: „Oni koji su rastavljeni i ponovno građanski vjenčani ili žive s nekim u izvanbračnoj vezi – ne mogu se ispovijedati i ne smiju ići na pričest (osim u smrtnoj pogibli)”. Osim toga, na misama za više pokojnika, na koje dolaze i oni koji nisu katolici, pa i nevjernici, kažem prije pričesti: „Lijepo molim da na pričest ne dođu oni koji se za to nisu pripremili”. Naime, dogodilo se, više puta da su na pričest došli i oni koji nemaju pojma o pričesti, ali su stali u red za pričest jer su vidjeli da to drugi čine. Svi su vjernici dužni upozoriti takve osobe da ne smiju ići na pričest bilo sami, bilo da na to upozore svećenika. Isus je na svetogrdnu ili nedostojnu svetu pričesti ukazivao tijekom povijesti Crkve i brojnim čudesnima znakovima. Crkva je priznala 132 euharistijska čuda. Donosim ovdje nekoliko.

Najprije, ono što nam može biti nekako najbližije, jer se radi o našim krajevima, a to je čudo iz Ludbrega. Evo što se ondje dogodilo. Godine Gospodnje 1411., svećenik kojem ne znamo ime, slavio je svetu misu. Za najvažnijeg dijela svete misne žrtve – pretvorbe – kada se na svećenikove riječi i djelovanjem Duha Svetoga kruh pretvara u Tijelo, a vino u Krv Isusovu, svećenik je posumnjao u istinitost tvrdnje da on nakon pretvorbe u rukama drži pravo Tijelo Isusovo, a u kaležu pravu Krv Isusovu. Dospjevši do dijela svete mise gdje se Sveta Hostija lomi u tri dijela, a jedan mali dio se spušta u kalež s Krvlju Isusovom da bi se simbolično označilo ponovno sjedinjenje Isusovog Tijela, Krvi i duše, svećenik je opazio da se u kaležu nalazi prava svježa krv. Silno zbunjen i prestrašen neočekivanim događajem, brzo je spremio kalež sa Svetom Krvlju iza oltara i završio misu. Poslije je Krv stavio u staklenu posudicu i naredio zidaru da ju zazida u zid kapele. Zidar se držao zakletve te je čuvao tajnu. Šutio je i svećenik dugo godina, srameći se svoje nevjere. O događaju je progovorio tek na času svoje smrti jednome subratu, davši mu upute gdje da potraže posudicu s Krvlju. Čim su je pronašli, glas o čudu pronio se nadaleko te su se počela događati čudesna ozdravljenja i brojana uslišanja. Crkva je potvrdila autentičnost čuda. Krv Kristova ostala je svježa sve do danas.

Donosim još jedno čudo iz 13. stoljeća te jedno iz ovoga stoljeća.

Žena koja je živjela u Santaremu u Portugalu (13. stoljeće) bila je tužna što joj je muž nevjeran pa se obratila vračari za pomoć koja joj je rekla da će joj pomoći ako joj donese posvećenu hostiju iz crkve. Otišla je na

misu u crkvu sv. Stjepana i primila hostiju na jezik, izvadila je iz usta, zamotala u svoj veo te krenula prema vratima crkve. Prije nego je uspjela izaći, hostija je počela krvariti. Kada je stigla kući, spremila je krvavu hostiju u sanduk. Iste noći, čudesno svjetlo isijavalo je iz sanduka. Pokajavši se zbog svog čina, otišla je sljedećeg jutra svećeniku na ispovijed. Svećenik je došao, uzeo hostiju i vratio je u crkvu. Nakon istrage i odobrenja toga čuda, crkva je preimenovana u crkvu Svetog čuda, a krvava hostija izložena je i danas (medjugorje-news.com/pet-izvanrednih-euharistijskih-cuda).

U 21. stoljeću, kako prenosi Hrvatska katolička mreža, dogodilo se nekoliko euharistijskih čuda u kojima se fizička pojava kruha i vina preobrazila u Kristovo Tijelo i Krv. U posljednjih dvadeset godina dogodila su se četiri čuda. Dva u Poljskoj, jedno u Meksiku i jedno u Indiji. Prenosim opis čuda u Indiji. U župnoj crkvi sv. Marije iz Chirattokanama, župnik je 28. travnja 2001. uočio nevjerojatnu sliku koja se pojavila na posvećenoj hostiji. Zapisao je: „U 8.50 sati iznio sam Presveti oltarski sakrament za javno klanjanje. Nakon nekoliko trenutaka, primijetio sam tri točkice na hostiji. Zaustavio sam svoju molitvu i počeo promatrati pokaznicu, pozivajući i vjernike da promatraju točke. Zatim sam zamolio vjernike da ostanu u molitvi, dok sam ja vratio pokaznicu u tabernakul. U subotu ujutro, 5. svibnja 2001., otvorio sam crkvu za uobičajena liturgijska slavlja. Obukao sam se za misu i otišao otvoriti tabernakul, da bih vidio što se dogodilo Presvetom u pokaznici. Odmah sam u hostiji uočio sliku nalik ljudskom licu. Duboko sam bio ganut te sam zamolio vjernike da kleknu i počnu moliti. Mislio sam da jedino ja vidim lice, stoga sam upitao jednoga ministranta što vidi u pokaznici. Odgovorio je: *Vidim muškarčevo lice*”. Vremenom je slika postala jasnija te je ocrtavala čovjeka sličnog Kristu s trnovom krunom.

Euharistijska čuda svjedočanstvo su crkvenog učenja o tome da se u svakoj svetoj misi događa čudo pretvaranja kruha i vina u tijelo i krv Kristovu, iako mi se za ljudska osjetila nije ništa promijenilo, baš kako pjevamo u euharistijskoj pjesmi „Klanjam ti se smjerno”: vid i opip, okus, varaju se tu, al’ za čvrstu vjeru dosta je što čuh.

Crkva također priznaje da Bog ponekad intervenira na vidljiviji način te da može promijeniti čak i tjelesnu pojavu kruha i vina u Tijelo i Krv, da bi umnožio našu vjeru u Isusovu stvarnu prisutnost u euharistiji te da upozori na razna svetogrđa koja se čine po nedostojnoj pričesti pa sve do onih najstrašnijih svetogrđa koja čine satanisti u svojim „crnim misama” kad se krađom dokopaju posvećenih hostija.

Bolest – kazna ili blagoslov?

Velečasni, zanima me je li opravdano stajalište da se bolest razumije kao neka „kazna” ili posljedica grijeha? Znači li da smo bolesni ako smo grijesima to zaslužili? Hvala na odgovoru. /I. V./

Poštovani čitatelju, zanimljivo je vaše pitanje jer se u njemu može pronaći mnogo odgovora koji našu vjeru produbljuju, kao i naše razumijevanje Boga i svijeta.

ŽIVOT I ZDRAVLJE – NEPROCJENJIVI DAROVI

Zdravlje ovisi o nizu čimbenika, o načinu našega života, no ono ne mora biti mjerilo naše „dobrote” ili pak „grešnosti”, jer neki ne psuju, ne piju, treniraju, vode računa o prehrani pa ipak obolijevaju, umiru.

Važno je znati razlikovati smisao i neodgovornost. Smisao voditi „zdrav život” – misleći pod tim voditi računa o općem zdravlju, kako tjelesnom tako i duhovnom, i te kako odražava našu odgovornost prema životu kao daru Božjem te odražava našu duhovnu zrelost koja u umjerenosti pronalazi veliki smisao.

Neodgovorno bi bilo neumjereno jesti i piti, slabo se kretati, a onda kada sve to dođe na naplatu, tražiti da nam Bog pomogne. Nezdrav tjelesni život ne mora, ali i može bitno odražavati naše duhovno stanje. Pretiost ne mora biti znakom nemara, često je i bolest po srijedi, ali može i te kako biti odraz lijenosti i neumjerenosti koje nas mogu uvući u mnoge grijeha.

Zato stojimo odgovorni pred Bogom ako znamo biti sebi gospodarima, ne robujući jelu i piću, cigareti niti bilo kojim stvarima. A s druge strane, dajemo dobar primjer drugima te konkretiziramo duhovnost, tj. svoju vjeru, a ne apstrahiramo je ili je svodimo na teološke fraze.

VJERNIK RAZUMIJE BOLEST

Čovjeka koji živi duhovnim životom bolest će navesti da se zapita: „Zašto sam se razbolio, što sam učinio, mislio ili rekao, što je uzrok moje bolesti?”. Liječnik u pravilu liječi posljedice, bolest. Međutim, neophodno je da proces liječenja započne otklanjanjem uzroka o kojima vjerujemo da su skriveni u duši čovjeka. Nerijetko su to i brige, uvrede, ljubomora, zavist, tuga, jad, trpljenja. Mnogi dobri ljudi nerijetko se razbolijevaju jer mnogo trpe. Bolest se „šalje” i svetima i grešnicima. Svetima se šalje da bi se još više učvrstili u vjeri, a grešnicima da bi se urazumili, da bi dobili šansu da u trpljenju očiste duše, da bi se obratili Bogu za pomoć.

Jedan ruski teolog i episkop Teofin Zatvornik Višinski rekao je: „Bolest nije kazna i nije znak nemilosrdnosti Božje. Naprotiv, i ona je milost Božja. Sve od Boga je milost; bilo bolest, bilo siromaštvo, bilo kakva druga nesreća... Neka se u molitvi ne govori: *Podaj mi zdravlje*, nego: *Budi volja Tvoja...*”

BOLEST – PRILIKA ZA NOVI POČETAK!

Ako se pozabavimo uzrokom svoje bolesti, možemo doći i do odgovora svoje duhovnosti. Ako smo se, primjere, razboljeli od šećerne bolesti, a da nije samo genetika uzrok, nego ipak nezdrava prehrana, tada nam promjena prehrane, više kretanja i umjerenost dovode do promjene dosadašnjeg načina života te nam otvara duhovnu priliku da se tjelesnom žrtvom i odricanjem duhovno nahranimo. Jer trpljenje tijela oslobađa dušu.

Ne trebamo se „miriti” s bolešću, osobito ako je ona posljedica naših grijeha – misleći na osobne grijehe, već se moramo boriti. A borimo se vjerom i koristeći se Božjim darom medicine.

Uspješnost našeg liječenja ovisi i o vjeri u ozdravljenje bolesnika i o liječniku, o nadi u ozdravljenje, o ljubavi liječnika prema pacijentu i njegovome znanju, kao i ljubavi pacijenta prema liječniku.

Uz to tjelesno ozdravljenje ide i ono duhovno, a koje započinje pokajanjem, sviješću što je uzrok bolesti, a svoj duhovni vrhunac uviđa u pričesti, lijekom za tijelo i dušu. Zato moramo znati, jer živimo u vremenu kada su neki sebi dali pravo da više znaju o medicini od liječnika, da liječiti se nije grijeh. Znanje liječnika je i Božji dar, kao što su i lijekovi Božji dar. Tako da znamo, ako pribjegavamo liječniku i lijekovima, nećemo pribjeći nečemu što je izvan Božjih putova i promisli.

NERAZUMIJEVANJE – VELIKA KAZNA GRIJEHA I BOLESTI

Možda je nerazumijevanje jedna od najvećih kazna koje rezultiraju i bolešću i grijehom. Ne razumjeti svoje bolesti i boli vodi nas sigurnim putem da se ogriješimo i o Boga i o ljude. Postajemo mrzovoljni, namćori, osorni na cijeli svijet, pronalazeći uvijek krivca u drugome.

Možda trebamo više promišljati o Jobu i njegovim čirevima (Knjiga o Jobu). Ako rastemo duhom, u bolesti ćemo prepoznati smirenje, priliku da „umekšamo” dušu i njezine tegobe. A bolesti koje nas vode u smrt, tj. Bog ne dopušta ozdravljenje, jesu one u kojima Bog vidi da je takva bolest više za naše spasenje. Naša kršćanska logika drukčija je od svjetovne. Koliko svoju „vjeru”, bolje reći svoju nevjeru, prepoznam kada se razbolim!?

Zato, zagledani u Krista liječnika i naših tjelesa i duša nastavimo smjelo hoditi životom, čuvajući svoje zdravlje od pogubnosti grijeha požuda, ali istodobno ne biti sebični čuvari svoga života. Jer Bogu je milo trošiti svoja tijela i duše za Njegova djela, za spasenje svakog čovjeka.

I jedna šala za kraj! Kaže jedan vic: „Infarkt da je kakav, od srca je!”

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipicnebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

TIŠINA

Kao što nam tijelo danomice zahtijeva odmor – dovoljan san – tako nam i duša zahtijeva vrijeme i prostor za tišinu i mir da bi se opustila i regenerirala. Danas nam posebno treba vanjska tišina. Potrebno je isključiti razne uređaje oko sebe, koji umjetno proizvode neprirodne zvuke pa čak i buku. No tišina ne nosi u sebi svoju svrhu, ona je uvijek samo oruđe za naše susrete. S jedne strane, jedino smo u tišini sposobni susresti sami

sebe, svoje skrivene nutarnje nered, od kojih često bježimo. Tišina je preduvjet za samospoznaju i preduvjet za pomirenje s prošlošću. S druge strane, jedino smo u tišini sposobni susresti Boga, odnosno moliti. Prema tome, tišina nije nedostatak riječi već slušanje riječi. U pravoj molitvi ja sam slušatelj. Molitva se rađa u tišini. S treće strane, jedino u tišini sposobni smo susresti druge ljude oko sebe. Tko želi kvalitetnije međuljudske odnose, taj mora postati slušateljem svojih sugovornika, a to se vježba u tišini. Tišina je jedina sredina u kojoj se riječi prihvaćaju, u kojoj riječi dobivaju smisla. Naš problem je što nismo navikli saslušati drugoga. Kad nam netko priča, umjesto da se koncentriramo na njega, mi se u svojim mislima vrtimo oko sebe, već razmišljamo što ćemo

mi reći, što je naše iskustvo. Često i prekidamo svoga sugovornika ili mu nasilno namećemo tišinu, samo da bismo došli do izražaja. Iz toga se jasno vidi da ne samo izvana već i u svojoj nutrini imamo buke. U našim srcima haraju oluje misli i osjećanja, neriješenih problema i razočaranja i u tim olujama sve se vrti oko nas, neprimjetno, ali je zapravo naš ego najveći izvor svih buka u nama. Naravno da u toj buci nismo sposobni čuti ni Božji glas, ni glas svoje savjesti, a ni glas svojega sugovornika.

U našim svakodnevicama previše je površnih razgovora koji zapravo slabe naše međuljudske odnose i zajednice, koji nas više udaljavaju nego približavaju, koji više nanose

štete nago što izgrađuju. Nakon tih površnih razgovora često osjetimo kao da nam je oduzeto nešto, kao da nam je oskrvnjeno nutarnje svetište naše duše. Riječi koje ne izlaze iz tišine naših dubina zapravo nemaju snage, ne povezuju i ne izgrađuju, nisu dio Radosne vijesti. Ako se nutarnja vrata previše otvore, ako previše izlazi van iz nas, ako dođe do inflacije riječi, onda se sveti plamen u nama gasi. Zato nam je zadaća čuvati u svojim nutrinama sveti plamen Duha Svetoga odnosno Božju prisutnost – a taj hram, taj skriveni dom u nama čuva se upravo tišinom.

S jedne strane, jedino smo u tišini sposobni susresti sami sebe, svoje skrivene nutarnje nered, od kojih često bježimo. Tišina je preduvjet za samospoznaju i preduvjet za pomirenje s prošlošću. S druge strane, jedino smo u tišini sposobni susresti Boga, odnosno moliti. Prema tome, tišina nije nedostatak riječi, već slušanje riječi. S treće strane, jedino u tišini sposobni smo susresti druge ljude oko sebe. Tko želi kvalitetnije međuljudske odnose, taj mora postati slušateljem svojih sugovornika, a to se vježba u tišini.

Riječ se rađa iz tišine – riječ praštanja, riječ istine, riječ mudrosti, riječ koja ima moć preobrazbe. No imam iskustvo da je zajedništvo s nekim često kvalitetnije, čak i intimnije bez riječi – u šutnji se može mnogo bolje izreći, nego nespretnim riječima. Izgleda da nas tišina povezuje na nekim dubljim razinama. Naša evangelizacija umjesto uvjeravanja, nagovaranja, pa čak i zabave, ljudima bi trebala posvjedočiti Božju tišinu, ponuditi im tu tišinu i uvesti ih u tu tišinu.

Tišina je privlačna, ljudi imaju potrebu za tišinom i zapravo je žedaju. Ljude nije potrebno aktivirati, već više oslobađati od buke. Ponuditi im da u tišini susretnu Boga. A onima koji su utihnuli u svojim srcima, bit će sasvim dovoljno samo nekoliko riječi, kratka ali sažeta, manje informativna, a više formativna.

Da bi došli samo do vanjske tišine, moramo naučiti stati, odnosno zaustaviti se, zatim ostaviti neke svoje učahurene navike i običaje, ako treba i odreći ih se. Nadalje, za tišinu trebamo osigurati dovoljnog i kvalitetnog vremena i prostora u svome životu. Sljedeći korak jest pažljivo promatrati svoje nutarnje oluje, da ih se ne plašimo, da ne bježimo od njih te da im dopustimo da polako utihnju u nama. Tek u toj tišini koja slijedi, koja je na prvu možda i zastrašujuća, bit ćemo sposobni prepoznavati prave vrijednosti, istinu i ljepote oko sebe i u sebi te im se radovati, odnosno u toj tišini moći ćemo čuti Božji glas i napokon početi s njime komunicirati u Duhu i istini.

Prijatelji kao lijek i blagoslov

Prijateljstvo se ne bira, ono biva tko zna zbog čega, kao ljubav. Ima istine u tim riječima Meše Selimovića, a njegovanje prijateljstva danas ima osobitu važnost za mentalno zdravlje svake osobe. Ono nas iz svakodnevnih, brzih i ritualnih dnevnih ritmova prenosi u područje odnosa s odabranim, važnim drugim ljudima, ali i sa sobom i osobnim, često intimnim sadržajima koje možemo s njima podijeliti.

NEDOSTATAK VREMENA ILI IZGOVOR?

Kad klijenta pitam zašto se ne sreće s prijateljima, najčešći izgovor je nedostatak vremena. To može biti istina, ali kada govorimo o psihološkim (skrivenim porukama), onda nam to uglavnom govori o tome da nisu spremni za bliski odnos ili otvaranje. To je donekle razumljivo jer je mnogo osoba danas, trčeći za obvezama, usredotočena na sve što je eksterno i ima tzv. vanjski lokus kontrole.

Mlada uspješna poslovna žena koja je prešla 35., dugo je bila usredotočena na sve ono izvan nje, a manje na ono u njoj, što joj je otežavalo povezivanje s vlastitim sadržajima. Tek kad su stvari otišle predaleko, počela je uviđati kako je izabrala da uglavnom radi da bi nadoknadila jedan svoj vrlo ranjivi dio sa stabilnošću koju joj je donijela karijera. U svojim se pričama počela povezivati s vlastitim situacijama, emocijama i uvjerenjima u vezi s onim što ju je pomicalo na pogrešnu stranu. Najprije je promijenila isključiv stav „da su drugi problem”. Tom „plus-minus” životnom pozicijom dugo je opravdavala svoje izbjegavajuće ponašanje u približavanju i upoznavanju. Tada je razumjela da joj trebaju prijatelji. Potražila je psihoterapiju da bi istražila zašto ih nema i zašto je toliko razočarana u njih.

SLUŠAŠ LI ME?

Jedna osoba na psihoterapiji naglašava da se ne želi družiti jer je ona ta koja samo sluša, a druga strana govori te se osjeća prilično opterećeno, ali i manje važnom u odnosima. To je još jedna nezadovoljavajuća mogućnost uslijed koje mnogi ostaju uskraćeni u prijateljstvima, neka vrsta narcisoidnog ogledanja gdje jedna strana uglavnom govori o sebi, o svojim događajima i sadržajima, bez ikakva zanimanja za drugu stranu. Drugi služi za tzv. „kontejniranje”, odgađanje sadržaja osobe koja govori. Ako se na kraju ne sjeti ili ipak reda radi i priupita „kako si?”, ili „što ima kod tebe”? bez stvarne empatije, druga strana osjeti se uskraćeno, tj. nevažnom u odnosu, što je naravno ne potiče na daljnje druženje.

POVJERENJE I SUMNJA

Prijateljstva su odlični resurs mentalnog zdravlja svake osobe. Ona pomažu osobi da osnaži i iskaže sve svoje dobre i manje dobre emocionalno-socijalne vještine u nekoj vrsti zaštićenog odnosa, koje prijateljstvo često jest. U prijateljstvu osoba dopušta sebi i drugome da eksperimentira s vlastitim granicama, da bi ih nadalje koristila u ostalim manje bliskim odnosima. Samo neke od tih sposobnosti su: mogućnost iskazivanja povjerenja, sposobnost da

tražimo ono što nam treba, iskrenost, poštovanje, odanost, pa i ranjivost i konfrontacija. Te snage osoba donosi ili ne donosi i u psihoterapijski odnos gdje pokazuje kako i koliko je spremna (ne)vezati se za terapeuta. To je značajna informacija meni kao terapeutu u radu s klijentom. Oni koji demonstriraju povjerenje bude motivacijske i proaktivne snage u sebi. Nasuprot povjerenju je sumnja i nju srećemo kod ljudi koji su imali negativna životna iskustva, što je kod njih produbilo neku vrst sumnjičavosti, povlačenja, nespremnosti za otvaranje i pružanje, što češće vodi u apatiju i pasivnost. Ipak, i pored loših iskustava kada su očekivanja osobe bila iznevjerena, ona se treba potruditi da prevlada generalizacije i da s drugim ljudima, s kojima procjenjuje da bi mogla graditi prijateljski odnos, to i isproba.

ŠTO NAM JE POTREBNO?

Važna stvar u prijateljskom, bliskom odnosu jest sloboda i način da tražimo ono što nam treba. Na primjer: „Značilo bi mi kada bismo se čuli i izašli”. „Voljela bih riješiti dilemu s tobom, jesi li za?” „Želiš li čuti moje mišljenje o tome?” „Je li ti važno zašto se ja ne slažem s tim?” „Htjela bih da znaš koja je osjećanja tvoj postupak pokrenuo kod mene...”.

POGREŠKA JE TU DA SE ISPRAVI

Prijateljstvo nosi u sebi i mogućnost pogreške, tj. pogrešnog postupka, kao uostalom i svaki drugi odnos, a s tim i mogućnost priznavanje pogreške... Uvijek možemo priznati pogrešku i na taj način pokazati osobi da nam je stalo i da nam je žao ako se loše osjeća zbog našeg postupka koji je bio pogrešan. Time pokazujemo i izvjesno suosjećanje, što je također vrlo važan vid prijateljstva.

Prijateljstvo podrazumijeva mogućnost da smo jednako važni, tj. ravnopravni u odnosu i da smo spremni slušati, pratiti, kao i biti praćeni. Duhoviti prijatelji ljekoviti su jer igrom asocijacija otvaraju novu perspektivu nekim našim sadržajima. To budi raspoloženje, opuštenost i spontanost, što prijateljstvu daje neku vrst socijalne moći.

BLISKOST

Prijateljstva često podrazumijevaju i još jednu dimenziju, a to je prizvuk bezuvjetnosti jer osobu volimo, prihvaćamo baš takvu kakva jest. Također, važno je znati primjećivati i izgovarati pozitivne, afirmativne postupke druge osobe i naglašavati ih. Time je njegujemo, što je važan aspekt bliskog odnosa. Zdravi prijateljski odnosi doprinose dobroj psihičkoj kondiciji osobe. Oni nas opuštaju i omogućuju da razmišljamo o sebi izbliza, dijeleći dio svojeg intimnog repertoara s osobom od povjerenja.

Pokazujući sebi da smo nekome važni i dragi, vraćamo i samopouzdanje, što nam donosi ispunjavajuće iskustvo. Ako bi ljudi njegovali kvalitetu života koja uključuje bliskost u njegovim prijateljskim aspektima, možda im psihoterapija i ne bi bila toliko potrebna.

6. lipnja

Blažena Marija Laura Mainetti

* 20. kolovoza 1939. + 6. lipnja 2000.

ŽIVJELA JE ZA DRUGE

Papa Franjo u petak 19. lipnja 2020. godine proglasio je blaženom redovnicu Mariju Lauru Mainetti. Proglasio ju je mučenicom za katoličku vjeru. Blažena Marija Laura rođena je u mjestu Colico 20. kolovoza 1939. godine kao Teresina Elsa Mainetti. Bila je najmlađa od desetoro djece. Mati joj je umrla dva dana nakon porođaja. Po navršenoj osamnaestoj godini stupila je u Kongregaciju sestara svetoga Križa. Ta se kongregacija posvetila djeci, mladima i obiteljima u gradovima Vasto, Rom i Parma, a 1984. počela je djelovati i u Chiavenni. Marija Laura uživala je veliki ugled u svome gradiću zbog društvene i karitativne djelatnosti u korist siromašnijih mladih i općenito siromašnih. Vrijedno je spomenuti da je papa Benedikt XVI. ocijenio njezin život kad je u travnju 2008. godine istaknuo da je ona krvlju posvjedočila „posvećeno predanje žrtvujući svoj život, ali je i umirući molila za one koji su je napali”. Spomendan nove blaženice slavit će se na dan njezina mučeništva 6. lipnja.

TRI MALOLJETNICE ŽRTOVALE JE ĐAVLU

Nova blaženica je bila poglavarica samostana sestara Kćeri od Križa u gradu Chiavenni. Chiavenna je gradić u talijanskoj pokrajini Lombardiji. Gradić ima oko 7.000 stanovnika. Sestre od križa posvećene su pomaganju mlađim delinkventima. Sestru Mariju Lauru Mainetti građani su poznavali po njezinoj predanosti djelima milosrđa prema ugroženim mladima i siromašnima. Mariji je bilo 60 godina kada su je u večernjim satima 6. lipnja 2000. godine u sotonističkom ritualu tri maloljetne djevojke odvele u mjesni park, gdje su je prisilile da klekne, a onda ju je jedna ciglom udarila u glavu. Druga joj je glavom udarala o zid. Dok su je mučile i ubijale, rugale su joj se, psovale i vrijeđale je. Na koncu su joj prerezale grlo. Svoju su krv miješale s krvlju svoje žrtve. Tri tjedna poslije su uhićene. Budući da su i trenutku zločina bile maloljetne, osuđene su na zatvorsku kaznu od osam i dvanaest godina. Tri su djevojke osuđene na zatvorske kazne.

MOLILA JE ZA SVOJE MUČITELJICE

Dok su je ubijale, Marija je molila Boga da oprosti njezinim ubojicama. Izgovarala je molitvu „Oprosti im, Gospodine” sve dok nije izdahnula. Državna pravnica koja je vodila parnicu izjavila je da je osobnost triju

djevojaka od 16 i 17 godina bila obilježena sotonizmom. Djevojke su poznavale redovnicu jer ih je podučavala katekizmu. U park su je odvele tako što su joj lagale da moraju razgovarati s njom jer je jedna od njih zatrudnjela nakon silovanja te razmišlja o pobačaju.

Za svoje djelo, jedna je od triju djevojaka izjavila da se radilo o prinošenju ljudske žrtve u čast đavlu. „Dugo se planirale ubiti jednoga vjernika”. O trima djevojkama poznato je da su odgojene u dobrim kućama.

DJEVOJKE IZ DOBRIH OBITELJI

Osuđenice su prvo tvrdile da su sestru Mainetti ubile „iz šale”, ali poslije su priznale da se ubojstvo dogodilo u sklopu demonskog rituala kad su Mariju 19 puta ubole kuhinjskim nožem. Talijanski su novinari otkrili da su je planirale ubosti 18 puta. Označujući tako sotonistički broj 666. Svaka ju je trebala ubosti po šest puta.

Marijine ubojice prije toga zločina nisu bile kažnjavane. Pred sudom su djevojke izjavile da su planirale ubiti mjesnoga župnika. No od toga su odustale zato što je župnik bio mnogo snažniji od Marije. U bilježnicama Marijinih mučiteljica policajci su našli sotonističke tekstove, koje su djevojčice godinama bilježile. Osim toga, mjesecima prije zločina sve tri su položile „krvnu zakletvu”.

Kako piše talijanski list „Corriere della Serra”, Marijine ubojice su u međuvremenu izdržale svoje zatvorske kazne. Imaju vlastite obitelji i žive u većim talijanskim gradovima pod drugim imenima.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Liturgijska vremena u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (2)

I Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu, slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca, pun milosti i istine. (Iv 1, 14-15)

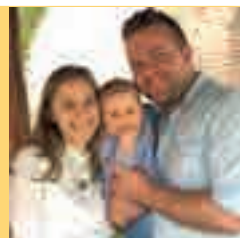
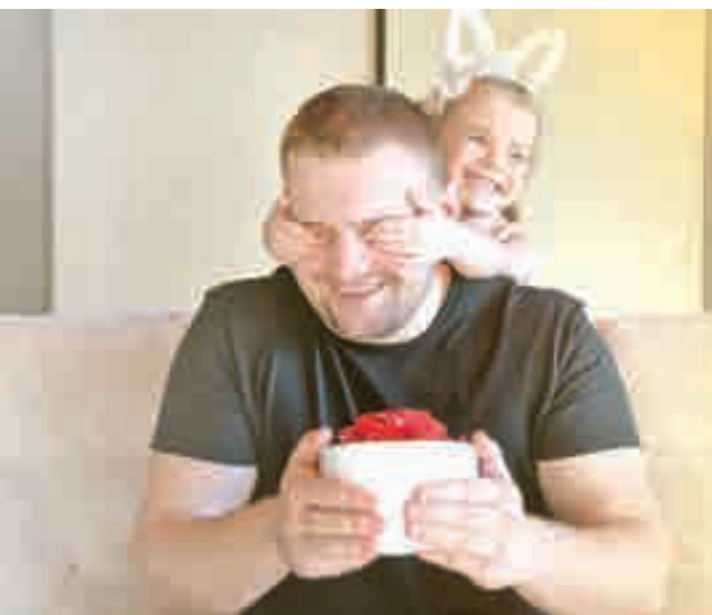
Svako liturgijsko razdoblje godine posjeduje razdoblje pripreme koje nas osposobljava za slavljenje vrhunca određene svetkovine. Svetkovina Božića prvi je snop svjetlosti u slavlju Božića. Božić je objava Vječne Riječi koja je postala Tijelom. Na božićnu noć, kao i cijelog božićnog vremena, možemo uzdisati od udivljenja i radovati se s anđelima i pastirima koji su tu radost prvi okusili. Naš sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, na Badnjak i tijekom cijeloga božićnog vremena, od radosti i udivljenja što motri božansko dijete u jaslicama, zaplesao je pjevajući našu bačku božićnu pjesmu: „Radujmo se i pivajmo, danas rođenomu...”. Braća su gledajući o. Gerarda kako pleše s Isusom u rukama, mislila da je poludio. Da, otac Gerard je „poludio” od ljubavi prema Bogu koji je postao Tijelo, jedan od nas ljudi. Dok božansko svjetlo jače svijetli, otkriva nam sadržaj, a to je božanski život, a božanski život nam otkriva da je posljednja zbilja Ljubav Božja! Kada Bog na sebe preuzme ljudsko stanje, svatko zadobiva božansku mogućnost. Utjelovljenjem svoga Sina, Bog obuhvaća cijelu ljudsku obitelj. Krist boravi u nama na otajstven, ali zbiljski način. Uđimo i mi u bogatstvo božićnih misli što ih je pomno zapisivao o. Gerard u svojim meditacijama i kontemplaciji božićnih otajstava.

BOŽIĆ: „Isusovo Utjelovljenje, novog zemaljskog raja stvaranje” (*Theologia pastoralis*, 002908). „Radujmo se Isusu, novom zemaljskom Raju” (Isto, 002909). „Kad je rimska država bila veća i jača od sveg svijeta i uživala mir, rodi se Kralj mira Isus, koji uistinu savlada i osvoji sav svijet svojim evanđeljem” (Isto, 3233). „Na Božić si me naučio poniznosti, a na svečanost Malog Praškog Isusa u poniznosti ojačao” (Isto, 003236). „Isus je postao malo dijete da ga više ljubimo, i to slabo dijete da

po njemu budemo jaki” (Isto, 003291). „Rodio se Spasitelj, pakla pobjeditelj. Pakao nam zatvori tko se njemu pokori. Rodio se Spasitelj, svakog zla uništitelj” (Isto, 003292). „Na Božić je ljubav postala vidljiva. Ali kada neizmjereno veličanstvo postade malo siroto dijete i rodi se u štali, to je takav dokaz ljubavi, da su i pogani Mudraci pali pred jaslce i poklonili se tom Čudu, takvoj ljubavi! Tko Isusa slijedi, vazda Bogu ugađa i svakome čini korisno. Isus je sebe dao za nas da očisti sebi izabrani narod koji revnuje za dobra djela. Dakle, s veseljem primimo glas radosti iz neba, kakvog svijet nije čuo, jer rodio se Spasitelj!” (Isto, 003417). „Moramo se jako veseliti Božiću, jer je došao Spasitelj da nas spasi iz grozne bolnice. Sav je svijet izgledao kao bolnica puna bolesnih, i u najgoroj bolnoj bolesti, zbog grijeha. Svatko će biti zdrav u duši, tko primi Isusa, slijedi!” (Isto, 003418).

„Mali Isuse! Kada gladiješ, mene hraniš, kada zebeš u jaslicama, mene griješ, kada si progonjen, ja sam od zlotvora poljubljen. 23. prosinca 1931.” (Isto, 002805). „Isuse, bebo moja! Neću ti biti ljuta paprika, nego vazda mila sagra. Sve je ljuta paprika što nije Tvoja volja. Zato kaži ‘ne’ pa će biti dobro sve, ja ću slijediti Te! 25. prosinca 1931.” (Isto, 002805). „Vežite me za dužnost, kao Malog Isusa u povoj. 29. prosinca 1932.” (Isto, 002854). „Padam pred Tvoje jaslce, da vazda slušam što mi govore Tvoje usnice!” (Isto, 002764). „Rodio se Mali Kralj, svakoj nevolji je kraj!” (Isto, 002909). „Rodio se Onaj tko nas ljubi, iz ljubavi spasi. Ovu ljubav svatko mora uzvratiti” (Isto, 003419). „Mali Isuse! Uzmi me, nosi me, sveži me, ljuljaj me da se ne pomaknem i iz Tvoje milosti ispadnem” (Biser misli, 004560). „Bogu je sve moguće! Bog je postao čovjekom pa je čovjek najsretnije biće. Ta mogao je Isus samo za trenutak postati čovjekom pa opet samo Bog, a ne i čovjek ostati. On je htio postati čovjekom i čovjeka zagrliti” (Isto, 004413). „Isuse! Ti si nam neizmjerni dar, da po Tebi budem nad sobom gospodar. Nek Tebe želim i Tebi činim!” (Isto, 004414). „Oholost Eve nas unesrećila, poniznost Isusa nas usrećila” (Isto, 004549). „U gostionici nije imao mjesta. Tu je velika galama. Njemu je milija štala. Na drugom Gajmjestu nisu primili, jer nisu znali tko je. Primimo Gaj mi koji znamo tko je!” (Isto, 004577).

(nastavlja se)

TEOLOGIJA tijela u odgoju

Nekoliko prethodnih brojeva *Zvonika* posvetili smo temi teologije tijela produbljujući sakramentalni pogled na brak i obitelji. Iako prvenstveno govori o braku i spolnosti, ona se može primijeniti na svaku osobu, živjela ona u braku, sama ili posvećenim životom. Također, jedna od manje poznatih tema teologije tijela jest i odgoj djece.

Mnoge pojave suvremene kulture samo nas više udaljavaju od svojeg identiteta, osobito zato što se nameću kao nešto opće prihvatljivo i poželjno. No iza sebe ostavljaju gorak okus i prazninu. Abortus, kontracepcija, pornografija, *gender* ideologija – sve je to u suprotnosti od onoga kako je Bog stvorio naše tijelo. Udaljavaju nas od nas samih, jedni od drugih, ali i od našeg Stvoritelja.

Naša djeca odrastaju u svijetu koji im sve agresivnije nameće vrijednosti suprotne kršćanskima. Crtani filmovi, igrčke, društvene mreže, glazba, ali i školski programi na sve načine pokušavaju ih odgojiti u smjeru prihvaćanja *gender* ideologije i odbacivanja spolnog morala. Stoga je pred roditeljima iznimno zahtjevan izazov, a teologija tijela može pomoći djeci da spoznaju tko su – da su stvoreni na Božju sliku. Kako to približiti djeci? Govoriti im o tijelu, da je tijelo važno.

Iz ciklusa knjiga i programa od predškolskog uzrasta do adolescenata *The Body Matters* (Tijelo je važno) autorice Monice Ashour sa suradnicima donosimo nekoliko korisnih savjeta kako djeci od najmlađeg uzrasta pomoći da otkriju svoj identitet i dvije temeljne lekcije o tijelu: 1. tijelo otkriva osobu i 2. tijelo je dar. Salezijanska tvrtka za nakladništvo i društvene komunikacije prevela je tri slikovnice iz tog programa na hrvatski: *Bog ima svrhu za djevojčice* i *za dječake*, *Svako tijelo ima nešto reći* i *Naj, naj dar*.

Najmlađa djeca programom se susreću s osnovnim istinama o sebi koje u suvremenom svijetu mogu biti ugrožene: imam ljudsko tijelo – ja sam osoba; imam tijelo dječaka – ja sam dječak, imam tijelo djevojčice – ja sam djevojčica.

Kako još djeca mogu naučiti da tijelo otkriva osobu? Roditelji mogu reći: „Tvoje mi tijelo govori, tvoj izraz lica da si tužan, je si li? Mogu li ti pomoći?” Ili umjesto da samo kažu: „Umoran si, idemo na spavanje, dobro je koristiti ovakve riječi: Mislim da ti tvoje tijelo govori da si umoran, da mu treba odmor. Hoćeš li na spavanje?”

I samo spominjanje tijela i značenja koje stoji iza njega, uči i malu djecu da prepoznaju što im ono govori o njihovim stvarnim potrebama. Tako ih uče prepoznati, imenovati ih i reagirati u skladu s njima.

Kada ih učimo raditi svakodnevne radnje, ova istina: tijelo je važno, ostaje utkano u naš pogled na svijet. Jedna je učiteljica tako izlijepila poruke na razna mjesta: *Tijelo je važno*: iznad umivaonika – važno je da ga održavamo čistim; iznad križa – *Isus je trpio svojim tijelom za nas*; pored Gospinog kipa – *Njezino je tijelo donijelo na svijet Isusa* itd.

Druga važna istina koja oblikuje naš pogled na sebe i druge jest da je tijelo dar. Roditelji koji su s djecom čitali te knjige i primjenjivali taj program u odgoju posvjedočili su da su njihova djeca spontano počela prepoznavati svoje svakodnevne aktivnosti kao dar drugoj osobi: „Mama vidi, kad ti svojim rukama dodajem čašu vode, ja sam dar! Tata, vidi ovo sam nacrtao svojim prstima za tebe, ja sam dar!”

Djeca prepoznaju istinu za što su stvorena: da budu dar za druge. Ako smo stvoreni na Božju sliku, prepoznajemo da i naše tijelo otkriva Boga koji se daruje. Još nismo ni spomenuli spolnost, a mala djeca već tako stvaraju temelje za zdravu seksualnost.

Poslije, kada govorimo u razlikama između muškaraca i žena, djeca prepoznaju bogatstvo i ljepotu spolova. To je danas toliko važno jer svijet govori suprotno. Stoga

je danas još važnije od malena naučiti da je tijelo dar – svojim tijelom mogu se darovati drugoj osobi.

Kada djevojčica nauči da je tijelo dar, da tijelom izražavamo ljubav, jednoga dana će znati da kontracepcija nije dobra za njezino tijelo i nju. Prepoznat će da ona ne dovodi do ljubavi, nego korištenja. Tijelo u tom slučaju nije potpuni dar, nego ga se koristi samo za užitak.

Starija djeca tim primjerima uče da je suprotnost ljubavi korištenje. Počinjemo od bliskih primjera, a poslije se sve to može preslikati na seksualnost. Iskorištavaš li svoje roditelje samo za novac? Iskorištavaš li nekog prijatelja za školske zadatke?

Kada su dovoljno zreli, mogu naučiti da je suprotnost ljubavi požuda. Tada, ako su već usvojili te istine o sebi i tijelu kao mladi, prepoznaju da požuda (npr. pornografija) nije ono za što su stvoreni. I kada se moraju boriti da se ne odupru napasti, osjećaju da ih to ne ispunjava, da su stvoreni za nešto drugo što će ispuniti njihove čežnje.

Naša djeca odrastaju u svijetu koji im sve agresivnije nameće vrijednosti suprotne kršćanskima. Stoga je pred roditeljima iznimno zahtjevan izazov, a teologija tijela može pomoći djeci da spoznaju tko su – da su stvoreni na Božju sliku.

Stariji tinejdžeri mogu sve više ulaziti u dublje teme. Jedan od naslova predviđenih za njih je *Tijelo i srce – ispunjenje naših težnji* koji ih potiče preispitivati svoje srce i prepoznavati što je ono za čim doista čeznu, što ih može ispuniti, a što ih ostavlja prazne ili dovodi do razočaranja.

Takav pristup nudi razne stupnjeve teologije tijela za djecu: od postavljanja zdravih temelja do oblikovanja zrelih osoba u budućnosti. Takvo postupno oblikovanje identiteta i slike o sebi i spolnosti može preduhitriti mnoge poteškoće s kojima se roditelji i djeca koja odrastaju ne znaju nositi. To ne znači da očekujemo da se djeca neće suočavati s utjecajem vršnjaka, medija i kulture u kojima odrastaju, no iskustvo da je njihovo tijelo stvoreno sa svrhom, da su stvoreni da se daruju drugima i primaju ljubav, ostat će usađeno kao klica nade i sigurnosti kojoj se mogu vratiti i kada pokušaju svoje čežnje ispuniti na krivim mjestima.

Katolički odgoj nikada nema samo ovozemaljske ciljeve. Stoga se poučavanje djece i mladih o tim istinama ne završava samo time da kao mladi hodaju u čistoći ili završe u sretnim brakovima. Teologija tijela potiče nas da uvijek gledamo u vječni cilj – Nebo: biti s Bogom! Potiče nas da dublje čeznemo za tim ciljem. A kada pomognemo djeci da prepoznaju što ih tijelo uči o njihovim potrebama i čežnjama, one će ih voditi bliže Bogu, umjesto da ih udaljavaju od njega.

Odmor

Lagano smo zakoračili u ljeto i od vrućine nam sve nekako teško pada. Tražimo hlad, tražimo nešto što nas može osvježiti. Postoji jedno mjesto gdje zna biti vrlo ugodno, ne mnogo vruće, a to je crkva. Često nam je potreban mir makar i na pet minuta i crkva je mjesto gdje možemo naći onaj duhovni, nama mnogo potrebniji mir. Svoj odmor možemo vrlo kvalitetno isplanirati. Ako niste tip koji voli šetnje ili putovanja, onda se možete latiti nekog dobrog štiva ili gledanja kvalitetnih biblijskih filmova. Isto tako možemo pisati molitve i meditacije. Isus najviše voli kada se obraćamo najviše svojim riječima kada mi svojim riječima iskažemo sve svoje prošnje i molitve. Možemo moliti i za svoje krizmanike i za svoje buduće studente, da ih prosvijetli Duh Sveti i da ustraju u svojoj vjeri. Uživajte u životu i slavite Boga. Odmarajte jer ste to zasigurno zaslužili!

Larisa

Ne boj se valova tih

Usponi i padovi u našem životu liče na valove koji se pojavljuju na moru. Oni su kao plima i oseka koji čine naš život. Dođu i prođu. Valovi odnose nečistoće i bistre more. Tako nam sve poteškoće daju snagu, još veće pouzdanje u Boga, jačaju nas.

Mojsije i Izraelci prešli su Crveno more Božjom pomoću. Tada je voda kao simbol bila jednima na spasenje, a drugima na propast. Izraelci su izašli iz ropstva, a Egipćani su poraženi.

Voda je kao Božja ljubav. Svuda je oko nas, obuhvata nas, grli, preplavljuje. Daje nam odmor, mir. Suze čiste našu dušu. Pružaju nam olakšanje. Kao što voda skida nečistoću s tijela, tako suze skidaju nečistoću, talog s naše duše.

Mnogi od nas doživjeli su velike oluje u svojim životima. Svatko životne poteškoće doživljava na svoj način. Bitno nam je znati da kada zapljušti kiša, navale bujice, puhnu vjetrovi i sruče se na nas – imamo sigurni zaklon u kući na stijeni. Ta je kuća naš sigurni oslonac, naša mirna luka, naše utočište.

Naš je život kao plovidba po moru. To more nekada je mirno, a vrlo često je uzburkano. Nailazimo na grebene i udaramo o njih. More je puno raznolikih vodenih životinja. One su kao osobe koje čine naš život. O neke se opečemo, ubodemo i od njih učimo životne lekcije. Druge pak plivaju pored nas i pružaju nam radost. Bitno je raširiti svoja jedra i pratiti smjer vjetera. Vjetar koji nas na svojim krilima vodi u pravom smjeru. K mjestu gdje ćemo pronaći svoju mirnu luku.

Nakon svake kiše i oluje pojave se sunce i duga. I nisu sve oluje tu da bi nam poremetile planove u životu. Neke samo dođu da nam očiste put. A naš život je poput duge. Svaki dan je drukčiji. Prolazeći kroz oluje, bez našeg Gospodina, osjećamo se kao mornar bez mora. Kada na našu dušu padne tuga, kada ostanemo bez svjetla u svom životu, s morem možemo podijeliti svoju bol. S galebovima čekati da nam plima donese Božju ljubav i milosrđe.

Jelena Pinter

Misa mladih na Prvi petak u Somboru

Pastoral mladih Subotičke biskupije organizira svakog prvog petka u mjesecu mise mladih u čast Srcu Isusovu. U mjesecu lipnju, na prvi petak, 4. lipnja, sa svojim povjerenikom vlč. dr. Marinkom

Stantićem mladi iz Subotice uputili su se u Sombor u župu Uzvišenja svetog Križa, gdje ih je dočeka kapelan župe vlč. Luka Poljak.

Mladi su na dolasku imali prilike obići grad Sombor, a nakon toga sudjelovali su na misi, gdje su im se priključili mladi iz Sombora i Sonte. Misu je predvodio vlč. Luka Poljak uz koncelebraciju vlč. dr. Marinka Stantića, a na raspolaganju za ispovijed bio je i vlč. Josip Kujundžić, župnik u Sonti.

Nakon euharistijskog slavlja, uslijedila je pobožnost Srcu Isusovu, gdje su se molile litanije pred Presvetim oltarskim sakramentom. Misu i klanjanje glazbeno je animirao VIS „Noa” koji djeluje u župi Marija Majka Crkve u Subotici. Velečasni Stantić zahvalio je kapelanu te župe na gostoprimstvu te je napravljena zajednička fotografija.

Dario Marton

NAŠI KRIZMANICI

Župa Presvetoga Trojstva, Sombor, 23. svibnja

Župa svetog Roka, Subotica 24. svibnja

Župa sv. Terezije Avilske, 24. svibnja

Župa Marije Majke Crkve, Subotica, 30. svibnja

Župa sv. Jurja, Vajska 20. lipnja

Župa sv. Ilije, Bođani, 20. lipnja

Župa sv. Pavla, Bač, 27. lipnja

Župa sv. Jakova, Plavna 27. lipnja

Josip – zaštitnik Crkve

Sveti Josip službeno je proglašen zaštitnikom sveopće Crkve 8. prosinca 1870. godine kada je, sada već blaženi Pio IX., dekretom tadašnje Kongregacije za obrede *Quemadmodum Deus* (Kao što je Bog), odgovorio na molbe kršćanskog puka. Slaveći 150. obljetnicu Josipova proglašenja zaštitnikom sveopće Crkve, papa Franjo 8. prosinca 2020. godine proglasio je Godinu svetog Josipa.

Još krajem XVII. stoljeća kršćanski puk putem određenih molbi tražio je od pape da odobri veće štovanje svetog Josipa i da se proglasi zaštitnikom cijele Crkve. Polovicom devetnaestog stoljeća dozrijevala je ta nakana. Na proslavi 300. obljetnice Tridentskog sabora 1863. godine, crkvena hijerarhija uputila je papi Piju IX. molbu da svetog Josipa proglasi zaštitnikom cijele Crkve. Molbe su se nastavile sve do Prvog vatikanskog sabora. Konačno, na zatvaranju sabora došlo je do proglašenja svetoga Josipa zaštitnikom Crkve.

Bilo je to burno vrijeme za Crkvu. S jedne strane prijetio je novi raskol zbog reakcija na proglašenje dogme o papinu primatu i nepogrešivosti, mnoge su svjetovne vlade pritiskale Crkvu, papi je bila oduzeta vlast nad Papinskom Državom, u Europi su mnogi ratovi bili na pomolu. S druge strane rasle su različite ustanove

Iz dekreta *Quemadmodum Deus*

Kao što je Svemogući Bog postavio Josipa, sina patrijarha Jakova, nad cijelom zemljom egipatskom da sačuva žito za narod, tako, kad je nastupila punina vremena i trebao je poslati na zemlju svoga jedinorođenog Sina, Spasitelja svijeta, Bog je izabrao drugog Josipa kojemu je prvi bio „pralik” i učinio ga gospodarom i poglavarom nad kućom i svim i imanjem svojim i čuvarom svojega najdragocjenijeg blaga.

Doista, za suprugu je dobio Bezgrješnu Djevicu Mariju od koje se po Duhu Svetom rodio Isus Krist, naš Gospodin, koji se udostojao u očima ljudi biti sin Josipov i biti mu podložan. Njega, koga su mnogi kraljevi i proroci željeli vidjeti, Josip ne samo da je vidio već je s njim razgovarao i očinskom Ga ljubavlju grlio i ljubio. Revno je i marljivo odgajao onoga koga su vjernici trebali primiti kao Kruh koji je s Neba sišao i tako postići vječni život. Zbog tog uzvišenog dostojanstva koje je Bog dodijelio svom najvjernijem sluzi, Crkva je uvijek iznimno poštovala i častila blaženog Josipa odmah iza njegove svete supruge Djevice Marije Majke Božje i molila njegov zagovor u vremenima nevolja.

posvećenog života, u mnogim zemljama obnavljao se kršćanski život na svim razinama, a događalo se i približavanje Anglikanske Crkve Rimu.

Papa Pio IX. htio je da se u tim burnim vremenima briga za sveopću Crkvu povjeri svetom Josipu. Kao što je Bog Josipu povjerio brigu za Svetu obitelj, tako je Pio IX. Smatrao da je Josipu povjerena i briga za Crkvu. Josip je bio čovjek Božjeg povjerenja, jer mu je Bog povjerio ono najdragocjenije – Isusa i Mariju.

Josip je zaštitnik Crkve, patron, branitelj, na duhovnoj i vremenitoj razini. Josip je životni uzor koji nas privlači i potiče da u životu budemo slični njemu u vjernosti prema Bogu i njegovu zakonu, u ljubavi prema Isusu i Mariji i u izvršavanju vlastitih svakodnevnih dužnosti i obveza prema bližnjemu.

U Crkvi se ranije slavio i jedan blagdan povezan s Josipom kao zaštitnikom Crkve. To je blagdan Zaštite svetog Josipa. Taj je blagdan nastao među karmelićanima Italije i Francuske krajem sedamnaestog stoljeća, a u kalendar opće Crkve upisao ga je papa Pio IX. 1847. godine. Isprva se slavio na treću nedjelju nakon Uskrsa, a potom se od 1913. godine slavio na srijedu nakon treće nedjelje nakon Uskrsa. Dokinut je 1956. godine, nakon uvođenja blagdana Svetog Josipa Radnika.

Pravovjerje – Gilbert Keith Chesterton

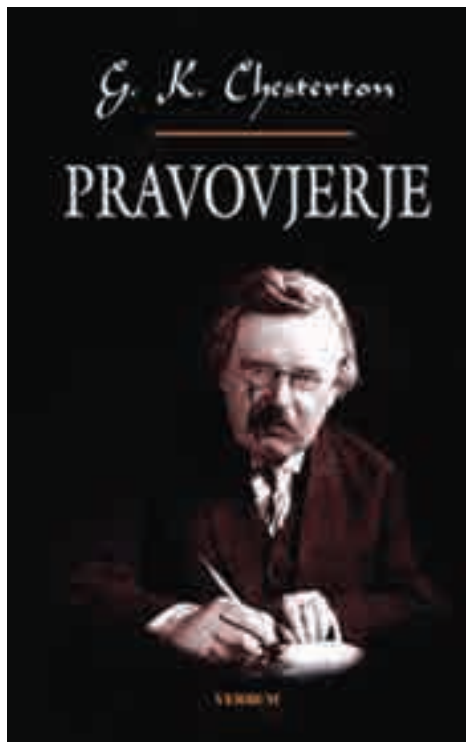
„Uvijek je lako razmišljati glavom svojeg doba, teško je razmišljati vlastitom“, „Postoji beskonačno mnogo kutova pod kojima čovjek pada, samo jedan pod kojim stoji uspravno“, „Ako raspravljate s luđakom, vrlo je vjerojatno da ćete izvući deblji kraj jer njegov um radi brže, s obzirom na to da ga ne usporavaju stvari koje idu uz dobru prosudbu“ neke su od misli iz Chestertonove možda najpoznatije knjige – *Pravovjerje*.

TKO JE CHESTERTON?

Chesterton je odgojen u anglikanskoj Crkvi, kao mladić eksperimentirao je i s okultnim, njegova supruga vratila ga je anglikanskoj Crkvi, međutim anglikansku vjeru smatrao je mlakom. U potpunosti se preobratio na katoličanstvo u 48. godini života uz mnogo promišljanja i propitivanja. Chestertona su još i roditelji poticali da propituje sve u što vjeruje i baš zbog toga, uz prirodnu duhovitost kao dar, Chesterton je pisao o Bogu i Crkvi na način koji je privlačio i katolike i ateiste. Pokrenut je postupak da ga se proglasi blaženim i bio bi zaista živopisan dodatak svetcima i blaženicima Katoličke Crkve, uz poznatu sliku Chestertona s cigarom i čašom vina.

ŠTO JE TO POSEBNO KOD CHESTERTONA?

Pravovjerje se može smatrati drugom u nizu knjiga o njegovom obraćenju, a jednom od preko 80 njegovih knjiga ukupno. U knjizi *Heretici* Chesterton je govorio zašto su druge religije i ideologije pogrešne, u *Pravovjerju* govori zašto je katoličanstvo jedina ispravna religija, a u *Obraćenju na katoličanstvo* govori o osobnom putu do katoličke vjere. Neki Chestertonov stil pisanja smatraju napornim ili zahtjevnim, no ako vam ikada uzmanjka argumenata u obrani vjere, valja se oboruzati tom knjigom. Nama katolicima često se može zamjeriti da nam manjka dokaza i argumenata u obrani naše vjere. Razlog zašto se Chestertona želi proglasiti blaženim jest upravo njegova sposobnost da privuče i preobrati kako ateiste, tako i katolike. Čak i ako ne preobrati tog

nekeog ciljanog ateista, svakako može ponuditi duboku i kvalitetnu filozofsku i teološku misao i pokazati da i mi katolici *dobrogo konja za trku imamo*. Svakako da ih imamo mnogo više od Chestertona, no Chesterton govori aktualnim jezikom, i iako je živio krajem 19. i početkom 20. stoljeća, već su se u njegovo vrijeme javili problemi koji su se danas poput plamena razbuknuli: ateizam, rastave, brisanje muškog i ženskog identiteta...

OD JEDNOLIČJA ATEIZMA DO ROMANTIKE I AVANTURE KATOLIČANSTVA

Chesterton tu knjigu započinje pričom o luđaku, luđak je po njegovim riječima zapravo iznimno racionalna osoba, on živi u svijetu u kojemu se savršeno funkcionira,

međutim njegov svijet vrlo je ograničen, u njegovu svijetu ne može se ništa dogoditi izvan zamišljenog protokola. Ljepota je katoličkog pogleda na svijet u tome što i u našem pogledu na svijet postoje pravila, postoji znanost, postoji protokol, međutim mi ostavljamo prostor Bogu da se nešto može dogoditi i izvan tih pravila, a to su *čuda*. Chesterton u toj knjizi razlaže sve ograničenosti i proturječnosti ateizma, filozofije starih Grka, budizma, panteizma i pokazuje zašto je baš Katolička Crkva ta čija misao ima čvrste temelje koji se ne mogu poljuljati. Chesterton se pogotovo voli koristiti paradoksima, mnoge stvari u našoj vjeri čine se besmislenima ili u suprotnosti s logikom i znanosti, međutim Chesterton paradoks po paradoks slaže sve te proturječnosti i stvara jednu sliku i jedan svijet koji je slobodan, čudesan, svijet u kojemu, za razliku od ateističkog, budističkog, paganskog, vrijedi živjeti. Završit ću ovaj osvrt prekrasnim Chestertonovim opisom našeg oca: „Djeca uvijek kažu: *Učini to opet!*, a odrasla osoba to ponavlja do iznemoglosti jer odrasli ljudi nisu dovoljno snažni da bi kliknuli u monotoniji. Ali možda je Bog dovoljno snažan i moguće je da svakog jutra kaže *Učini to opet* Suncu i svake noći *Učini to opet* Mjesecu. Možda on ima vječnu glad djetinjstva jer smo mi sagriješili i ostarjeli, a naš je Otac mlađi od nas.”

O suvremenoj komunikaciji

Polovicom devedesetih godina 20. stoljeća zabilježen je golemi razvoj informacijskih tehnologija – interneta, društvenih mreža... Stručnjaci tu fazu povijesti karakteriziraju kao digitalnu revoluciju. Napredak informacijskih tehnologija očituje se u brzini kojom se prenose informacije, u neograničenoj količini poruka koje se šalju i razmjenjuju te vrtoglavi brojem primatelja podataka.

Danas se u refleksijama o medijima i protoku informacija postavlja pitanje jesu li suvremene tehnologije samo alat u procesu spoznaje i komunikacije ili zauzimaju položaj ozbiljnog konstitutivnog čimbenika koji kreira novi način ljudske spoznaje i nove oblike međuljudskih odnosa. Već se, nažalost, primjećuje i negativni utjecaj tih tehnologija na kognitivne sposobnosti i moral u području međuljudskih odnosa. Brzi protok informacija i njihova hipertrofiranost, u smislu količine, mogu pridonijeti smanjenju sposobnosti razlučivanja onog bitnog, suštinskog od onog sporednog, onog istinskog, objektivnog od subjektivnih opcija i preferencija. U suvremenoj se komunikaciji često susrećemo s nedostatkom kategoriziranja i hijerarhiziranja informacija te je posljedično reducirana i sposobnost razlikovanja. Navala informacija povlači sa sobom i zamagljenu, nejasnu svijest o tome što je uzrok, preduvjet, a što posljedica nekog zbivanja.

I na razini međuljudskih odnosa zabilježeni su neki negativni fenomeni. Društvene mreže omogućuju brzu komunikaciju s neograničenim brojem primatelja, ali često su odnosi uspostavljeni na društvenim mrežama plitki, površni, kratkotrajni – brzo se rađaju, brzo prekidaju, jer takvoj komunikaciji često nedostaje dublje zanimanje za drugoga, spremnost shvatiti i prihvatiti ga u njegovoj posebnosti i različitosti i uložiti napor u plodonosnu razmjenu utemeljenu na dijalogu primanja i davanja. Društvene mreže u nekim slučajevima služe kao platforma za samopromociju i samoreklamu te stoga pogoduju ličnostima narcisoidnih sklonosti jer se u komunikaciji drugome pristupa kao korisnom pratitelju izloženog sadržaja koji samo treba izražavati svoje divljenje i simpatije prema pošiljatelju. Komunikacija toga tipa nalikuje hvalisavom monologu, zato nije ni čudo što društvene mreže, unatoč svojoj tehničkoj učinkovitosti, nisu uspjele iskorijeniti iskustvo usamljenosti i društvene izoliranosti.

Dakle, vidljivi su paradoksi digitalne ere – hipertrofija informacija na jednoj strani, a na drugoj površno znanje i nedostatak razlikovanja ili to što društvene mreže idu

rame uz rame s iskustvom usamljenosti, neprihvaćenosti i izoliranosti. Ti paradoksi potakli su me da razmišljam o biti i smislu komunikacije, polazeći od osnovnih postulata kršćanske vjere, vjere u jednoga Boga, Oca svemogućega, i u Isusa Krsta, Sina Njegova jedinoga, i u Duha Svetoga, Gospodina i Životvorca.

Pod komunikacijom u najširem smislu razumijemo prijenos informacija, proces obznanjivanja kojim se nešto čini poznatim; protagonisti toga procesa su pošiljatelj i primatelj, a predmet je poruka koja se prenosi. Prototip autentične komunikacije, njezin smisao nalazimo u životu Presvetog Trojstva, u dijalogu Oca i Sina u Duhu Svetome, u Njihovoj unutarnjoj dinamici života i u djelovanju u povijesti spasenja. Sebedarje Oca konstituirao Sina kao plod očinske ljubavi, kao darovanu egzistenciju. Komunikacija iz perspektive Oca odvija se kao izlazak iz sebe prema drugome, kao sebedarje, kao trajna okrenutost prema drugome i zalaganje za njega. Iz perspektive Sina, komunikacija prati smjer primanja ljubavi, zahvaljivanja za dar i poniznog pozivanja na Očevu ljubav kao na izvor i garanciju opstanka. Takva vrsta komunikacije Oca sa Sinom stvara čvrsto i neraskidivo zajedništvo, sklapa savez i oblikuje povezanost. To zajedništvo, savez i povezanost djelovanje su Duha Svetoga. Očeva ljubav prema Sinu prelijeva se, ide sve do konkretnosti, drugosti čovjeka zacrtanog u koordinatama prostora i vremena, Isusa iz Nazareta. Isusovo ljudsko postojanje prijevod je komunikacije Oca sa Sinom i Sina s Ocem u ljudski jezik, to se očituje u Isusovoj molitvi, siromaštvu, poslušnosti i predanju Božjoj volji te na kraju u stradanju na križu. Isus – najprije Sin kao pažljivi i poučljivi slušatelj i primatelj – postaje i sam izvršni pošiljatelj jer žarko želi dijeliti s nama svoje iskustvo Sina da i mi po Njemu i s Njime postanemo slušatelji i primatelji Očeve poruke ljubavi. Isus kao Sin je najkompetentniji govoriti nam o Ocu jer u svojoj sinovskoj ljubavi ima savršen uvid u tajnu Boga Oca, najdublju spoznaju o Njemu.

Originalna, autentična komunikacija sastoji se iz ljubavi koja se daruje (Bog Otac), iz ljubavi koja prima (Bog Sin) i zajedništva koje takva ljubav stvara (Duh Sveti). Komunikacija je istinska samo ako se ostvaruje kao dijalog darivanja i primanja, kao svjesna okrenutost prema drugome i zalaganje za njega, kao sebedarje. Samo u takvoj otvorenosti za drugoga možemo doći do pravih, najdubljih spoznaja jer ljubav želi znati i znanje poticati na ljubav.

NEOfarizejski kvasac

Već kod prvog potpunog zatvaranja, jedan od najtraženijih prehrambenih proizvoda gotovo u svim trgovinama zasigurno je bio kvasac. Osobno sam se uvjerio u to nenašavši sve sastojke za pripremu kruha. Nije se točno znalo hoće li se moći do pekarnice po kruh, hoće li ga biti pa su ljudi, reklo bi se u strahu i neznanju, mahnito počeli stvarati zalihe kućanskih potrepština. A kvasac? Znamo da se koristi u prehrambenoj, pivarskoj, kozmetičkoj, farmaceutske industriji, ali se rijetko zapitamo koristi li se neki posebni tip kvasca i u industriji obmane ljudi i zastranjivanja s Isusovog puta. Koristi li se neki novi suvremeni kvasac i za ljudske duše da bi se kiselio u njima i trajnom fermentacijom svog konzumenta svjesno ili nesvjesno primorao da liberalnije (čitaj i modernije) tumači riječi *Ljubite svog bližnjeg kao što sam ja ljubio vas, kao što ja ljubim vas!*? Kakav je to proizvod koji vrlo učinkovito, potpuno neprimjetno seže do dubokih društvenih pora svih jedinki te ih na nevidljiv način, samo njemu poznat, posve vidljivo preoblikuje u osobe koje bismo danas slobodno mogli nazvati NEO farizeji!? Da budem precizniji, mislim na nas. A kvasac k'o kvasac, samo raste, sam se umnožava. Slučajno ili ne, baš sad, čovječanstvo se bori s nevidljivim neprijateljem virusnih razmjera i konstatira da nema ništa gore nego kad zlo ne možeš vidjeti i prepoznati i kada ga se onda potom ne možeš kloniti da te ne bi dokačilo. Međutim, je li tako i u praksi ili samo deklarativno? Nekada prvi u sinagogama i na trgovima, najglasniji u molitvama, najprimijećeniji u žalosti po zapeljenim glavama, najčvršći u vjeri i tumačenju Zakona i dakako određivanju kazni za one koji nisu toliko dobri kao oni – farizeji su bili vidljivi i na krovovima, i na ulicama, i u dušama. Nisu se skrivali, dapače, radili su to s uvjerenjem da je to oličenje njihova predanja Bogu, nisu prilagođavali sebi vjeru, jednostavno nisu prihvatili Isusov primjer. Zašto nam onda On govori o njima i kaže da ih se čuvamo? Naravno da ću se čuvati takvih licemjera koji samo sebe uzdižu, hvale i protežiraju, a svom bližnjem ostavljaju malo prostora ili bolje rečeno nimalo kada je u pitanju ono ...*kao što sam ja ljubio vas*. Isus nam je tada s pravom govorio, poručivao da ništa ne razumijemo i pitao se što nam to još treba da bismo razumjeli. Pogledajmo oko sebe, onda sebe, u sebe, sve što osjećamo, vidimo, dodirnemo, osluhnemo, zamislimo, iskusimo, bukvalno SVE to je Njegovo vlasništvo. On je glavni gazda čak i onoga što nikada nismo vidjeli, osjetili, dodirnuti, osluhnuli ili iskusili, što ne možemo ni zamisliti. E sad, jedan takav Čovjek ide bosonog, u jednoj haljini, ostavlja sigurnost doma kako zemaljskog, tako i nebeskog, prati grješnike i što je još čudnije kaže da je samo zbog njih

i došao na ovaj svijet. Živi u potpunoj skromnosti, pa i pustinjački, druži se s ljudima koji su po svakom kriteriju niži staležni sloj od Njega i moralno i pravno i financijski i svjetonazorski, koji su bludnici, „netrebaši”, siroti i ostavljeni. Druži se s ljudima koji su bolesni, gladni i žedni, a kamoli siti pravde i pravičnosti ili jednakosti. Jedan Čovjek koji sebe daje do te mjere da umire ne za pojedinca ili skupinu već za cijeli ljudski rod koji je sam stvorio. Korača ruku pod ruku s narodom koji ga s prezirom iznova, svaki dan, razapinje na i ovako krvav križ. A mi stvaramo NOVU sliku lika i djela tog Isusa i još se pozivamo na Njega citirajući mu riječi i oponašajući život koji je vodio. Koji su to farizeji gori, sadašnji ili oni iz Isusova vremena? Današnji kvasac drukčije dozrijeva. Valja se družiti i pomagati samo sličnima meni i samo onima koji su zadovoljili određene kriterije koje sam postavljam. Skromnost je pojam čiju ću skalu ja definirati i sam postavljati granice niske i visoke doze. Moje molitve nisu sebične ako su samo usmjerene na mene i moj život koji je središte svega. Samo ću one gledati blagonaklono koji donose dobar i kvalitetan plod, da ne kažem „bogat” plod jer ... *po plodovima ćete ih poznati*. Materijalizam i kapitalizam nisu moje vodilje, ali zato imam pravo i potrebu zgrtati bogatstvo, a drugome će biti dovoljno ne onoliko koliko on misli da mu treba, već onoliko koliko ja mislim da mu treba. Kada smo i kako postali NEO farizeji koji tako liberalno i slobodoumno stvaraju vlastitu zamisao i nauk nekog tko je samo prije 2000 godina odnio sve grijehe svijeta i hodio istim ovim putevima zemaljskim? Kažem samo prije 2000 godina jer gdje je cijela vječnost na koju su se pozivali i oni prije nas, a i mi. Pritom, gnušamo se tih istih farizeja iz prošlih vremena, a ne vidimo da smo još gori od njih jer to radimo potajice, ne vlastitim uvjerenjem, već po NOVOJ globalnoj zamisli da je to isto radio i Isus i da je On zapravo izgledao i da se ponašao baš tako kako i mi izgledamo i ponašamo se. Da, još smo licemjerniji i perfidniji, iako se ne vidimo na krovovima i trgovima, iako se ne čujemo u sinagogama. Na koncu, sami prosudimo na koje je farizeje i koji kvasac Isus mislio kada je rekao: „*Pazite, čuvajte se kvasca farizejskog i kvasca Herodova!* Oni, zamišljeni, među sobom govorahu: *Kruha nemamo*. Zamijetio to Isus pa im reče: *Zašto ste zamišljeni što kruha nemate? Zar još ne shvaćate i ne razumijete? Zar vam je srce stvrdnuto? Oči imate, a ne vidite; uši imate, a ne čujete? Zar se ne sjećate? Kad sam ono razlomio pet kruhova na pet tisuća, koliko punih košara ulomaka odnijeste?* Kažu mu: *Dvanaest*. A kada razlomih sedam na četiri tisuće, koliko punih košara ulomaka odnijeste? Odgovore: *Sedam*. A on će njima: *I još ne razumijete?*” (Mk 8, 14-21).

ODGOJ

za budućnost Crkve

Osim što su pripadnici najmnogoljudnije družbe Katoličke Crkve, prvaci misionarskih podviga i djelovanja – isusovci, prepoznati su i kao vrsni odgojitelji, pedagozi i profesori. Stoga ne čudi činjenica da su upravo isusovci bili zaslužni za obrazovanje te oblikovanje mnogobrojnih generacija sjemeništara i bogoslova na našim prostorima – uključujući i brojne svećenike Kalačke nadbiskupije, potom Bačke apostolske administrature, a naposljetku i naše Subotičke biskupije.

Još u XIX. stoljeću kalački nadbiskupi povjerili su isusovcima osnivanje gimnazije i internata, čiji se kompleks s crkvom sv. Stjepana kralja i danas nalazi između dvije središnje ulice grada Kalače, one Stjepana kralja i Jánoša Hunyadija. Zanimljivo, upravo su isusovci (osobito p. Erik Brandis, Nijemac i zauzeti odgojitelj) hrvatskim štičenicima kalačke gimnazije i internata gorljivo nabavljali izdanja Književnog društva sv. Jeronima iz Zagreba, da bi bački Bunjevci i Šokci mogli čitati i usavršavati se na svom materinskom hrvatskom jeziku. Nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije i uspostave Bačke apostolske administrature, svećenički kandidati počinju se slati u obrazovne i odgojne zavode na prostoru nove državne zajednice južnih Slavena, a koje su mahom vodili također isusovci, obrazujući i duhovno

osnažujući brojne generacije budućih svećenika. Sjemeništarcu svoje gimnazijsko obrazovanje i formaciju zadobivaju u dijecezanskom sjemeništu u Travniku (za čije su osnivanje i djelovanje upravo kalački isusovci bili gorljivo zauzeti), a potom i na zagrebačkoj Šalati. Bogoslovi pak studij pohađaju u Sarajevu, ali i u Zagrebu. U Sarajevu su isusovci bili zaduženi za cjelovitu formaciju, a poslije samo za duhovnu. U Zagrebu isusovci osnivaju vlastito učilište i kolegij, pridruženo Papinskom sveučilištu „Gregoriana” u Rimu.

Za tu priliku prilažem vam slikovni mozaik isusovačkog odgojnog i obrazovnog značaja u povijesti naše Subotičke biskupije. Tko zna, možda jednog dana ta velika i značajna Družba opravda svoje zasluge u obrazovanju i na našim prostorima.

Isusovački odgojitelji i profesori na zagrebačkoj Šalati 40-ih godina XX. stoljeća (iz osobnog albuma mons. dr. Marina Šemudvarca)

Maturanti travničkog sjemeništa s isusovačkim poglavarima i odgojiteljima 1930. (iz osobnog albuma mons. Franje Vujkovića)

Njemački bogoslovi Bačke apostolske administrature u Sarajevu 1935.

180 godina subotičke Župe svetoga Roka 1841. – 2021.

PREVELIKA SUBOTIČKA ŽUPA

Još 1786. godine ukazala se potreba da se subotička župa, koja se tada prostirala na velikom prostoru, a i zbog stalno rastućeg broja vjernika (tada je brojala oko 20 tisuća) raščlani na više župa. Broj vjernika subotičke župe, prema povjesničaru Istvánu Katoni, 1798. godine narastao je na više od 26 tisuća. U to vrijeme subotičkoj župi najbliža je bila Župa Bajmak na zapadu, Župa Aljmaš na sjeveru, Župa Topola na jugu i Kanjiža na istoku. Svi katolici na tom velikom prostoru činili su jednu subotičku župu. U trećem poglavlju svoje knjige *Povijest glavne subotičke župe*, tadašnji kapelan Gábor Tormásky piše 1883. godine da je 16. lipnja 1787. godine osnovano povjerenstvo od predstavnika nadbiskupije, grada i Bačke županije, koje je predložilo da se grad Subotica, koji je tada brojao 20.626 katolika podijeli na tri župe. Jedna bi župa obuhvaćala područje grada od Somborske ceste na sjever. To je povjerenstvo predložilo da druga župa bude oko franjevačke crkve. U toj župi župničke dužnosti obavljali bi franjevci. Ta bi župa tako imala svom liturgijskom opremom opskrbljenu župnu crkvu. Druga bi župa bila oko nove crkve (današnja katedrala) koja je u to vrijeme bila još nedovršena pa povjerenstvo predlaže življi nastavak gradnje. Treba što prije podići župni dom gdje bi se nastanio župnik. Liturgijsku opremu valja donijeti iz zavjetne kapele svetoga Roka koja je u to vrijeme župna crkva. Župnik te župe bio bi dužan držati tri kapelana. To je povjerenstvo za treću župu predlagalo kraj iza Križanovićevih kuća. I župnik te župe bi bio dužan također držati tri kapelana. Prijedlog toga povjerenstva je propao zbog francuskih ratova (1792. – 1815.) i iscrpljene gradske blagajne.

JOŠ DVA POKUŠAJA OSNIVANJA NOVIH ŽUPA

Namjesničko vijeće svojim dopisom od 18. ožujka 1823. godine upozorilo je subotičko gradsko vijeće da je dužno u gradskim četvrtima Ker (danas župa svetoga Roka) i Senti (danas župa svetoga Jurja) kao i na pustari Ludaš podići crkve, župne kuće i škole. O tome je Namjesničko vijeće obavijestilo i nadbiskupa te mu naložilo da imenuje povjerenika sa strane Crkve i da se s gradskim vlastima opet uspostavi povjerenstvo koje će donijeti svoj plan o novim župama. Tadašnji nadbiskup Péter Klobušický je u povjerenstvo imenovao subotičkog župnika Antuna Šarčevića. Zajedno s predstavnicima grada, on je trebao odrediti mjesto za crkve, imajući u vidu možebitno širenje grada. U povjerenstvu je bio

iz gradske samouprave gradonačelnik Ferenc Czorda, kapetan Đuro Vojnić, Šime Skenderović i Stanislav Stipičić. To je povjerenstvo odabralo mjesto za crkve, župne kuće i škole.

Unatoč nastojanjima povjerenstva, osnivanje župe je odgođeno sve do 1829. godine, kada je od 9. do 14. svibnja u gradu radi krizme boravio nadbiskup Klobušický. Nadbiskup je imenovao kanonika Istvána Csausza da s predstavnicima grada i župe izrade prijedlog za nadarbinu glavne župe i dvije nove koje se imaju osnovati. Njihov prijedlog bio je da se polovica nadarbine glavne župe (180 lanaca zemlje) podijeli tako da po jednu četvrtinu nadarbine (45 lanaca) dobije kerski i senčanski župnik, koji će biti dužni imati po dva kapelana, a glavnoj župi ostat će polovica nekadašnje nadarbine. Župa svetoga Roka dobila bi filijalu općinu Šandor, a Župa svetoga Jurja Ludaš. Iako je za osnivanje novih župa bila spremna i gradska samouprava i nadbiskupije, za ostvarenje plana je trebalo još 12 godina.

GODINE 1841. OSNOVANE SU ŽUPE SV. ROKA I SV. JURJA

Namjesničko vijeće 12. siječnja izdalo je naredbu gradskoj samoupravi da bez odgađanja provede 1829. godine odobrene planove. Za provedbu te naredbe, Namjesničko vijeće obratilo se nadbiskupu da imenuje svećenika koji bi nadzirao provedbu plana iz 1829. godine. Za tu je službu nadbiskup imenovao potiskog arhiepiskop Ferenc Hailla, župnika iz Ade. S obzirom na to da buduće nove župe nisu još imale ni crkve ni župne kuće, za crkvu svetoga Jurja je iznajmljena kuća Josipa Milašina, a za crkvu svetoga Roka kuća Petra Malarskoga. U zakupljenim kućama bio bi bogoslužni prostor i stan za župnika, a za kapelane je trebalo iznajmiti stan u susjedstvu.

IMENOVANI SU PRVI ŽUPNICI

Za nove župnike nadbiskup je za sjednicu gradskog poglavarstva na izbor 14. travnja 1841. godine predložio za Župu svetoga Jurja Đuru Dubičanca, upravitelja župe u Kunbaji, te Josipa Baića, kapelana u Ludašu i Mátyása Missurayja, kapelana u Novom Sadu. Za Župu svetoga Roka na izbor su predloženi: ludaški kapelan Josip Baić, novosadski kapelan Mátyás Missuray i futoški kapelan Ferenc Szép. Tako je na sjednici subotičkog gradskog poglavarstva za prvog župnika u Župi svetoga Jurja izabran Đuro Dubičanac, a za prvog župnika u Župi svetoga Roka Josip Baić.

Nebeski roj anđela

Riječ *anđeli* potječe od grčke riječi *angelos*, što znači *vjesnik*. Anđeli su nevidljiva bića, Božji klanjatelji i slušatelji, Njegovi glasnici, prenositelji ili izvršitelji Njegove volje na zemlji, među ljudima. Pojavljuju su u vidljivom ljudskom liku. Biblijska angeologija, nauka o anđelima razlikuje anđele po ulogama i hijerarhiji, a predočuje ih kao nebesku vojsku, ali im ne utvrđuje broj. Tek od VI. stoljeća, s Dionizijem Areopagitom (Nebeska hijerarhija) angeologija postaje sustav, a broj anđeoskih vrsta ustaljuje se na devet korova podijeljenih na tri reda hijerarhije: I. red: 1. Serafini, 2. Kerubini, 3. Prijestolja; II. red: 4. Gospodstva, 5. Sile, 6. Vlasti; III. red: 7. Poglavarstva, 8. Arkandeli, 9. Anđeli.

Nebeski roj anđela, *putti*, u stilu rokoka.
Crkva Presvetog Tojstva, Sombor

IKONOGRAFIJA

Serafini su plamenocrvene boje i imaju šestora krila s mnogo očiju na njima: dvama krilima lete, dvama zakriljuju lice, a dvama pokrivaju noge. Kerubini su nebeskomodne boje i imaju četvora krila. Prijestolja nemaju antropomorfne oblike, prikazuju se kao ognjeni, krlati kotači s mnogo očiju. Na njima počiva Božje prijestolje. Gospodstva nose žezlo i krunu ili mač u ruci i oklop na tijelu. Moći drže obično knjigu u ruci. Vlasti nemaju obilježja u prikazivanju. Poglavarstva su odjevena bilo u ratničko, bilo u liturgijsko ruho i nose ljiljan u ruci. Arkandeli su individualizirani vlastitim imenima, a ta imena tumače njihove uloge. Ima ih sedam: Mihovil – vojskovođa vojske nebeske, pobjednik nad Sotonom.

Anđeo dio kompozicije neogotičkog nadgrob-
nog spomenika. Katoličko groblje, Apatin

Gabrijel – Božji glasnik, navještaj rođenja Bogorodice sv. Joakimu i Ani. Osim glasničkog štapa (žezla ili ljiljana), u prizoru navještenja atributi su mu upaljena svjetiljka ili zrcalo od zelenog jaspisa, na kojem su napisane Božje odredbe. Rafael – pratitelj na putu mladog Tobije i izlječitelj sljepoće starog Tobije. Kao atribut nosi posudu s lijekom u ruci i vodi za ruku malog Tobiju. Urijel – savjetnik Ezdrin. Ima plameni mač i plamen pod nogama. On je arkandeo na ulazu u Eden, zemaljski raj. Barahijel ili Maltijel pomagač, koji se javio Mojsiju iz ognja. Oznaka su mu bijele ruže. Jehudijel ili Jofijel kažnjavatelj. Ima zlatnu krunu i trostruki bič u ruci. Sealtijel ili Zeadkijel glasnik, spriječio je žrtvovanje Izakovo. On drži ruke sklopljene na molitvu. Anđeli su zaštitnici pojedinih ljudi, njihovi anđeli čuvari. Anđeli u prizorima teofanija (objava Božja) i u proslavama Bogorodice pjevaju, sviraju na raznim instrumentima, klanjaju se naklonom glave, poklekom, klečanjem, sklapanjem ruku, ukrštanjem ruku na prsima, kade kadionicom, nose upaljene svijeće, i obavljaju druge liturgijske čine. Od XV. stoljeća prikazuju se i kao vojnici. Odnose u raj duše mučenika. Klanjaju se Euharistiji i Isusovim simbolima. U najranijim prikazima oni su bez krila, lijepi mladići, obučeni u bijele haljine. Prvi put se javljaju s krilima u IV. stoljeću, krila su im isprva bijela, poslije postaju zlatna ili šarena. Uz veličanstvene oblike anđela, uvode se u ikonografiju, počevši od talijanske renesanse XV. stoljeća i mali, ljupki, golišavi, krlati anđelčići, takozvani „putti” (talijanski *putto*: dječaci).

Fotografije: Gábor Drobina

Glazba veže nebo sa zemljom

Ljeto je pred nama, vrijeme kada je smanjeno djelovanje naših crkvenih zborova. Vrijeme je kada pomalo „popuštamo” od uobičajenog ritma proba, vježbanja te se koristimo više pučkim pjevanjem na svojim misnim slavljinama. Dobro je malo predahnuti kada nam se pjevači „prorijede” jer su na godišnjim odmorima ili izletima i ponekad upotrijebiti više kreativnosti te da orguljaš na ulaz, prikazanje, pričest ili izlaz odsvira poneki komad ili improvizaciju (što treba prakticirati, ako je moguće i tijekom godine). Sveta glazba odraz je čovjekova duha i vremena u kojemu živi. Često smo nesvjesni da crkvena glazba nije samo puko, usiljeno pučko pjevanje po svaku cijenu, jer je misa „pjevana”. I instrumentalna glazba također je nešto što se može i treba utkati u

tkivo liturgijskog slavlja. Tijekom povijesti, nastajale su orguljske mise, crkvene sonate i drugi glazbeni oblici koji su ispunjavali glazbom određene dijelove liturgijskoga slavlja. Stoga je bolje prionuti tom načinu ispunjavanja glazbenoga repertoara za liturgijsko slavlje, nego se prepustiti liniji manjega otpora pa propustiti koju „duhovnu šansonu” ili neku sladunjavu melodijicu koja nema nikakve glazbene, tekstualne niti estetske vrijednosti. Glazba nadahnuta Bogom, njegovim duhom, dala je crkvenoj glazbi djela koja ostaju i nadahnjuju i danas. Dopustimo da osim zborskog i pučkog pjevanja, instrumentalna glazba „progovori” u liturgiji. Možda baš po njoj uđemo više u tajne naše nutrine, a oslobođeni stalnoga kalupa i forsiranja pjevanja i napjevanja kada nemamo pjevače na okupu. Glazba je ono što veže nebo sa zemljom! Pokušajmo!

Prijedlozi za liturgijsko pjevanje

15. nedjelja tijekom godine – 11. srpnja 2021.

Ulazna: Oko stola tvoga (PPGN 212) ili O Isuse naš premili (SB 34)

Otpjevni psalam: Pokaži nam, Gospodine (PGPN 110)

Prinosna: Od Božje snage (PPGN 229)

Pričest: Odzivam se Isuse (PGPN 244, SB 46)

Izlazna: Ljiljane bijeli (PGPN 616, SB)

16. nedjelja tijekom godine – 18. srpnja 2021.

Ulazna: Evo, Bog mi pomaže (PGPN 80) ili Tebe molit, Oče vječni (SB 42)

Otpjevni psalam: Gospodin je pastir moj (PGPN 93 ili 94)

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PPGN 231, SB 39)

Pričest: Kao što košuta žudi (PGPN 155) ili Žeđa duša moja (PGPN 154)

Izlazna: Do nebesa (PPGN 753, SB 24)

17. nedjelja tijekom godine – 25. srpnja 2021.

Ulazna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35)

Otpjevni psalam: Otvaraš ruku svoju, Gospodine (PGPN 124 - II)

Prinosna: Oče naš dobri (PPGN 224, SB 33)

Pričest: Kušajte i vidite (PPGN 129, SB 10) ili Zdrav slatki Isuse (SB 47)

Izlazna: Čuj nas, Majko (PPGN 773, SB 189)

18. nedjelja tijekom godine – 1. kolovoza 2021.

Ulazna: Iz neba će sada doći (SB 31)

Otpjevni psalam: fra S. Grgat: Nahrani ih Gospodin

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Nahrani-ih-Gospodin2c-S.-Grgat.pdf>

Prinosna: O, Srce Sina Božjega (PPGN 175, SB 20)

Pričest: Pun vjere stoj (PPGN 285, SB 58) ili Zdravo, Tijelo (PGPN 247, SB 51)

Izlazna: Djevice nevina (PPGN 766, SB 185) ili Sveta Bogorodice (SB 179)

19. nedjelja tijekom godine – 8. kolovoza 2021.

Ulazna: Dođite živomu vrelu (PPGN 153) ili Po obećanju (PPGN 228, SB 38)

Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129, SB 10)

Prinosna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35)

Pričest: Kruše života (SB 240)

Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22)

Uznesenje Marijino – Velika Gospa – 15. kolovoza 2021.

Ulazna: Na nebu se pokaza znamenje veliko (PGPN 568 - 2) ili O, divna Djevice (PPGN 768, SB 188)

Otpjevni psalam: S desna ti je Kraljica (PGPN 570)

Prinosna: Lijepa si, lijepa (PPGN 767, SB 187) ili Zdravo djevo, djeva slavo (PGPN 586, SB 172) ili Zdravo, Majko Djevice (PGPN 609, SB 177)

Pričest: Veliča duša moja (PGPN 160, SB 17) ili O, mila Majko nebeska (PGPN 794, SB 194)

Izlazna: Zdravo, Djevo (PGPN 762, SB 183)

21. nedjelja tijekom godine – 22. kolovoza 2021.

Ulazna: O, silni jaki Bože (PPGN 227, SB 37)

Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129, SB 10)

Prinosna: Sva ljubavi mi, Isuse (PPGN 186, SB 28)

Pričest: Hodte slavit uvike (SB 45) ili Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44)

Izlazna: O, Marijo mila (PGPN 610, SB 178)

22. nedjelja tijekom godine – 29. kolovoza 2021.

Ulazna: Oče naš dobri (PPGN 224, SB 33)

Otpjevni psalam: D. Bubalo: Gospodine, tko smije prebivati u šatoru Tvome

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Gospodine2c-ko-smije-prebivati2c-D.-Bubalo.pdf>

Prinosna: Ti Kriste, kralj si vjekova - 4. i 5. Kitica (PPGN 183, SB 26)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56)

Izlazna: Hoćemo Boga (SB 184)

Djeca zahvalila Bogu na žetvi i kruhu

U Subotici je 13. lipnja održana prva manifestacija ovogodišnje Dužijance. Na slavlje svoje Dužijance okupila su se djeca. Manifestaciju je organizirao Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo”. Šezdesetak djece obučenih u bunjevačke narodne nošnje predvodili su katedralni mali bandaš **Davor Dulić** i mala bandašica **Marija Kujundžić** uz pratnju malih bandaša i bandašica iz Žednika (**Adrian Sarić** i **Mia Nađ**), Male Bosne (**Luka Ivković**, **Tatjana Matković**, **Natalija Stipić**) Bajmaka (**Dominik Varga**, **Ema Crnković**) i Lemeša (**Alen Pekan** i **Valentina Ivanković**). Svetu misu predslavio je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, a s njim u zajedništvu bio je **mons. Andrija Anišić**, predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca” i đakon **Ferenc Sótanyi**. Uz brojnu djecu, na misi je sudjelovao i mnogo vjernika katedralne i drugih gradskih i seoskih župa. Bandaš i bandašica pročitali su misna čitanja, a druga djeca molila su molitve vjernika i prinijela darove za euharistijsko slavlje i darove koji simboliziraju rad marnih zemljoradnika. Prigodnu

propovijed održao je mons. Beretić. Misno slavlje završeno je euharistijskom procesijom oko katedrale, pjevanjem zahvalnice „Tebe Boga hvalimo” i euharistijskim blagoslovom.

Poslije svete mise, djeca su u parku ispred katedrale odigrala tradicionalno kolo, a potom je slavlje nastavljeno u HKC „Bunjevačko kolo”, gdje su bandaš i bandašica predali predsjedniku Centra **Lazaru Cvijinu** blagoslovljeni kruh „Dječje Dužijance 2021.”. U izjavi za medije, predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata dr. Andrija Anišić objasnio je da smisao manifestacije „Djeca u Dužijanci” briga za budućnost Dužijance. „Djeca su, naime, uvijek sudjelovala i u velikoj Dužijanci, ali uvijek su bila u drugom planu. Stoga, odlučili smo organizirati i posebnu Dužijancu za djecu da bi oni bili glavni dionici i sudionici Dužijance, što su vrlo lijepo prihvatila i djeca, njihovi roditelji i hrvatska zajednica”, kazao je Anišić. /A. A./

Susret ministrantica i ministranata Subotičke biskupije u Tavankutu

Redoviti godišnji Susret ministrantica i ministranata Subotičke biskupije održan je u Župi Presvetog Srca Isusova u Tavakutu 5. lipnja. Na susretu sudjelovala su 133 ministranta i njihovi župnici iz 12 župa hrvatskoga govornog područja naše biskupije.

Na početku susreta, svetu misu predslavio je subotički biskup **mons. Slavko Večerin** u koncelebraciji s ostalim prisutnim svećenicima. Na liturgiji su pomagali i animirali je ministranti subotičke Župe Isusova Uskrsnuća, a liturgijsku je glazbu predvodio **prof. Bela Anišić**. Uslijedio je vjeronaučni kviz u čiju su završnicu

ušli **Andrija Matković** iz katedralne župe, **Bogdan Štefković** iz subotičke Župe Rođenja Marijina te **Pavao Huska** iz subotičke Župe sv. Roka, koji je zauzeo prvo mjesto. Nakon ručka, ministrantskog graha, zaigran je nogomet u dvorištu župe. U finale skupine nižih razreda osnovne škole ušli su ministranti katedralne župe i Župe sv. Roka u Subotici, dok su u finale među višim razredima ušli ministranti župa iz Žednika i Đurđina. Susret je organizirao povjerenik za pastoral mladih **vlč. Dražen Dulić**, skupa s tavankutskim župnikom **preč. Franjom Ivankovićem**. /Zv./

Sadržaj 319-320

5

Tema
Vidjeti sve
novu u Kristu

25

Tragovi kulture
Dani Matoša
u Beogradu i Plavni

36

Moralni kutak
Čudima protiv
svetogrдне svete pričesti

15

Događanja u Subotičkoj biskupiji
Spomen-dan o. Gerarda
Tome Stantića u Somboru

28

Razgovor s prof. dr. Mihályem
Szentmártonijem SJ
Naći Boga u svemu

48

Vjeronauk za odrasle
O suvremenoj
komunikaciji

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXVII., broj 319-320
Lipanj-srpanj (jun-jul) 2021.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)21 775524
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Mirjana Crnković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:
DOO MAGYAR SZÓ kft.
Štamparija „FORUM“
Vojvode Mišića 1
21000 Novi Sad
021/557-307

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Zvonik
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.zupasvrokasubotica.com
* www.pixabay.com

NAŠI PRVOPRIČESNICI I PRVOISPOVJEDNICI

Župa sv. Petra i Pavla, Monoštor (skupina za 2021. godinu), 29. svibnja

Župa Presvetoga Trojstva, Sombor, 29. svibnja

Župa Uznesenja Marijina, Bikovo, 30. svibnja

Župa Marije Majke Crkve, Subotica, 6. lipnja

Župa Imena Marijina, Novi Sad, 6. lipnja

Župa Presvetoga Trojstva, Mala Bosna, 6. lipnja

Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije, Apatin, 27. lipnja

Prva ispovijed, Župa Isusova Uskrsnuća, 13. lipnja

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294